

KÖZTELEK

KÖZ- ÉS MEZŐGAZDASÁGI LAP.

AZ ORSZÁGOS MAGYAR GAZDASÁGI EGYESÜLET HIVATALOS KÖZLÖNYE.

Megjelenik minden szerdán és szombaton.

Az országos magyar gazdasági egyesület tagjai ingyen kapják.

Nem tagoknak előfizetési díj:
Egész évre 20 korona, félévre 10 korona, negyedévre 5 korona.

Az Országos Magy. Gazdasági Egyesület tulajdona.

Az egyesületi tanács felügyelete alatt:
Főszerkesztő és kiadásért felelős: Forster Géza az OMGE. igazgatója.
Felelős szerkesztő: Szilassy Zoltán az OMGE. szerkesztő-eltérője.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:

Budapest (Körtelek), Üllői-út 25. szám.

Kéziratokat a szerkesztőség nem küld vissza.

Önálló vámterület.

A napokban a fővárosi napilapok következő értesítést hozták:

„A Fejérmegyei Gazdasági Egyesület báró Fiáth Pál főispán, majd gróf Nádasdy Tamás elnöke alatt hosszú vita után elhatározta, hogy óvást (!) emel az Országos Magyar Gazdasági Egyesület azon kijelentése ellen, mintha az ország gazdaközönségének többsége a közös vámterületet óhajtana. Az indítványt dr. Pajzs Gyula, báró Mendorf Géza és Koller Pál nyújtották be és ennek alapján a gyűlés kimondta, hogy a gazdaközönség érdeke, ellentétben az OMGE. óhajtatásával az önálló vámterületet kívánja. A gyűlés egyúttal elhatározta, hogy ez ügyben az ország összes gazdasági egyesületeit véleményadásra és csatlakozásra szólítja fel. Báró Fiáth Pál felszólalása után határozatba ment az is, hogy e felhívást az egyesület minden politikai színezet nélkül teszi, tisztán közgazdasági okok alapján és a megvalósulás politikai lehetőségeivel és akadályával nem foglalkozik.”

A Fejérmegyei gazdasági egyesületnek abbéli hivatottságát kétségbevonni nem lehet, hogy az az Ausztriával való gazdasági kiegyezés kérdésében akár az önálló, akár a közös vámterület mellett állást foglaljon. És ha ez az állásfoglalás az önálló vámterület javára üt ki, ez nem többet és nem kevesebbet jelent, mint a Fejérmegyei gazdasági egyesület tagjainak többségéből kialakult nézetet, amelyet illő respektussal fogadunk és amelylyel számolunk a maga súlya és tartalma szerint.

Ámde a Fejérmegyei gazdasági egyesület nem elégszik meg azzal, hogy határozatot hozzon, hanem szükségesnek látja e határozatot úgy feltüntetni, oly-

megokolással utnak indítani, hogy az a Gazdasági Egyesületek Országos Szövetségének állásfoglalásával szemben nyílt kritikát, sőt egyenes megrovást tartalmazzon. Fejérmegye ugyanis tiltakozik az ellen, mintha a gazdaközönség többsége a közös vámterületet óhajtana, ellentétben tehát az OMGE. által képviselt ezen állásponttal, a gazdaközönség igazi érdekeinek megóvása céljából mozgalmat indít meg az önálló vámterület mellett. Tekintettel arra, hogy az OMGE.-nek a gazdasági kiegyezésben ismert állásfoglalása a IV. orsz. gazdakongresszus és az összes szövetszertett gazdasági egyesületek beható tárgyalásainak és megállapodásainak végső eredményeként állott elő: legalább is merész az az önkomentár a Fejérmegyei gazdasági egyesület részéről, hogy a gazdaközönség többségének érdekét nem az OMGE., hanem ő képviseli.

Bizonyításra sem szorul ezzel szemben, hogy az OMGE. egymagában véve is inkább képviseli a többséget, mint a Fejérmegyei gazdasági egyesület, tekintve attól, hogy az OMGE. az összes szövetszertett gazdasági egyesületek egyöntetű megállapodása alapján áll. Míg ilyen körülmények között a Fejérmegyei gazdasági egyesület mégis az óvás és a tiltakozás nagyszerű reklámjával lép ki a nyilvánosság elé, célja nem lehet más, mint demonstrálása annak, hogy a számszerűleg eltagadhatlan többség véleményének legális kialakulásában nem hisz, hanem azt tartja, hogy ez a kialakult vélemény illetéktelenül tetszeleg a majoritás tekintélyével, mert ha megszavaztat-

nánk a gazdákat igaz meggyőződésük szerint, feltétlenül az önálló vámterület javára döntenének. Kétségtelen, hogy ilyen kiélezett feltevésnek közforgalomba bocsátása egy a helyzetet ismerő gazdasági egyesület részéről csak a minden áron való támadás tendenciájával történhetett és távolról sem az ügy érdekében.

Ha ugyanis a Fejérmegyei gazdasági egyesület olyannyira érdeklődik a kiegyezés kérdése iránt, alkalma lett volna annak idején latra vetni a szavát, a mikor a gazdasági egyesületek 1900. évi május hó 6-án tartott nagygyűlésükön a vámjavaslatokat tárgyalták, még pedig a közös vámterület álláspontján. Csodálatos, hogy ezen a nagygyűlésen a Fejérmegyei gazdasági egyesület képviselője még csak jelen sem volt, valamint nem emelte fel tiltakozó szavát a legutóbbi kassai agrár-gyűlésen sem. Sőt, amint mi értesülünk, a múlt évben a földművelésügyi miniszternek az összes gazdasági egyesületekhez intézett felszólítására sem tartotta szükségesnek a Fejérmegyei egyesület véleményét közölni. Fejérmegye hallgatagon háttérbe vonul, vár egészen a választási kampányig, hogy akkor néhány tagjának alkalmat nyújtson arra, hogy tiltakozó s óvó javaslatával meglehetősen feltűnést kereső módon hódító körútra induljon az országban. Lehetnek a fejérmegyei határozatnak olyan tanúságai, amelyeket a kérdés iránt érdeklődők hasznosan értékesíthetnek s amelyekért a javaslat kidolgozóit talán a legőszintébb elismeréssel fogjuk illetni, ámde a határozat érvényesítése érdekében megkezdett akció

MAGYAR MEZŐGAZDÁK SZÖVETKEZETE, BUDAPEST, V. ker., ALKOTMÁNY-UTCZA 31. sz.

Az **Adriance**, Platt & Co. new-yorki gyár világhírű

Adriance fűkaszáló

Adriance marokrakó- és

Adriance kéveköttarató gépeinek

kizárólagos magyarországi képviselője.

Ia. aüssigi és Hungaria Rézgálicz

Dr. Aschenbrandt-féle bordói és rézkénpor

és mindennemű szőlővédekezési anyagok és szerek bevásárlási forrása

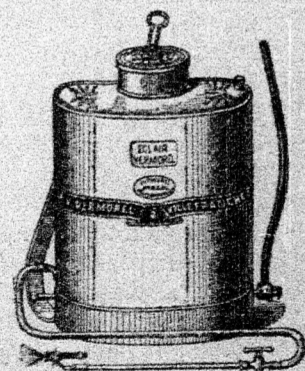
A **V. Vermorel** villefranchei gyár világhírű

„Eclair” peronospora fecskendőinek

„La Torpille” kénporozó- és

„Excelsior” szénkénegező

gépeinek

Mai számunk 28 oldal.

sehogy sem méltó egy gazdasági egyesülethez, mert az ellentétes meggyőződés gyengítése és kisebbitése révén törekszik a saját erejének és jelentőségének kiemelésére.

Megmutatta már is a tapasztalat, hogy a napisajtó egyrésze mily ügyesen kihasználta a megindított akciókat annak illusztrálására, hogy a gazdák között mérges ellentétek forognak fenn; megindult a gazdasági önállóság mellé való invitálása a gazdáknak persze politikai célzatokból, mert nálunk a kiegyezés kérdését leginkább politikai kérdésnek tekintik: és megindult az ostrom az OMGE. ellen is, mely illetéktelenül állja útját az állítólag hamisítatlan közvélemény megnyilatkozásának. Az ellentétek ily mesterséges felkavarása közben a gazdaközönség tájékoztatlanabb része kész leleplezéseket sejtetni nagyszerű és új motívumokat, amelyek a kiegyezés kérdését új szempontokból teszik elbírálandóvá s mert a politikai kortérfogások szívesen kizsákmányolják a helyzetet, a gazda végre is fejt veszti s annak van a legjobb dolga, aki az elvesztett fejet hirtelen megtalálja.

Igenis, az OMGE. által képviselt álláspont az, hogy ha tisztességes kiegyezést lehet kötni, akkor ujtssuk meg azt, de szerezzük meg magunknak a garanciákat arra, hogy nem fogjuk a rövidebbet húzni. Ha azonban a magyar gazda jogos kívánalmainak megfelelő, tisztességes kiegyezést kötni nem lehet, akkor az önálló vámterületre térjünk át. Ez adott körülményekkel alaposan számolós a gyakorlati megoldás szempontjából elfoglalt álláspontunk, amelyet a Fejérmegyei gazdasági egyesület különvéleménye meg nem ingathat. Mintsem megingatna, inkább meglep bennünket ez az egyszeri lázas buzgalom oly egyesület részéről, amely

sem a kiegyezési tárgyalásokban részt nem vett, sem a földmivvelésügyi miniszternek a vámtarifa revíziója kérdésében hozzá intézett leiratára választ nem adott, holott itt alkalma nyílt volna meggyőződésének érvényesítésére, míg jelen reklámszerű akciójával legfeljebb a mesterséges ellentétek keltésének érdemét szerzi meg.

A viziutak kérdése.

(III.) Az osztrák csatornatervet nemcsak azért érdekelnék minket, mert politikai kapcsolatban és vámközösségben élünk Ausztriával, de azért is, mert fő viziutunknak, a Dunának északra való kiterjesztését célozzák.

A már császári szentesítés előtt álló viziuti törvény szerint Ausztriában a kapcsolatos folyószabályozásokon kívül a következő új viziutak fognak 1800—1700 km. hosszban és körülbelül 750 millió korona költséggel 20 év alatt kiépíteni:

1. hajócsatorna a Dunától az Oderáig.
2. hajócsatorna a Dunától a Moldvaig Budweis közelében s a Moldva csatornázása Prágáig.
3. hajócsatorna a Duna-Odera-csatornától a Közép-Elbéig, ennek csatornázásával Melniktől Jaromerig.
4. hajózható összeköttetés a Duna-Odera-csatornától a Visztuláig és a Dnjesterig.

A Duna-Odera-csatorna, melynek tervei régóta készek, Bécsnél indul ki a Dunából, a Morva és Beáva medrét követi s a vízválasztón át az Odera völgyében ér véget. Végpontja egyelőre az oderbergi nagy kikötő lesz, mert az Oderába való közvetlen betorkolás még nincs is tervben. Ez Poroszország hozzájárulását s az Oderának Coseligleendő hajózhatóvá tételét feltételezi; de a kiviteli forgalomra kevésbé fontos, mert Poroszország a Berlinton keletré eső viziutakat csak 400 tonnás hajókra tervezi s az Oderának és Stettinnek az Elbével és Hamburggal szemben való nemzetközi jelentősége amúgy is alárendelt. A 275 km. hosszú s fölfelé 125 m., lefelé 80 m. terepmagasságra átvezetendő bécs-oderbergi csatorna az északi szénmedence forgalmát fogja közvetíteni s ezen célból Hruschautól Reichwaldauig mellécsatornát is építenek. E csatorna kiépí-

tése iránt már 1872-ben törvényjavaslatot terjesztett elő az osztrák kormány; a javaslatot meg is szavazta mind a két ház; de szentesítésének útját állta az 1873. évi bécsi krach és a Nordbahn hatalmas részvényeseinek aggodalma. Jövedelmezőségét a Bécs felé irányuló nagy közsézállományok minden kétséget kizárólag biztosítják.

A Duna-Elbe-csatorna első tagozatát képező Duna-Moldva összeköttetés alternatív tervei közt az osztrák kormány feladata lesz választani; de úgy a linz-budweisi, mint a bécs-budweisi irány nagy terepakadályainak legyőzése nehéz műszaki probléma, mely az építést is, az üzemet is drágává teendő. E csatorna a Moldvának Prágáig való csatornázásával folytatást nyer a már munkában levő nagy hajózási utban Aussig felé s közvetlen viziutat nyit a Dunától az Északi tengerig; tehát nemzetközi összeköttetést létesít, mely akkor nyer fontosságot, ha az Elbét Aussigtól lefelé kisvízre is szabályozni fogja Németország s ha a Duna-Moldva hegyi-csatorna üzeme a hajózási forgalom igényeinek minden tekintetben meg fog felelni.

A Prerautól Melnikig (keletről nyugatra) építendő 180 km. hosszú transzverzális hajóút a két északdéli utvonal (Duna-Odera és Duna-Elbe) összeköttetését létesíti és pedig Pardubiczig hegyi csatornával, melynek 400 m. magaslat áll útjában, azontul a felső Elbének a Moldvatorolatig való csatornázásával. A törvényjavaslat indokolása szerint forgalmi politikai sulyt az ad e viziutnak, hogy nyugati folytatását képezendi a keleti (gácsországi) csatorna-rendszernek.

A gácsországi viziut a Duna-Odera-csatornából indul ki, Krakó fölött éri a Visztula völgyét s a Visztulát a Dnjesterrel fogja összekötni, hogy Lemberget is megközelítse és Gácsország terményeinek olcsó szállítást biztosítson a többi osztrák tartományok felé, egyrészt a prerau-melniki transzverzális hajóúton Csehországba, másrészt Duna-Odera-csatornán le Bécsig.

Ezen viziutak a tervek szerint, oly méretekkel fognak épülni, hogy 800 tonnás hajókat továbbíthassanak. A terepbeli nagy nehézségek legyőzésére, melyek a Duna-Moldva összeköttetésnél a legsúlyosabbak, mert a Linz és Budweis között 780 m. magaslat áthágását igénylik, zsilipeket vagy hajóemelő műveket kell alkal-

TÁRCZA.

Szerelmi élet az állatvilágban.

— Irta: Bársony István. —

II.

A „Köztelek” május 22-én megjelent számában erről az érdekes témáról néhány megszívlelésre méltó észrevételt volt alkalmam az olvasóközönség elé bocsátani. Azzal végeztem volt, hogy a róka páros életére vonatkozó vitát sem egyik, sem másik irányban nem tartom eldöntöttnek. Ez a vita a gazdaközönséget is érdekli, nemcsak az erdészeket és főképen a vadászokat. Mert ha a mezei gazdálkodásnak nemhogy kárára nincs a róka, hanem még inkább hasznos; azért a gazdálkodó embernek is teszen a róka elég kárt a tyukólok körül, a baromfiudvarban, általában ott, ahol szabadban nevelik és tartják az aprómarhát.

Már maga az a kérdés, hogy káros vagy hasznos-e valamely szabadban élő állat: élenken érdekelhet minden gazdaembert. Ebben a tekintetben a legfűresább érdekellentétek szempontjából szokás ítéletet hozni. Sok esetben nem is tehetünk egyebet, mint alkalmazkodunk ahhoz: mily viszonyok közt, mily időszakban látjuk és vizsgáljuk a szóban forgó állatot.

Itt van mindjárt az általában károsnak hirdetett s ehhez képest tüzzel-vassal üldözött veréb, amely aratás után csakugyan rengeteg

kárt tud tenni az asztagokban, de még jóval előbb is a gyümölcsösökben. Amint a cseresznye érik, a veréb már károsná válik és az is marad mindaddig, amíg a gazda a cséplést be nem végezte, sőt amíg le nem szüretelt. Pedig tessék megnézni, mily tömeg rovarot pusztít el a veréb *kikeletkor*, mindaddig, amíg az első piros cseresznye-szem el nem csábitja hasznos rovarirtó foglalkozásától. Aki ösmeri a veréb roppant falánkságát, az meg tudja becsülni a hasznát is, amit ez a kis szárnyas proletár a rovarpusztítással tesz. S ha tekintetbe vesszük, hogy minden más rovarevő madárnál mennyivel szaporább, mennyivel szívósabb, igénytelenebb és falánkább: elképzelhetjük, hogy aránylag mennyivel több rovar szedegett össze a maga és a családja számára egy tavasszal. Ha a veréb egyszerre eltűnnék tőlünk, akkor sirmánk csak utána. Fáinkat s borainkat mind megenné a hernyó s a cserebogár. Pusztaság, kopárság lenne ott, ahol ma a veréb munkája a lombok szabad fejlődését biztosítja. Ime egy példája annak, hogy lehet ugyanazt az állatot más és más szempontból nézve hol károsnak, hol meg hasznosnak tartani.

S nem ilyen-e a gölya is? Mennyi temérdek szöcskét fogdos össze a kaszálókön; ez hasznos munkája. De már a békafogdosás a mezőn nem hasznos a gazdának, mert a béka maga is rovarirtó állat. A vadász meg pláne joggal neheztel a kelepelő népre, minthogy dárdszerű éles-hegyes csőrével a kis süldőnyulat s az apró foglyot épügy felnyársalja,

mint a házi csibécskét, amire szintén könnyen rákap.

S a róka, amelyről tulajdonképen szó van, mennyi egeret pusztít a mezőn! Ahhoz, hogy jól lakják, átlag legalább is negyvenötven egér kell neki naponként. S ott, ahol ez a könnyen hozzáférhető pecsenye bőséggel akad, be is éri vele, nem vadászik oly szívós kitarással a nyulakra, foglyokra. A gazda tehát kedveli, még pedig annál inkább, minél kevésbé vadászember.

Róka komáról más szempontból van most szó. Azt vitatják: páros életet él-e vagy csak egy ledérkedik jobbra-balra csapódár don Juan módjára. Lássuk ezt a vitát közelebbről.

A legszavahihetőbb, derék, kipróbált erdészek s vadászok állítják apodiktikus bizonyossággal, hogy a rókát szerelmi gerjedelme állandó házastársi viszonyhoz köti. Sok nyilatkozatot és példát olvastam erről az utóbbi hetekben, oly szaklapok hasábjain, amelyek magok is észrevehetőleg pártállást foglaltak. Azok véleménye, akik a róka szerelmét ily páros együttéléshez vezetőnek tartják, főbnyire abban esuesosodott ki, hogy világosan megállapították a kan rókának a rókacsalád iránt való legmelegebb érdeklődését, aminek esalhatatlan jelét abban látták, hogy a kan róka számtalan esetben segített a szukanak a kölykek felnevelésében, sőt nevelői és családfentartói tisztét esetleg egészen is magára vállalta, ha például a szukat (a mamát) valami baj érte, ha lelőtték, elfogták, törbe csalták stb.

maz
nek
meg
mint
10 r
lépes
néhe
igény
közt
a re
a fő-

tudo
szern
sági
lyes
lyeve
sebb
szab
rends
még
néme
kiseb
s bi
melye
mellé
teni.
torná
megó
nehéz
emelő

hoz e
nossá
nagy
f. é.
mával
arra,
nyul
ezeket
szállít
lézia
fuvart
sége v
hassa
Bécs p
herdja
zás uj
hálóza
galma
A
s mint

M
léséről
érdekes
részlete
— a k
zsákmá
a kölyk
ki ugya
talan r
tehát a
az ös
téka st
K
toknak
hogy a
tesség
látszha
A
bátor k
sem el
tartuk
egyik a
másik
bevallja
tetek, o
El
négyláb
elégíti
Az
mindig
birtokál
A

mazni. A magassági különbözeteit kiegyenlítésének műszaki feladata ma még elvben sincs megoldva. Ha kamarazsilipeket alkalmaznak, minthogy ezeknek emelőképesége egyenként 10 m-nél nem nagyobb, a csatornákon számos lépcső fogná az üzemet drágítani és a hajórost nehezíteni. A zsiliprendszer sok üzembiztosítást igényel s ennek biztosítása az adott viszonyok közt fenn a hegyekben szintén drága dolog. Ez a rendszer azonban kipróbált megbízható s ez a fő-előnye.

A jelzett hátrányokkal szemben a műszaki tudomány most egy másik hajó-emelő rendszerrel tesz kísérletet, mely összerakja a magassági különbözeteiket és gépberendezéssel (függőlyes vagy ferde síkon mozgó emelőművek segítségével) győzi le azokat úgy, hogy minél kevesebb lépcső akadályozza a hajózást és hosszabbítsa az utidő tartamát. Ennek az új rendszernek viszont az a hibája, hogy nincs még kellőleg kipróbálva. A francia angol és német csatornákon épült eféle emelőművek kisebb hajókra, kisebb magasságokra készültek s bizonyos üzembiztosításhoz vannak kitéve, melyek elhárítása céljából az emelőművek mellé rendszerint kamarazsilipeket is kell építeni. Az a kérdés tehát, mely az osztrák csatornáknál döntő súlyú, még egyáltalán nincs megoldva s talán évek múlva, míg a terepbeli nehézségek leküzdésére alkalmazandó hajó-emelő-rendszert Ausztriában megállapíthatják.

Az osztrák kormányának törvényjavaslatához csatolt szűkszavú indoklása csak általánosságban érinti a tervezett víziutak gazdasági nagy jelentőségét. Körber miniszterelnöknek f. é. április 26-án a javaslat benyújtása alkalmával tartott beszéde kifejezetten utalt azonban arra, hogy minden óhaj az olcsó tarifákra irányul s első sorban a mezőgazdaság követeli ezeket. Galécia és Morvaország gabonát akar szállítani; Morvaország, Csehország és Szilézia cukorrépat. A kőszén és a sör olcsó fuvarát igényel s a textiliparnak is nagy szüksége van a csatornákra, hogy olcsón szállíthassa a kőszént, a gyapjút és a gyapotot; Bécs pedig, melynek fejlődését annyira szívén hordja a kormány, a víziutak által a felvirágzás új korszakának néz elibe, mert a víziut-hálózatnak természetesen központja lesz s forgalma erős lendületet nyer.

A törvény intézkedései közül kiemelendő s mint a továbbiakban látni fogjuk, érdekel is

minket az a rendelkezés, hogy az építendő víziutak s tartozékaik használatáért fizetendő díjakat és illetékeket az állam állapítja meg és szedi be s hogy ezen díjak és illetékek megállapításánál a hazai termelés érdekeit veendő figyelembe.

Ez az utóbbi rendelkezés az eredeti kormányjavaslatból hiányzott s fölvetelét a Reichsrath határozta el azon aggodalmakkal szemben, melyek a magyar és az alduai gabonának várható beözönlése miatt nyilvánultak. A parlamenti tárgyalások során nem egyszer történt hivatkozás arra, hogy a díjak és illetékek kiszabása módját nyújt az idegen termékek forgalmát kellő mértékben korlátozni s ezzel az osztrák termelés érdekeit védelmezni.

Az előadottak nyomán, melyekhez még hozzá kell adnunk, hogy a törvényjavaslat a parlamenti tárgyalások során bővítést nyert az egységes víziut-hálózat keretébe vontató összes folyók szabályozásának elrendelésével, megállapíthatjuk a következőket:

1. hogy az osztrák víziuti törvényben elrendelt csatornaépítési, csatornázási és folyószabályozási munkálatok végrehajtásának költségei nem 750 koronába, hanem az ezer millió koronát is jóval meghaladó összegbe fognak kerülni;

2. hogy az építés első időszakára (1904—1912) megszavazott 250 millió koronából 75 millió a folyók szabályozására levén fordítandó, csak 165 korona jut a legelő emelt s hozzávetőleg 750 millió koronával költségtel mestereséges víziut létesítésére, melyek közül csak a Duna-Odera-csatorna építése is többé fog kerülni.

3. hogy a terepakadályok leküzdésének alkalmas módja megállapítva nem lévén, az ezen irányban teendő kísérletek mindenesetre hosszabb időt vesznek igénybe s így a Duna-Moldva összeköttetés és a prerau-melniki hegy-csatorna létesítése, még ha költségfedezet volna is ezekre, aligha fog az építés első időszakában (1904—1912) megtörténni;

4. hogy minden valószínűség szerint a legkisebb terepakadályok mellett s a jövedelmezőség legnagyobb kilátásaival kecsegtető Duna-Odera-csatorna lesz az, melynek építéséhez legelőbb hozzá is foghatunk, miután e csatornára vonatkozólag már a részletes tervek is elkészültek s a legtöbb érdek évtizedek óta éppen ezen csatorna kiépítését sürgeti a morva-

országi és alsóausztriai nagy ipartelepekre s Bécs város forgalmára való tekintettel;

5. hogy Gácsország érdekeiben, melynek mezőgazdasága, erdészete s fejletlen ipara leginkább sanyli az olcsó víziut hiányát s mely gabonát és fát akar hozni az osztrák fogyasztás piacaira és köszönetet vinni az iparszegény északkeleti részre, a gácsországi síkság víziutjainak aránylag legkevesebb költséget igénylő kiépítése valószínűleg meg fogja előzni a Duna-Moldva és Odera-Elbe-összeköttetés létesítését és végül

6. hogy az osztrák csatornákon a törvény értelmében az osztrák termelés védelmére oly díjakat és illetékeket fognak szedni, melyek abbéli reményeinket, hogy a magyar gabona a mainál jóval olcsóbb szállítási költség mellett juthat a cseh és morva piacokra, nagyrészt megfűszerezzék.

Krisztinkovich Ede.

ÁLLATTENYÉSZTÉS.

Rovatvezető: Kovácsy Béla.

A La Plata-államok állattenyésztése.

— Irta: Cselkó István. —

5. Sertésenyésztés.

Aminő nagy jelentőségre vergődött a La Plata-államokban a ló, szarvasmarha s juh-tenyésztés, oly alárendelt helyet foglal el a sertésenyésztés, amennyiben még kecskét is hasonlíthatnánk többet tartanak és tenyésztenek ott, mint sertést. Ugyanis Argentiniában 1895-ben 2.749.000 db kecskét, de csak 653.000 sertést, Uruguayban pedig 1894-ben 4000 kecskét és 26.000 sertést számláltak meg, s így a két államban együttvéve átlag 4 kecske jut 1 sertésre. De míg a kecskét főleg a száraz heiső tartományokban tartják, addig a sertésenyésztés inkább a tengerparti tartományokban vagyis ott divik, ahol az állattenyésztés többi ágai is összpontosulnak.

Hogy a sertésenyésztés nem tudott nagyobb jelentőségre vergődni, az jórészt a meleg klímának, vagyis annak tulajdonítható, hogy a forró éghajlat (Uruguay sík részein sohase észleltek

Minderről — a kan róka ily apai szerepléséről tudniillik — a legváltozatosabb és legérdekesebb adatokat kaptuk, az egyes esetek részletes elmondásával, amikor — természetesen azt — a kan rókát meglesték, hogyan viszi a zsákmányt állandóan egy bizonyos lyukba, ahol a kölykes szuka tanyázott. Aztán hogyan ásták ki ugyanabból a rókalyukból egy egész hiánytalan rókaesaladót, apát, anyát és kölykeket, tehát az apa ime ott lakott a családjával, ami az összetartás elismerésének nyílt bizonyítéka stb.

Kétségtelen, hogy ezeknek a tapasztalatoknak a jóhiszeműségéhez szó nem fér; s hogy az ilyen tapasztalatok csak kevés föléltetés mellett is végérvényesen döntőnek látszhatnak.

Amikor mégis, mindezek után azt vagyok bátor kimondani, hogy még ezek az adatok sem elegendők arra, hogy a vitát elintézzetnek tartjuk: két rendbeli kötelességet érzek. Az egyik az, hogy kételkedésemet igazoljam; a másik az, hogy észrevételeim megtétele előtt bevalljam, hogy csak okoskodom és következtetek, de apodiktikusan nem czáfolok.

Ebből indulok ki: A róka mint minden négy lábú ragadozó állat, az erősebb jogaival elégti ki fajfentartási ösztönét.

Az erősebb róka lesz az, csekély kivétellel mindig, a melyik a szerelemre kínálkozó hölgyet birtokába veszi.

Am az ilyen dämät rendszeren több gallyer

és epedő szeladon kísérgeti, mert hisz sokkal több himivaru születik a ragadók közt, mint nőivaru, úgy, hogy rendszerint legalább is kétszerannyi a kan kölyök, mint a szuka.

De mi történik akkor, ha a szukát kerülgető kanok közé akkor kerül egy még erősebb, amikor a szuka már egyszer engedett a szép kérdésnek? Én csak kombinálok, mondom, mert sohasem volt módomban (de azt hiszem másnak sem), hogy végig kísérjem a szerelemtől kináló szukarókat az ő titkos éjjeli utain, amikor lovagjai követik s ostromolják. De azt hiszem, nagyon is könnyen lehet, hogy az egyszer már szerencsés udvarlót az erősebb jövevény elmarja. Akkor aztán tessék megállapítani az apaságot. És ez így ismétlődhet ám többször is.

De különben: vajjon feltehető-e, hogy a kan róka, ha egyszer az ő ugynevezett párja már megtermékenyült (amely esetben mint tudják, nem áll többé rendelkezésre a pástör-órak örömeivel) hogy mondom, az ilyen állakoppant kan róka ne nézne többé egy esetleg utjába ütődő másik, még csak most igazán tüzelő dulcineaára? Megvallom, nem hiszem. Ellenkezőleg, sokkal valószínűbbnek tartom, hogy egy ily találkozás (ami pedig minden órában megeshetik) nagy csapodárságra ösztönözheti a szerelmi kinalkozás iránt mindig érzékeny és fogékony — kutyatermészeti kan rókát.

Ez esetben pedig az első ideál esetleg végkép feledve van s következik az új szerelembe való elmerülés.

Hol van tehát a megállapíthatósága annak, hogy az egyszer elpárvolt kanróka állandóan csak egy szuka mellett marad?

De menjünk még tovább.

Következik a szerelmi lázak lecsillapodása. A szuka róka már családi örömeinek néz eléje, bár addig hosszú hetek telnek. A kan róka kivette a részét minden jóból s immár nincs többé ingere, nyugton marad.

Vajjon nem csatangol-e kénye-kedve szerint ezután? Nem találkozik-e esetleg többel is azok közül a szukák közül, amelyek az ő ereje következtében neki meghódoltak s amelyek mindegyike egyforma joggal tarthatná magát az ő feleségének?

Hát ezek közül melyik legyen az igazi?

Mondjuk, hogy a kan róka végül is hozzászegődik valamelyik várandós szukához. (Ezt már könnyebb bizonyítani.) De vajjon az igazi apa lesz-e az? Avagy csak kakukfiak nevelőapjául ajánlkozik?

Hogy a kan róka segít a kölykek felnevelésében, ez behozott dolog. De ugy-e azt is láttuk már, hogy az egészen árva kölykeket egy vad idegen vette oltalmába, mostohaapai jóindulatába?

Nos tehát mindebből mit látunk?

Azt, hogy igenis, a kan rókák szoktak törődni a kölykekkel; de nem feltétlenül bizonyos, hogy az így viselkedő kan róka valósággal a kölykek apja is egyszersmind.

Amint a kikelet kizsendül s a vetés elög

fagyot) nem kedvez a kövér sertéshus fogyasztásának, és tartós husárak (sonka, füstölt-hus, szalámi stb.) készítésére sem alkalmas. Pedig nagyon sok hulladékot tudnának ott a sertéssel etetni, mert a lósziróvasztók, tejgazdaságok és szeszgyárak azt se tudják mit kezdjenek hulladékaikkal. Egyébiránt így is leginkább ezeken a helyeken tenyésztik és hizlalják a sertést, s a lósziróvasztók főleg csak a lovak zsigereit és sovány vagy kifőtt húsát etetik velük s legfőképpen az utolsó hónapokban etetnek néha némi tengerit is, a tejgazdaságok pedig tejhulladékokon kívül főleg zöld lucernát, korpát és tengerit adnak még, vagy a legelőre bocsájtják a tejhulladékokkal jóllaktatott sertéseket, végre a szeszgyárak a szeszmoslékon kívül rendszeren csak legelőt juttatnak a sertéseknek. Ezeken kívül alig foglalkozik valaki nagyobb-mérvű sertéstartással; néhány sertést is inkább csak a telepítvényesek szoktak saját szükségletükre tengerit hizlalni, s elvéve a molnárok is sertésekkel értékesítik korpájukat. A sertésnek tehát távolról sem jutott a La Plata-államok közeli mezésében olyan szerep mint nálunk, ahol aki csak teheti, legalább 1-2 sertést hizlal magának.

Eredetileg kétségtelenül a pyrenei félszigetről került a sertés a La Plata-államokba és pedig vagy közvetlenül Spanyolországból, vagy kerülő úton más spanyol gyarmatból. Ez az állat azonban csakhamar elfajzott úgy mint a többi háziállatok is s ezért most angol, németesen yorkshire s berkshire-vérrel javítják azt. A yorkshirei sertésnél a gyors fejlődés s hizekonyaságon kívül különösen a jó szalonnát és sonkákat, a berkshireinél pedig a tömöttebb húst és szalonnát becsülik sokra, mely utóbbi tartós áru készítésére alkalmasabb. Ezeken kívül még néhány meissenai sertést is importáltak, de azok nem váltak be, mert vékony bőrük kevésbé bírja ki a forróságot s ezért kicserepesedik olyan lesz mintha rühes volna. A tenyészanyagbevitel elég jelentékeny; így pl. 1896-ban, mely időn túl nem rendelkezünk statisztikai adatokkal, 591 db sertést importáltak Argentiniába s miután a sertésbevitel már régebben indult meg, az angol vérrel való nemesítés meglehetősen mérveket öltött már. Így pl. Argentiniában 1895-ben volt:

parlagi sertés	483,300 db
keresztezett sertés	155,700 "
tisztavérű nemes sertés	13,700 "

nagyra nő, hogy a róka jó buvóhelyet leljen benne, a kan róka nagyon gyakran elhagyja a bohás lyukat, mert jobb neki odakint. Ha pedig így jár-kél hetekig: nem valószínű, hogy evidenciában tartsa, mikor is betegszik le a „mami”, hogy ő odasiessen gondját viselni.

Arról meg épen nem tudunk, hogy a kölykek felnövésé után, ősszel, vagy pláne télen, még párban maradna a két vén róka, hogy a jövő tavasszal újra együtt végezze a családalapítást. Tehát legfeljebb olyan egy szezonra való összaállásról lehetne beszélni; de kétséget kizárólag bizonyítva ezt sem látom, ámbár kan rókát sokat ástak már ki ugyanonnan, ahol kölykes szuka is volt a lyukban.

Méhely Lajos barátom, aki jeles tudós és most a Brehm nagy munkáját fordítja (többet inkább újra írja), a szuka elnevezés helyett az *emsét* ajánlja, mint magyarabbat. Nem tartok vele. Képtelenség, hogy ehhez a kuriózumhoz szokhassék a magyar fül: *emse-kutyá*, ha mindjárt van is vidék, ahol a tehenet is emsének mondják.

Akárhonnán eredt a *szuka* (tőből), nem rosszabb mint az asztal, meg az ablak, amelyek szintén idegen eredetűek. És ime, hogy megszoktuk!

Van elég olyan javítani valónk, ami igazi szükségesség. Ne csináljunk zavart azzal, ami a mostani állapotában is teljesen megfelelő.

A sertéstenyésztést és táplálást nagyon okszerűtlenül üzik a La Plata-államokban s egyelőre nincs kilátás arra, hogy ez megváltozzék, mert a csekély belfogyasztás által szült alacsony sertésárak elkedvetlenítették a tenyésztőket s távolról sem buzdítják arra, hogy azon elvek elsajátításán fáradszanak, melyek az okszerű sertéstenyésztés alapját képezik s melylyel kivitel biztositathatnának maguknak. A sertéstenyésztés és hizlalásnál követett okszerűtlenségről fogalmat nyújt az, ha megemlítjük, hogy Argentiniában újabb sok szeszgyárat és tejgazdaságot alapítottak, mely vállalatok egyszerűen azon kényszerhelyzetbe jutottak, hogy a hulladékok értékesítése végett a sertéstenyésztést karolják föl. De most szakítaniok kellett azzal a régi gyakorlattal, mely szerint a tenyésztők a sertéseket egész évben a legelőn tartották, ahol ugyszólván teljesen magukra voltak hagyatva, mert a szeszgyárak és tejgazdaságoknak belteresebb üzemre s az istállózásra kellett áttérniök. Csakhogy a vállalkozók oly kevéssé értenek ehhez, hogy eleget vélnék tenni, ha a mindennünét összevásárolt sertésekhez néhány angol kant bocsájtva, pazar bőséggel telefojtatják a vályukat higfolyó hulladéktakarmánnyal s egyébként nem törődnek sertéseikkel.

A szeszgyárak s tejgazdaságok pl. többnyire egyszerű karámot készítenek a sertések számára s a karám egyik oldalán hosszú vályut elhelyezve, vezeték segítségével a szeszgyárral vagy tejgazdasággal kötik össze s moslékkal vagy lefőltözött tejjel folyton telefojtatják a vályut. A sertések természetesen mind a négy lábbal a vályuba állva, nemcsak összerondítják takarmányukat, de sokat el is pocékolnak belőle úgy, hogy a karám csakhamar sárfészekké változik át, melyben nincs száraz hely, ahol a sertések lenyugodhatnak. Ez a körülmény, valamint az, hogy a sertések vizenyős hulladéktakarmányon s esetleg kis darabka rossz legelőn kívül alig kapnak mást, azt okozza, hogy különösen a szeszgyárakban nagyon kevés malacot tudnak fölnevelni, mert a szeszgyárak ugyszólván csak moslékkal táplálják a szoptató koczákat.

De ezt az okszerűtlen táplálást a malaczhulláson kívül azzal is sínylik meg a szeszgyárak, hogy sertéseiknek nagyon rossz a hús s igen puha a szalonnája, olyannyira, hogy nemcsak tartós árut nem lehet belőle készíteni, de még az e tekintetben el nem kényeztetett benszülöttek is alig tudják megenni, minél fogva a moslékon hizott sertékeiket alig tudják félakkora áron eladni, mint mások a tengerin hizlaltakat, sőt előbbieket gyakran el sem tudják adni. Ujabb persze némely szeszgyárak úgy segitenek magukon, hogy a hig moslékot zsákokba folytatva, kicsöpögtetik belőle a vizet s csak a visszamaradó sűrűbb moslékot etetik, sőt egyes szeszgyárak már némi tengerit, korpát, szárított sörtörkölyt és zöld lucernát is kezdenek sertéseikkel etetni.

A lósziróvasztók sertései, melyek a táplálkozást illetőleg valamivel jobb helyzetben vannak ugyan, ismét abban a hibában leledznek, hogy husuk oly undorító ízű, hogy európai ember csak akkor tudja megenni, ha a hizlalás utolsó hónapjában tiszta tengerire fogják őket. De a lóhussal hizlalt sertések legalább azon előnnyel bírnak, hogy husuk igen szilárd, s hogy emiatt tartós áru készítésére alkalmas, holott a moslékkal hizlalt állatok hús egyáltalán nem alkalmas arra.

Ha a hus minőségéről mondottakhoz hozzáteszszük, hogy a La Plata-államokban még a tisztán csak tengerivel hizlalt sertések hús és szalonnája is lágyabb mint az Európában ugyancsak kizárólag tengerivel hizlaltaké, érthetővé válik az, hogy a tartós áruipar sehogy sem tud La Plata-államokban virágozni; pedig a kormány magas védvámval igyekszik azt fejleszteni, csak hogy utóbbinak utjában áll az ottani meleg éghajlat, és kis részben a jelenlegi sertésanyag is, mely az okszerűtlen tartás vala-

mint a meleg éghajlat miatt lassan hizik, és csak rosszabb minőségű húst és zsírt képes termelni. A sertések fejlődéséről elég annyit említenünk, hogy az angol félvérsertések csak 12-15 hónapos korban, a parlagi sertések pedig csak két éves korban érnek el 100 kg. élősúlyt.

Az éghajlatról pedig megemlítjük, hogy Buenos-Airesben olyan meleg a nyár, hogy a sertések ölése január és februárban egészen el van tiltva; de a tél is olyan bizonytalan, hogy a hentesek akkor se mernek sok sertést ölni, mert télen is minduntalan megre fordulhat az idő, amikor azután senki sem eszik sertéshúst. Ezért a sonkák készítése télen is csak a legnagyobb figyelem mellett sikerült akkor, ha a hentes több évi tapasztalat után bizonyos fortélyoknak jut a nyitjára valamint könnyebben tudnak kolbászt és füstölt szalonnát készíteni, valamint a zsírt is elég jól tudják kiolvasztani, de füstölt szalonnájuk, hogy undorítóan ne mondjuk, ugyszólván kivétel nélkül rossz, és kevéssé tartós, tehát távolról sem olyan mint a milyen szalonna nálunk készül. Daczára ennek, mégis elég füstölt szalonnát, kolbászt, hurkát, szalámit, mortadellát stb. készítenek ott, mert a főlősleges sertéseket valahogy csak értékesíteni kell; a legtöbb nehézséggel azonban éppen a legkeresettebb tartósáru, t. i. a sonka készítése jár.

Ilyen körülmények között tehát ne csodálkozzunk azon, hogy a világ legnagyobb állattenyésztői államában a sertéstenyésztés ugyszólván semmi, s hogy annak egyelőre semmi jövője sincs, mert a meleg éghajlat mindig akadályozni fogja a sertéstermékek belfogyasztásának jelentékenyebb emelkedését, a kivitelnek pedig a sertéshus és zsír rossz minősége áll utjában. Persze utóbbin sokat lehetne javítani, s talán a kivitelnek is útját lehetne egyengetni, ha a szokásos etetéssel fölragynának, csak hogy ezt igen megnehezíti az, hogy az okvetlenül csak a sertésekkel értékesíthető hulladéktakarmányok részben oly természetűek, hogy azok után jó húst és szalonnát nyerni nem lehet. Ott ugyanis nemesak a lóhús, de a szeszmoslék is csak sertéssel értékesíthető, mert ha marhát hizlalnának vele, szénáról és abrakról is kellene gondoskodni, ami az olcsó legelőhizlalással szemben nagyon megrágitaná a hizott marhát.

A hentesipar rosszízű termékei a La Plata-államokban kivétel helyett most éppen az ellenkezőt, vagyis némi bevitt eredményeznek, mert az ott tartózkodó európaiak (főleg angolok és olaszok) jobb áruhoz válnak szokva; a gazdag angolok tehát ha négyszeres áron is, — de inkább a saját hazájukból származó sonkát és szalonnát, a jómódu olaszok pedig az Olaszországból származó veronezit és mertadellát fogyasztják.

Angolországból aránylag sok sonkát visznek be, mert az angolok, kik sehol sem mondanak le az otthoni szokásokról, a La Plata-államokban is sonkát és tojást reggeliznek, sőt a sonkától azt is megkivánják, hogy angolosan legyen elkészítve, vagyis hogy lehetőleg yorkshire sertéstől származzon, mert annak többre becsülik világosabb színű húsát mint a vörösebb húsú berkshirei sonkát, továbbá hogy ne legyen füstölve, hanem a sóból kivéve csak szárítva, nagyon sós ízű legyen, hanem legyen inkább borsavval tartóssá téve, a húst pedig legfőképpen kétujnyi szalonna s világos színű bőr környezze.

ÜZEMTAN.

Rovatvezető: Hensch Árpád.

Gazdasági üzempterv egy 180 holdas birtok részére.

H. T. ur a „Köztelek” szerkesztőségéhez az alábbi kérdést intézte:

„A nagyikindai határban, amely általában jó erőben levő fekete humusztalaju, van 185 hold a

2600 □-
amikor n
később f
így ez id
nem lett.
az őssze
lés alá v
mivélés é
gokban,
ígér 5
vékonya
kétségbe
tehát a
radikális
hogy exiz
kellene.

Az
30 db kü
tesz eddij
ragály ált
kellene h
Már
másik fel
s egyebet

90
45
26
7
2
5
4
1
1

A
20 marhá
továbbá k

Eze
kesztő ur
18 holdra
jövedelm
határban
első kasz
már csak

Ké
zését k
meg van
alapján
sem váll

De
jelzésére
tünik ki
tásnak n
s a taka
mutakoz
ezen elh
talánál
dolog.

A
rendelke
számos
db tarka
tetem,
tést, vag
folytatni
tést a to

Mi
s ilyenm
vábbá ez
gendő t
a követk

1.
2.
3.
4.
5.
6.
7.

trágya sz
8.
9.
10.
Ez

zom java
nak mo
szó, fel

2000 □-öl ubertanaiális földem, amelyet ezelőtt 15 évvel, amikor még igen jó erőben volt tartva, béché adtam, később feles művelés alá s utóbb ismét béché adtam s így ez időalatt sem trágyázva, sem rendszeren művelve nem lett. A múlt ősszel saját rezsibe vettem a felet s az ősszel a másik felet szándékozom alföldiális kezelés alá venni. Azonban amint tapasztalom, a föld a rossz művelés és zsarolás által annyira szegény lett tápanyagokban, hogy a buza (a 2000 □-öl) holdankint nem igér 5 mmi. termést, amennyiben beteges — czérnavékonyasága, alig egy arasz magas és sárga — egy szóval kétségbeesítő, amellet teleaczat, konkoly s egyéb gazzal, tehát a föld oly állapotban van, hogy sürgősen és radikálisan kell a bajt irtani, mert különben — nem hogy egzisztenciám volna biztosítva — de ráfizetnem kellene.

Az ősszel beszereztem 20 db tarka üszöt — 30 db különböző ivaru sertést — s ezeknek szaporulata tesz eddig 22 darabot. Lovam volt 7 db, ebből eddig ragály által elpusztult 6 db, így most jármos jószágot kellene beszereznem.

Mint jeleztem, felét saját művelés alá vettem, a másik felét ősszel veszem át, leszámítva a tanya helyét s egyebet, a fele kitesz:

- 90 kat. hold a 200 □-öl, ebből:
- 45 hold buza,
- 26 láncc tengeri,
- 7 „ zab,
- 2 „ zabosbüköny,
- 5 „ árpa,
- 4 „ mohar,
- 1 „ répa,
- 1 „ csalamádé és 3 hold luczerna.

A birtokon van egy istálló 20 lóra, egy istálló 20 marhára, egy istálló 14 lóra, egy sertés-á kotárka, továbbá két eselédlakás — 3 éves eselédvel.

Ezen körülmények leírása után kérem tek. szerkesztő urat, ha sziveskednék egy gazdasági üzemtervet 18 holdra a 2000 □-öl jelezni, amely szerint a birtok jövedelmezővé tétetnék. Megjegyzem, hogy az egész határban a luczerna csak annyiban diszlik, hogy az első kaszálása meglehetősen, de a második kaszálása már csak alig lehet számítani, okát admi nem tudom.

Kérdéstevő egy gazdasági üzemterv jelzését kéri, valószínűleg azért, mert maga is meg van róla győződve, hogy a közölt adatok alapján részletes üzemterv készítésére senki sem vállalkozhat.

De ezek az adatok még egy üzemterv jelzésére sem elegendők, mert különösen ez tűnik ki azokból, hogy a birtokon az állattartásnak milyen nemét lehetne sikerrel folytatni s a takarmány biztosítására minő növények mutatkoznak legalkalmasabbnak, holott épen ezen elhanyagolt és kizsartolt birtok helyrehozatalánál az állattartás helyes szervezése a fődolog.

A birtok szántóföldje 225 k. hold s a rendelkezésre álló istállóban mintegy 54 db számos marha elhelyezhető, amelyek között 20 db tarka üsző szerepel, amiből azt következtetem, hogy a tulajdonos vagy marhatenyésztést, vagy esetleg későbbben tejgazdaságot akar folytatni, illetve esetleg a szarvasmarhatenyésztést a tejgazdasággal összekapcsolni.

Mivel pedig az üszőneveléshez legelő kell s ilyenell a birtok nem rendelkezik, mivel továbbá ezen birtok berendezésénél a főszűleleendő takarmánytermesztésre lesz helyezendő, a következő vetésforgót hozom javaslatba:

1. Kapás trágyázva (tengeri és répa).
2. Őszi gabona, füves lóherrel.
3. Lóher kaszálónak.
4. Lóher legelőnek s utána fél ugar.
5. Buza, esetleg szuperfoszfáttal.
6. Tavasz gabona.
7. Fekete ugar s a rendelkezésre álló trágya szerint csalamádé és tengeri #.
8. Buza, esetleg szuperfoszfáttal.
9. Zabosbüköny esetleg Thomassalakkal.
10. Buza.

Ezen forgónál a műtrágyázást azért hozom javaslatba, mert a talaj nagyon kizsartoltnak mondatik és mivel fekete humuszról van szó, feltételezem, hogy főképen a foszforsav

hiányzik a talajból. Mindazonáltal előzetes kísérletek teendők az iránt, hogy a műtrágyázástól megfelelő hatás várható. Azt hiszem továbbá, hogy szuperfoszfát alkalmazása mellett a luczerna is diszlenék s ha ezen föltevéssem helyes, ezen a legjobb takarmányt legelőseőban szolgáltató növénynek is néhány holdat kellene szánni, de ezeket előzetesen megfelelő istállótrágyázással a kellő termőerőbe hozni.

Ha a major körül 5 kat. hold alakítottatnék luczernássá, a vetésforgó részére 220 kat. hold maradna, miszerint egy-egy szakasz területére 22 kat. hold lenne.

Ezen terv végrehajtása után lenne:

Őszi és tavasz gabona 110 k. hold = 48.8%
Tengeri és répa 35 „ „ 15.2 „
Ugar és takarmány 80 „ „ 36.0 „

Összesen 225 k. hold = 100%

Évenként 44 k. hold lenne megtrágyázandó, ami 200 q-jával 8000 q. vagyis 880 szekér trágyát igényel s aminek természetéhez, ha megfelelő takarmányozás mellett egy számos marha után 110—120 q-át számítunk, 75—80 drb számos marha szükségeltetnék.

Az igásmunkák végzésére legalább 8 erős igásfogat szükséges, miszerint ezenkívül még mintegy 60 db számos állatnak megfelelő haszonállatállomány lenne idővel beállítandó, de csak akkor, ha a szükséges takarmányról gondoskodva lesz.

Mint hogy a haszonállattartásnak bármely ága csak okszerű, azaz megfelelően bő takarmányozás mellett mutatkozik jövedelmezőnek, erre a fenforgó esetben kétszeres súly helyezendő, mert csak így juthat a gazdaság nemcsak mennyiségileg, de különösen minőségileg is megfelelő trágya birtokába, amire égető szüksége van.

Az igáserő beszerzésénél pedig erőteljes állatok beállítása azért fontos, hogy az elhanyagolt szántóföld mielőbb megfelelő kulturállapotha helyezhető legyen, amit a javasolt vetésforgó is elősegít, amennyiben különösen a föterményt képező buza alá a talaj kellő előkészítését lehetővé teszi.

A javasolt rendszer elfogadása azonban tetemes befektetéssel jár s még ezen befektetés után is csak néhány év múlva lehet majd megfelelő jövedelemre számíthatni.

Hensch.

BAROMFITENYÉSZTÉS.

Rovatvezető: Hreblay Emil.

A fiatal kacsák takarmányozása.

A kis kacsák felnevelésével, ha az első 2—3 héten át igen nagy gonddal és szeretettel ápoljuk a picinyeket, sok bajunk nincs, mert rendkívül hamar fejlődnek s igen falánk természetűek fogva, a takarmányt hamar elfogyasztván, folyton friss takarmánnyal kell őket tartani.

Ezen állításom igazolására, felhozom az alábbi számadatokat, melyeket egyik tenyésztőnk állított össze pontos mérések alapján, kísérletét a következőkben mondva el:

„A kacsák nagyon falánk természetű, elevenek mindent, amit talál vagy amit neki adnak. Nagyon gyorsan emészt, ennélfogva gyorsan is növekedik.

Hogy meggyőződjem arról, mily gyorsan növekedik a kacsák súlya, kísérletet tettem 30 nap alatt 8 kis kacsával, melyeket az első napokban keményre főtt tojás, zsenge csalan és sajtdarabkák stb. keverékével ettettem.

Egy hét múlva eme takarmányt főtt burgonyával s tejjel pótoltam, később pedig csak dara, különböző zöldegekkel.

Egy ilyen kacsát, amely különösen tarka tollazata által különbözött a többiétől, majd minden héten megmértem s az:

május hó 24-én a költés után	40 gr.-ot nyomott.
junius 1-én	85 „
8-án	165 „
14-én	210 „
21-én	375 „
28-án	515 „
julius 5-én	735 „
12-én	900 „
19-én	1005 „
26-án	1150 „
aug. 2-án	1260 „
9-én	1400 „
okt. 12-én, amikor levágtattam	1600 gramm volt a súlya.

Megjegyzendő, hogy csak közönséges kacsák volt, amely nem lett hizlalva, hanem csak aránylag és mértékkel etetve. Ha augusztus 9-től tömettem volna, úgy tetemesen nagyobb súlyt ért volna el.

Ezen kiterés után rátérek a fiatal kacsák okszerű takarmányozásának a részletezésére.

Mivel a kacsák kikéltése előtt még az utolsó tojássárgamaradékot magához veszi, az első 24 óra alatt nem szorul semmiféle takarmányra. Tanácsosabb a kicsinyeket az anya melletti szárnyai alatt, vagy ha ez nem lehetséges, tollal telt helyen melegen tartani. Mielőtt a kicsinyek levegőre jönnének, szükséges, hogy tökéletesen megszáradjanak. Ha tisztán naps az idő, a kicsinyeket az anyával együtt a szabadba lehet terelni. Itt egy sodrony-hálóval körülvett helyet biztosítunk számukra, hol kedvükre futkoshassanak.

A kis kacsák első életszükségletét mindenestre a meleg képezi, miért is még egyszer ismételjük, hogy csak akkor engedjenek a szabadba, ha a levegő annyira meleg, hogy a meghűléstől tartani nem lehet.

Ellenkező esetben meleg védett helyen tartandók, mindaddig, míg az első pelyheket melegebb dusabb tollazat nem váltja fel.

A kis kacsák első takarmányát tengeridara, köles, árpateszta apróra vágott csalánal keverve, képezi. Csalan helyett salátát vagy valami gyenge fűvet is lehet nekik adni. Friss ivóvizük mindig legyen, de ne mély, hanem lapos edényben.

Igen jó hatású takarmánynak bizonyult a korpa, vagy zabliszt, főtt burgonya és aludt tejnek keveréke. A zöldtakarmányt azonban a kacsák legelőseőbb takarmány mellett sem nélkülözhetik, ez fejlődésükhöz feltétlenül szükséges. Kezdetben, mint hogy a kis kacsák egyszerűen csak igen keveset esznek, az etetésnek körülbelül minden 2 órában kell történni.

Ha a kacsák már nagyobbak és fejlődésükben semminemű zavar nem állott be, át lehet fokozatosan az erősebb takarmányra térni. Ilyenek a tengeridara, árpa, zab és tatárka, de mindig vízzel keverve, mert az egészen száraz takarmányt a fiatal kacsák ép oly kevéssé szeretik, mint az öregek.

Később már egész szemes takarmányt is adhatunk nekik, előbb azonban ezeket is meg kell nedvesíteni. Nyolczhetes korukban már teljesen fölösleges a fiatal kacsákat külön etetni, minthogy ezen korban és ezen túl már ugyanazon takarmánnyal láthatók el, melyvel az az öregek. Ha a fiatal kacsák gyors fejlődését akarjuk elérni, a takarmány mindig elegendő és az állatok izlésének megfelelő legyen.

Nyolcz naps korban, de előbb nem, a kis kacsák már minden veszély nélkül a vízre terelhetők. Ez különben az időjárástól is függ. Meleg naps időben természetesen 1—2 nappal előbb sem ártat nekik a víz, míg ha hideg, szeles az idő, még várni kell.

Ha azonban az idő nem engedi őket nagy vízre hajtani, otthon semmiesetre se nélkülözék a fürdést.

Fürdőnek valami lapos edény, tál, vagy deszkából készített ládafa szolgálhat. Nagyon hideg víz nem ajánlatos fürdőnek, azonban a meleg sem. Legjobb a napon melegített.

A korai kikéltésű kacsákat tovább kell az óiban tartani, mert gyakran még májusban is

tartott ülésében 32 pályázó közül *Lakner* László gőmörmezei gazdasági egyesületi titkárát, a Veszprém-vármegyei gazdasági egyesület titkárát; a Zala-vármegyei gazdasági egyesület pedig *Voigt* Ede uradalmi gazdaságtisztet a Zalavármegyei gazdasági egyesület titkárává nevezte ki.

Allatdíjazás és tejszövetkezet Moson-megyében. A magyar-óvári szarvasmarha tenyésztő egyesület a köztenyésztés fejlesztésére és a kisgazdák buzdítására a földművelésügyi miniszter és a Mosonvármegyei gazdasági egyesület anyagi támogatásával június 10-én Rajkán állatdíjazást rendezett, a melyen összesen 62 db állat, 26 tehén és 36 úszó volt kiállítva díjazásra. Az állatdíjazások egyáltalán a megye szarvasmarhatenyésztésének fejlesztésében nagy érdeme van *Ujhelyi* Imre gazd. akadémiai tanárnak, a kinek újabb fáradozása gyümölcsének lehet mondani a közel jövőben Moson-Kőrtvélyesen alakuló új tejszövetkezetet is. Ez lesz már a 16-ik szövetkezet a megyében, mely az érdemes professzor kezdeményezésének köszönheti keletkezését.

Ló kivitelünk. A földművelési miniszteriumban összeállított statisztikai adatok szerint ló kivitelünk örvendetesen fellendült, míg 1899-ben mindössze 39,416 lovat exportáltak, tavaly a ló kivitel 57 ezer darabra szökött s a lótenyésztő gazdák 42 millió koronát kaptak exportált lovaik után. Az idei eredmény sem marad hátra a múlt évi mögött. A kivitel főleg Olasz- és Franciaországba és Anglia gyarmatai felé irányul.

Arató- és burgonyamivelőgépek bemutatása Liptó-Szent-Miklóson. Az augusztus hó 31-én és szeptember hó 1-én rendezendő arató- és burgonyamivelőgépek bemutatás tervezete elkészülvén, e szerint a bejelentési határidő augusztus 15-ike. A bemutatón részt vehetnek bármily szerkezetű marokrakó aratógépek, aratóra is használható fűkaszáló gépek, és burgonyakiszedő és mivelő gépek. A bemutatáson részt vehet bármely hazai és külföldi gépgyár készítménye. Külföldről érkező gépek vámmentesen hozhatók be.

A Pozsonyvármegyei Gazdasági Egyesület a II. országos mezőgazdasági kiállításon. Pozsony vármegye Gazdasági Egyesülete most, mintán a jövő évi országos mezőgazdasági kiállítás programja meg van állapítva, teljes igyekezettel fáradozik a kiállítás sikerének érdekében. Az egyesület közgyűlése 30,000 koronát szavazott meg a kiállítás céljaira. Külön nagyszabású pavillont állított fel, amelyben bemutatják ugy a vármegye általános mezőgazdasági képét, mint a megyei szövetkezetek, gazdákörök s egyes uradalmak külön kiállítását is. A helyi rendező-bizottság, élén Broly Tivadár polgármesterrel s Horváth Jenő gazdasági egyesületi titkár mint előadóval, már is részletesen megállapította teendőit, melyek legfőbb részét a kiállítási terület elrendezése, közlekedési eszközök, utak stb.-ről való gondoskodás, a kiállítási terület világításának, a látogatók elszállásolása és ételmezése kérdésének megoldása képezi.

Gazdasági munkásközvetítő. Lapunkban egy ízben megemlékeztünk arról, hogy a földművelésügyi miniszterium munkásügyi osztálya

— tekintettel a mezőgazdasági munkákra — gondoskodott arról, hogy a szükséges munkások beszerzése a szervezett munkásközvetítők által legyen eszközölhető. Ez intézmény gondoskodni van hivatva arról, hogy a hazai munkások itthon találjanak alkalmazást. A földművelésügyi miniszter most, a gazdasági munkásközvetítés szervezése tárgyában kiadott rendeletét füzet alakjában bocsátotta közre, amely a hatósági munkásközvetítők névjegyzékét is tartalmazván, utmutatást ad hazai munkásoknak beszerzésére. Az utmutatásra annyival is inkább felhívjuk a gazdaközönség figyelmét, nehogy olyan magán közvetítőkhöz forduljanak, akik engedéllyel nem bírnak s a kik hazai birtokosok megbízásának ürügye alatt nem egyszer külföldi munkára toborozzák össze a munkásokat. A füzet az OMGE-nél is beszerezhető a 3 fillér portó előleges beküldése ellenében.

A borfogyasztási adó leszállítása. Az Aradmegyei Gazdasági Egyesület egyik legutóbbi ülésében elhatározta, hogy a borfogyasztási adó leszállítása érdekében felír a pénzügyminiszterhez. A fölirat, amely már elkészült statisztikai adatok világításában mutatja ki, hogy a kontinens egyik államában sincs a bor oly nagyon megadóztatva, mint nálunk. Mi is többször foglalkoztunk már a borfogyasztási adó leszállításának ügyével, mert hiszen ez egyike a legigazságtalanabb adóknak, amely a magyar borgazdaságot sújtja. A magyar bortermelés váltságát nagyrészen a túlnagy fogyasztási adó idézte elő s ennek leszállítása nem csupán az ország bortermelő vidékeinek érdeke, hanem ugy társadalmi, mint szociális szempontból is fölfötte kívánatos. Kívánatos volna, hogy ha a megyei gazdasági egyesületek országszerte esatlakoznának az Aradi Gazdasági Egyesület föliratának támogatásához, hogy így a fölterjesztés kellő súlyt nyerjen a törvényhozás előtt.

Bosnyák-hercegovinai méhészeti egyesület. A bosnyák-hercegovinai központi méhészeti egyesület — mint lapunknak *Szerajevó*-ból írják — a napokban tartotta meg évi közgyűlését. A közgyűlés elé terjesztett jelentésből kitűnik, hogy az ifjú egyesület hasznos és élénk tevékenységet fejt ki. Az ország különböző vidékein egymásután keletkeznek a racionális méhesek, amit nagyban előmozdít az a körülmény, hogy az egyesület saját kezelésében készített modern méhkasokat, amelyek közül tavaly 200 darabot részint eladott, részint mintául kiosztott. Az egyesület közvetíti tagjai részére a mézeladást; a rajeladás szintén föllendül. *Szerajevóban* a községi hatóság támogatásával kísérleti és iskolai méhész tart fenn. Kiadta bosnyák nyelven az okszerű méhészeti rövid vezérfonalát, amelyből egy év alatt 1600 példány kelt el. Az egyesületi szaklap is mind népszerűbb lesz. A vidéki fiokok egyre szaporodnak és kielégítőleg fejlődnek. Az országos kormány hathatósan támogatja az egyesületet. A közoktatásügyi osztály pedig a tanítókat tőle telhetőleg buzdítja a méhészeti törekvések előmozdítására. Ezen példán okulva a községi hatóságok szintén pártfogásukba veszik az egyesületet. Mindezek folytán remélhető, hogy a méhészeti, ami régi és kedves

foglalkozásuk a bosnyákoknak, lassanként egész modern színvonalra fog emelkedni. És ez nem csekély közgazdasági jelentőséggel bír, mert a méz és viaszfogyasztás jelentékeny Bosnyák-országban és a Hercegovinában is.

Vetések állása. Két héttel az aratás előtt folyó hó 14-én tette közzé a földművelésügyi miniszter legutóbbi jelentését a vetések állásáról a „várható terméseredmények”-kel együtt. Szomorú adat jutott ezzel a magyar közönség tudomására s beigazolta multkor megjegyzésünket, amelylyel idej termésünket rossznak mondtuk. Tavaly 38'43 millió métermázsza buza termett, az idén 36'48 millió van még csak kilátásba helyezve, daczára annak, hogy a bevetett terület a mult évihez képest 362,000 kat. holddal növekedett. És mégis a gabonatózsdének egy hasábokat szentelő sajtó-organum, amely — melleleg szólva — zárjelekben szeret beszélni, i. hó 15-iki számában tőzsei szempontból ismertettet jelentését a vetések állásáról azzal kezdi: irván a cikkek elejére nagy 36'4-et, hogy „örömmünnepe lesz holnap az országnak” t. i. azért, hogy ennyi lesz a buzatermésünk. A várható rosztermést 11'5—12 millió métermázsára becsüli a hivatalos jelentés, tehát valamivel kedvezőbbnek, mint a mult évit, míg az árpából 10—11 millió métermázsza, a zabból pedig 9'5—10 millió métermázsza, tehát jóval kisebb termés várható a tavalyinál. Általában — mondja a jelentés — az összes kalászosokból a mult évinél gyengébb termésre számíthatunk; különösen az őszi gabonafélékből ugy a mag, valamint a szalmatermés is gyengének ígérkezik.

Az angol lóvásárlások. Legutóbbi számunkban megemlékeztünk arról, hogy az angolok által Magyarországon összevásárolt lovak ellen az a vád merült fel, hogy azok rosszak s az érték fizetett 720 korona átlagár nagysága az angolok szemébe ötlött. A vád — mint megjegyeztük — nem volt alaptalan, mert tényleg az a 720 korona ár, amelyet az angol kormány fizetett átlagban egy lóért, túl magas volt, azért az anyagért, amelyet az illető bécsi lókereskedő-czég szállított. Mert ugy áll a dolog, hogy az angol lóvásárló bizottság egy bécsi lókereskedő-czeggel lépett érintkezésbe, aki szétküldvén ügynökeit Magyarországon tömegesen vásárolta össze a kimustrált, rossz lovakat 200—300 korona árban, nagy összeget követelvén azután az angoloktól. Csunya dolog s mindenestre a magyar lótenyésztés és kereskedelem renoméját aláásó. A lelkiismeretlen bécsi czég üzérkedése megbocsáthatatlan, de nem türhető felszólalás nélkül az sem, hogy az illetékes körök szó nélkül nézték és nézik egy ilyen évtizedek során nem ismétlődő tíz millió koronás vásárlást s eltűrik azt, hogy a hazai szervezetek megkérdése nélkül bonyolítottassék le egy ilyen horribilis üzlet. Kárát csak mi a különösen lótenyésztő gazdák érzik meg ennek, mint már érezhetik is, mert hiszen Anglia okulva a tapasztalatokon, most már 480 koronára szállította le a lovak darabonkénti átlagárát, amelyből azonban legfőjebb 300 koronát kap a tenyésztő, mert a többi fölmege a Fiuméig való szállítás és eltartás költségeire. Már a hasonló esetek kizárásáért is

MAUTHNER ÖDÖN cs. és kir. udvari magkereskedése

BUDAPESTEN, VII., Rottenbiller-utca 33. sz., VI., Andrassy-ut 23. sz.

VESZ: homok (szöszös) bükkönyt (Vicia Villosa)

minden mennyiségben.

Ajánl biborherét, muharmagot, pohánkát, mustármagot, tengeri félékből: aicsuthit, székelyt, Pignolettot, Cinquantinot, továbbá

takarmányrépamagot, mint: oberndorfit, eckendorfit, olajbogyóalakut, valamint raffiaháncsot és rézgáliczot legelsőrendű minőségben, a legjutányosabban

nagy szükségünk van az annyiszor hangoztott léértékesítés szervezésére.

Baromfi-kivételünk. A lefolyt évben a baromfi-forgalom kielégítő eredménnyel járt. Németország a szükségletnek kilencz tizedrészét a külföldről fedezte és egyhamar nem fog változni, bár a német tenyésztők nagy erőfeszítéseket tesznek; de a klíma, a takarmány és a munkabér olyan, hogy a magyar tenyésztő a drága fuvar és a nagy vám dacára is tud versenyezni. A drezdai baromfikereskedők legszívesebben hozatnak Magyarországból, ahol olcsó és jól felszerelt árut kapnak. Ujabbban a nagy német városok közelében nagy hizlalók telepedtek meg, akik a magyar szárnyast vagonszámba hozatják, egyideig etetik és úgy ölik le. Ezzel az áruval a helyi földi természetű egyáltalán nem képes versenyezni.

Selyemtenyésztési iparunk várható fellendülésével kecséget a földművelésügyi miniszternek azon elhatározása, hogy a termelt selyemgubók itthon nyersselyemmé dolgoztatásának föl. Eddig a termelt gubót Olaszországnak adtuk el. Most az újvidéki és pancsovai 120 orsóval működő selyemgubolyító gyár mellé még négy új fonó épül. A miniszter, hogy ezen gyárak kereskedelmi szellemben való vezetését biztosítsa, szakértő és tőkével rendelkező vállalkozóknak adta bérbe. Munkások kiképzésére Tolnán 120 orsóra épült selyemgubolyító gyár. Komáromban és Győrben is legközelebb felépülnek a gyárak és 120—120 ezer koronát vettek kölcsön az építéshez, mely összeg után az állam 3 százalékot fizet bér fejében.

Az állattenyésztés fellendítése érdekében tett kormányi működés kiterjesztését jelentik a következő számok: Öt év előtt mindössze 436 bikát osztottak ki köztenyésztési czélokra, ma e szám háromszoros felül van. A köztenyésztési czélokra kiosztott sertések száma öt év előtt 309 volt, ma hatszor annyi; a múlt évben 1850 darabot osztottak ki. Állatdíjazásokra öt év előtt fordított 9600 korona ma 50,000 koronára szokott. Az állatdíjazásoknál a földművelésügyi miniszter azt az újítást rendelte el, hogy ott, ahol a jutalomdíjakat az állam adja, ennek bizonyos hányadát a tenyészállat gondozóinak jutalmazására fordítsák.

Magyarország dohánytermése 1900-ban. A központi statisztikai hivatal kimutatása szerint összesen 598,450 métermázsa volt az ország múlt évi dohánytermése, amelyből országos átlagban 15'16 métermázsa esett egy hektárra. A dohánytermés összes pénzértéke 21,407,225 korona s a métermázsankénti átlagos érték 35 korona 77 fillér volt.

Tojásküldemények helyes csomagolási módja. A tojásküldemények szállításánál napirenden levő sérülések és dezmálások oka első sorban az áru rossz csomagolásában, a mai tojásládák hiányosságában keresendő, mely az egyes darabok súlyával arányban nem áll és így különösen átrakodásoknál a sérülés esélyeit növeli. Szigorúan követendő elvül mondja ki az államvasutak igazgatósága, hogy kifogástalan csomagolási eszköznek a tojásszállításhoz ez idő szerint használt szokvány (usance) láda, darabonként való szállítás esetén csak akkor tekinthető, ha teljesen ép deszkából vagy léczből van összeállítva; a deszkák illetőleg léczek közti köznök szélessége 3 cm.-nél nem nagyobb; s végül, ha három helyen, úgy mint a két végén és középtől, megfelelő vastagságú vasvédő abroncsal körülfogva és leszögezve van. Mindazon darabárúként feladásra hozott tojásládák, melyek a csomagolás ezen elveinek meg nem felelnek, ha különben teljesen épek, szállításra csak a csomagolás hiányosságának elismerése mellett vétetnek fel. Olyan ládák, melyeken az egyes deszkák vagy léczek közti köznök 3 cm.-nél szélesebbek, vagy melyek törött deszkából vannak összeállítva, illetve jól leszögezve nincsenek, szállításra a csomagolás hiányosságának elismerése mellett sem fognak felvétetni. Kocsirakományokban feladásra kerülő tojás-

küldeményekhez használt ládákra vas védőabroncsal való ellátása nem kötelező, ezeknél elégséges, ha a helyes csomagolás fenti egyéb elveink megfelelnek.

Utmutatás a must és bor okszerű kezelésére német és román nyelven. A földművelésügyi miniszter tekintettel az ország nem magyar ajkú szőlősgazdáira a must és bor okszerű kezeléséről írott népies kézikönyvet német, román, szerb és tót nyelvekre fordította le. Ezen fordításokból a német és román füzet most jelent meg s példányonként 50 fillér bevétele ellenében az „OMGE.”-nél is beszerezhetők.

A „Köztelek” május 15-iki 46. számában előnyösen ismertetett „Greinitz”-féle viharágyu Magyarországon csakis Mauthner Ödön cs. és kir. udvari nagykereskedésében Budapesten kapható.

Magyar Thomassalak. 17—20% összphosphors., ebből kb. 80% citromsavban oldható, 75% porfinom, 80 kilogrammos ingyen-zsákban legolcsóbban ajánl a kartellen kívül álló Satorigyárak központi irodája: Budapest, IX., Dandár-uteza 25.

Uj gyorsvonati összeköttetések. Budapest—Grác és Budapest—Berlin között. F. évi május hó 1-től kezdve a következő igen jó gyorsvonatok helyeztetek forgalomba, és pedig:

Budapest—Grác között:		
Budapest keleti p. u. ind.	7 óra 30 p. reg.	
Győr	10 " 20 " d. e.	
Szombathely	12 " 42 " d. u.	
Fehring	2 " 01 " " "	érk.
Grác déli vasut.	3 " 46 " " "	
" " " " ind.	1 " 15 " " "	
Fehring	3 " 00 " " "	
Szombathely	4 " 31 " " "	
Győr	6 " 58 " este	
Budapest keleti p. u. ér.	9 " 45 " "	

E vonatok Budapest—Fehring közötti étkezőkocsival járnak.

Budapest—Berlin között:		
Budapest nyugoti p. u. ind.	6 óra 15 p. este	
Galánta	8 " 51 " "	
Zsolna	12 " 13 " éjjel	
Boroszló	5 " 56 " regg.	
Berlin-Friedrichstrasse	11 " 19 " d. e.	
" " " " ind.	4 " 25 " d. u.	
Boroszló	9 " 57 " este	
Zsolna	3 " 45 " éjjel	
Galánta	7 " 05 " regg.	
Budapest nyugoti p. u. ér.	9 " 45 " d. e.	

KERESKEDELEM, TŐZSDE.

Budapesti gabonátözsde.

(Guttman és Wahl budapesti termény-bizományi cég jelentése.)

Budapest, 1901. június 15.

Az időjárás e héten igen változékony volt, nagyobbára száraz és meleg, gyakran azonban esőzések által is felbeszakítva, melyek a hőmérsékletet főtólágosan lehűtötték. Helyi és zivataros esők különben az egész országra terjedtek ki és habár nem is helyettesítették egészen a tavaszi vetésekre oly kívánatos országos esőt, mindenesetre jótékony hatással voltak. A vetések állásáról szóló jelentések nagyon különbözők: Sok vidéken panaszok vannak, rozsdá, szárazság és köd okozta károkról, de úgy látszik a kedvezőbb jelentések túlnyomóak és országos átlagban még mindig közepes eredmény várható. A ma megjelent hivatalos termésbejelentés, a buzában várható eredményt 364 millió mm.-ra teszi. A külföldön a teméskültatások nagyobbára jók. Délországon és a Balkán nagyon meg vannak elégedve. Franciaországban az eddigi jó jelentések csak az utolsó napokban voltak némileg gyengébbek. Az amerikai hivatalos jelentés a várható föbbletet buzában a tavalyihoz képest 161 millió bushelre teszi, ami bizonyára igen kedvezőnek mondható: csak Németországban tartósan kedvezőtlenek a kilátások. A külföldi piacok üzletmenetéről kevés újat mondhatunk. Az irányzat kedvező időjárás folytán tul-

nyomóan lanya. Amerikában az árak 3 c. olcsóbbak, habár a látható készletek Bradstreets jelentése szerint 1,500,000 bushellel csökkentek. A kedvező kilátások azonban minden más befolyásokat paralizálnak. Angliában az üzlet szintén korlátozott volt és az árak csökkentek. A francia piacok nyugodt hangulatban maradtak meg, csak az utolsó napokban javultak az árak gyengébb jelentések folytán. Németországban a saját rossz kilátások úgy látszik nem igen nyugtalanítanak és megelégednek a külföld jó kilátásaival. A hangulat így nyugodt is maradt.

Nálunk a kereslet buza iránt e héten gyengébb volt, az árak azonban szilárdan tartottak, utóbb valamivel magasabbak is voltak. Takarmányczikkék ugyancsak némileg emelkedtek.

Az üzleti forgalomról e héten a következőket jelenthetjük:

Buza a máhok élénk kereslete mellett szilárd hangulatban indult; az ellanyhult határidőpiac hatása alatt azonban már a következő napon visszacséft. A kereslet gyengült, míg a tulajdonosok különösen tételleket kínáltak erősebb mérvben és árengedményekre is voltak kényszerülve. A hét második felében a hangulat azonban kedvezőbbre fordult és a kereslet is javult, míg a hét végén ismét esendesebb irányzat uralkodik. Egyenként az árak 10—15 fill. emelkedtek és különösen jobb áru részesült előnyben. Az összforgalom 180,000 mm.-at tesz ki.

Rozs e héten is jobb érdeklődéssel találkozott és úgy a fogyasztásnál, mint elszállítás ezéjaira is könnyebben volt elhelyezhető. A kínálat e mellett aránylag csak mérsékelt volt s így az árak körülbelül 10 fillérral javultak. Minőség szerint 14-90 K.-ig jegyzünk budapesti paritásra. Ujrozsban élénk volt a forgalom és az érdeklődés is jobb. Pestvidéki származású rozsért júliusi szállításra 14-30—40, augusztusra 14-20 K. fizettek. Nyíri rozs augusztusi szállításra Debreczen paritásában a 6-50. Nyiregyháza paritásában a 12-70 K. kelt el.

Arpa (takarmány- és hántolási czélokra) kellemes irányzatú volt. A kínálat gyenge ugyan, a gyárosok azonban csak mérsékelt keresletet tanúsítottak és az árak változatlanok. Helyben 13-40 K.-ig fizettek, hizlalóknál jobb minőségű áruért néhány fillérral több is volt elérhető.

Zab állandóan gyengén érkezik, míg a kereslet élénken alakult. Szórványos kínálat mellett a fogyasztásnak 40 fillérral magasabb árakat kellett engedélyezni. Prima áru tartósan hiányzik. Körülbelül 4000 mm. forgalom mellett szín és tisztaság szerint gyengébb minőségű áruért 14-90—15-20, jobb áruért 15-20—16-60, és finom zabért 16 K.-ig fizettek helyben.

Tengeri ugyancsak jobb érdeklődéssel találkozott, a forgalom általában gyenge maradt. A fogyasztás és részben elszállítási czélokra 10 fillérral a múlt heti jegyzésen felül fizettek és budapesti paritásra 10-80 K.-ig jegyzünk, míg helyben és Kőbányán 11 K.-ig fizettek. Tiszavidéki állomásokon is 10 fillérral magasabb árak voltak elérhetőek.

Olajmagvak: Káposztarepceben (uj) csak szórványosan volt üzlet. Állomásokon átvéve kb. 25— K. követeltek és 25-50 engedélyeztek. Bányai repcét hajóállomásokon átvéve gyárosaink 23-50 K. fizettek. Káposztarepce 1902. augusztusra lanyhán indult, később azonban megszilárdult és 26-30—26-50 K. zárul. A mellékezikkekben forgalom nincs. Kendermag budapesti paritásra 20 kor. jegyez helyben.

Hüvelyesek: Babban nem volt forgalom és az árak csak névlegesek. Fehér törpebabot Gyöngyösön, Félégyházán 18, fehér gömbölyűbát Mohács, Baja, Zomboron 15-20, Barnababot Kalocsán 12-70, N.-Károly 11-50 K. jegyzünk. Erdélyi bab minőség és reláció szerint 12-20—12-80 K. között jegyez. Bükköny el van hanyagolva. Budapesti paritásra körülbelül 14 K. jegyez. Muhar budapesti paritásra 14-50—15— K. Bolgar köles üzletetlen maradt.

Napijelentés a gabonafüzletről. 1901. június 18.

Az utolsó napokban hűvösre változott az idő, helyenként jégesők jártak, egész határokat pusztítva. A hőváltozás nagyon kedvezően befolyásolja a magképződést és így a mostaninál ideálisabb idő a buzákra nézve el sem képzelhető. A vetések állásáról általánosságban változatlan jelentések érkeznek.

A gabonacsarnokban ma köttetett az első üzlet új buzában: elkelt egy tétel (600 mm.) urasági buza, 78 kilós minőségisúly jótállással, első eséplésből szállítandó 15 koronás készpénzárban ab Kaba állomás.

Készbuza nálunk ma sürgős kínálat mellett majdnem teljesen üzletetlen volt. Elkelt összesen körülbelül 3000 mm. 10 fillérral olcsóbb árakon.

Mai eladások:	
Buza:	
Tiszavidéki:	
300 mmázsa 78 ⁵ kg.	16.70 korona 3 óra.
200 " 78 ⁵ " "	16.30 " " "
100 " 78 " "	16.60 " " "
Pestmegyei:	
150 " 77 " "	15.70 " " "
50 mmázsa 78 kg.	15.70 korona 3 óra.
100 " 75 ⁵ " "	15.60 " " "
Tolnai:	
200 " 76 " "	16.— " " "
Erdélyi:	
800 " 78 " "	15.90 " " "

Jelen lete alatt gro OMGE. aleh Andor felme Balás Árpád táblai bíró, Kazy József Landesz Józ mérnök (Kol Ferencz feln alispánja (De nők- és épít Szilassy Zolt István titkár Gróf Z üdvözölvén egyedüli tárg tolt értekezl

Forster

Tisz

A mar dezése és a vitatása s ar tenne, ezen ján, az egye felterjesztése összes gazda Magyar mérnöknek, akik tetnek. A m vármegyei királyi tanács jelentettek b

A Mag kező urak Szilárd. Az Dessewffy E sület részér szerencsém letében Dév képviselőtél tanácsos ur

A Hu hozzájárulás

Végül egyesület a vételeit meg

Tisz

A tag

Guszláv ur, egyesületün

egyesületün

ben tett ar

erdélyi rész

járó nagy k

dorlás min

kivül azon

ahol még a

viszonyok

arra vonatk

ról az ehhe

hog ott, a

maguk ezen

kérdések m

mennyire b

mény, hogy

birtoktestül

ban a tago

A tagosítás kérdése

a közigazgatási szakosztály ülésében.

(1901. május 20.)

Jelen voltak gróf *Zselénski* Róbert, majd *Scitovszky* János elnökléte alatt gróf *Desseffy* Aurél az OMGE. elnöke, *Bujanovics* Sándor az OMGE. alelnöke, *Forster* Géza egyesületi igazgató mint előadó, *Antalfy* Andor felmérési közp. felügyelő, *Bartha* Gyula m. kir. főerdőtanácsos, *Balás* Árpád, *Bolla* Mihály, dr. *Osillag* Gyula, *Dévai* Ignác kir. ítélőtáblai bíró, dr. *Dömötör* László, dr. *Farkas* Gyula, *Hertelendy* Ferencz, *Kazy* József és *Krisztinkovich* Edé min. oszt. tanácsosok, *Kollár* Dániel, *Landesz* József, *Lázár* Pál, *Mattyasovszky* Miklós, *Pataky* Viktor tagosító mérnök (Kolozsvár), *Serfőző* Géza, *Solymos* Gusztáv (Török-Becse), *Székely* Ferencz felmérési felügyelő, *Torma* Miklós Szolnok-Doboka vármegye alispánja (Deés), *Zielinski* Szilárd műegyetemi m. tanár, a Magyar mérnök- és építész-egylet kiküldöttje stb. Az egyesületi tisztikar részéről *Szilassy* Zoltán szerkesztő-titkár, *Buday* Barna, *Jeszzenszky* Pál és *Zórád* István titkárok, de *Pottere* Brunó s.-titkár.

Gróf *Zselénski* Róbert, a szakosztály elnöke nyitotta meg az ülést, üdvözlőlvén a szép számban egybegyűlteket. A szakosztály mai ülésének egyedüli tárgya a Szolnok-Dobokamegyei gazdasági egyesület által tartott értekezlet javaslatai a tagosítás ügyében.

Forster Géza előadó:

Tisztelt Szakosztály!

A mai szakosztályi ülés egyetlen tárgyát a tagosítási kérdés rendezése és a beérkezett anyagok a mi ezen kérdésre vonatkozó megvitatása s amennyiben az igen tisztelt Szakosztály végleges javaslatokat tenne, ezen javaslatoknak az igazgató-választmány meghatalmazása alapján, az egyesület elnöksége útján az igazságügyi miniszterhez való felterjesztése képezné. A mai ülés tárgyananyagát képező javaslatok az összes gazdasági egyesületeknek megküldettek, megküldött továbbá a Magyar mérnök és építész egyesületnek s azonfelül mindazon érdeklődőknek, akikről feltenni lehetett, hogy ezen kérdés iránt érdeklődésük van. A mai ülésre képviseltetésüket bejelentették: a Szolnok-Doboka vármegyei gazdasági egyesület és képviselőjében dr. *Torma* Miklós királyi tanácsos és alispán ur, továbbá dr. *Mihályi* Tivadar ügyvéd urak jelentettek be.

A Magyar mérnök- és építész-egyesület képviselőjében pedig a következő urak küldettek ki: *Kollár* Dániel, *Székely* Ferencz és *Zielinski* Szilárd. Azonkívül a Pestmegyei gazdasági egyesület részéről gróf *Desseffy* Emil és *Serfőző* Géza urak, a Bihar megyei gazdasági egyesület részéről *Telegdi* József és *Csapó* Dezső urak, egyúttal van szerencsém bejelenteni azt is, hogy az igazságügyminiszter ur képviselőjében *Dévai* Ignác kir. táblai bíró ur, a földmivelésügyi miniszter ur képviselőjében *Krisztinkovich* Edé oszt.-tanácsos és *Bartha* Gyula főerdőtanácsos urak jelentek meg.

A Hunyadmegyei gazd. egyesület pedig táviratilag jelentette be hozzájárulását a szolnok-dobokamegyei javaslatához.

Végül tisztelettel bejelentem, hogy az Erdélyi szász gazdasági egyesület a megküldött javaslatokra vonatkozólag egyes pontokra észrevételeit megtette, amelyeket az illető pontoknál lesznek bátor előterjeszteni.

Tisztelt Szakosztály!

A tagosítási kérdés szönyegre hozatala egyrészen *Solymos* Gusztáv ur, a Torontálmegyei gazdasági egyesület választmányi tagjának egyesületünk múlt évi közgyűléséhez beadott indítványa, továbbá az egyesületünk kebelében működő kivándorlási bizottság tanulmányai közben tett ama szomorú tapasztalata alapján történt, hogy különösen az erdélyi részekben a birtokok rendezetlensége és esetleg a rendezéssel járó nagy költségek sok részben hozzájárulnak ahhoz, hogy a kivándorlás mindinkább nagyobb mérvet ölt. Ezen kiindulási pontokon kívül azonban fontos ama körülmény, a tagosításoknál főként ott, ahol még az első birtokrendezés sem történt meg, hogy az urbéri viszonyok rendezése mindinkább nehezzé válik, mert nemcsak az arra vonatkozó adatok lassan felodékenységbe mennek, de másrésztől az ehhez értő jogászok és bírák is mindinkább kevesbednek, úgy, hogy ott, ahol a tagosítások urbéri kérdéssel vannak egybekötve, már maguk ezen körülmények is nehezítőleg hatnak arra, hogy a tagosítási kérdések megoldassanak. Már pedig felesleges hangsúlyoznunk azt, hogy mennyire bénítólag hat a mezőgazdaság rendszeres vitelére ama körülmény, hogy az illető birtokosok tudatában vannak annak, hogy az ő birtoktestük még a tagosítás folytán változás alá kerül. Az ily határokbán a tagosítási kérdés Damokles kardja gyanánt függ a birtokosok fe-

lett és úgy a rendszeres gazdálkodástól, mint befektetésektől óvakodnak s ily módon nemhogy okszerűbb gazdálkodásra térnének át, hanem bizonyos apatiával nézik birtokaik jövedelmének folytonos csökkenését.

Értesülésünk szerint a legtöbb tagosítatlan határ még az erdélyi részekben van, azonban még a magyarországi részekben igen sokféle, különösen a hegyvidékeken vannak még tagosítatlan határok. Itt remszólok azokról a határokról, ahol esetleg újabb tagosítások tervezetnek, hanem csak azokról, amelyekben még egyáltalában a tagosítás végrehajtva nem létt. Megnehezítették a tagosítások végrehajthatóságát azzal is, hogy a háromszögelési munkálatokat a tagosítási felvétellel kegybeesatolták és itt mini különös nehézményt kell fell felsorolnom: ama körülményt, hogy a háromszögelési munkálatok végrehajtására az állam által engedélyezett költségek korántsem elegendők azok végrehajtására, hanem az amugyis a tagosítási költségekkel tulterhelt birtokosságok még ezen költségek részbeni fedezését is magukra kell vállalniol, a melyek pedig a mint állítják, 40—50%-át teszik ki a tagosítási költségeknek, úgy hogy az állam által adott 20% még ugyanannyival, ha nem többel a birtokosok által pótlendő.

Amint magamat illetékes helyen tájékoztattam, különösen nagy hátránya a tagosítási kérdésnek, miszerint egységes és úgy a magyarországi, mint az erdélyi részekre vonatkozó kormányi rendelkezés nincsen, hanem kénytelenek sokszor a bíróságok ugyszólván önkényűleg egyik-másik esetben a meglévő rendeleteket applikálni, csakhogy ezen bizonyult kérdések megoldhatók legyenek, vagyis sokszor a bírói belátásra van bízva az, aminek eldöntésére törvény vagy rendelet volna szűkséges. Úgy vagyok értesülve, hogy a mostani tagosítási intézkedések sem a jász-kunokra, sem a városokra, sem a határvidékekre nem vonatkoznak. Így tehát, ha ezen helyeken fordulnak elő tagosítási kérdések, azokra vonatkozólag a bíróságoknak nincs törvényen alapuló vezérfonaluk, hanem csakis vagy a bírói gyakorlat, vagy pedig az oda nem vonatkozó rendeletek felhasználásával hozhatják meg ítéleteiket.

A bírósági kérdés mikénti megoldására nézve a tárgyalás folyamán lesznek bátor javaslattal fellépni, hogy az urbéri, illetve tagosítási ügyek, centralizálás útján intéztessenek el, mert ily módon lehetséges lesz, hogy ezen ügyekben jártas bírák kezébe fognak ezen a mezőgazdaságra oly fontos ügyek kerülni.

A Magyar mérnök és építész-egyesületben *Székely* Ferencz ur legutóbb szintén egy felolvasást tartott a tagosítás kérdéséről, főként mérnöki szempontból is mérlegelven annak fontosságát és felhíván figyelmét a mérnököknek ezen, a mérnöki tevékenység nem eléggé kultivált ágazatára.

Mindezen körülmények tehát elég alapot adnak egyesületünknek arra, hogy eme kérdéssel behatólag foglalkozzék s úgy hisszük, hogy a jelenlévő tisztelt érdeklődők és a szakértők közreműködésével sikerülni fog nekünk egy oly javaslatot egybeallítani, a melyet az igazságügyminiszter és földmivelési miniszter urak ó nagyméltóságához felterjesztve, remélhetjük, miszerint törvényhozásilag intézkedni fognak az iránt, hogy a tagosítási kérdések egyöntetű intézkedés alapján minél előbb megvalósítsanak. Ez alkalommal talán reá mutathatunk ama munkálatokra is, amelyek már e kérdés megoldása céljából régebbi időkben beterjesztettek. Így Gyárfás jelenlegi kuriai bíró 1889-ik évben terjedelmes munkálatot nyújtott be a tagosítási kérdések mikénti rendezése tárgyában. Továbbá az Erdélyi gazdasági egyesület 1892. évben hasonlóképp okadatolt kérvénnyel fordult az akkori földmivelésügyi miniszterhez eme kérdésben. Legutóbb maga az igazságügyminiszter is, midőn költségvetési beszédét tartotta, célzást tett arra, hogy a telekkönyvek rendezésére készülő törvényben szándékozik gondoskodni a birtokrendezési ügyekről is, amennyiben ezek a telekkönyvi törvénnyel összefüggnek. Ebből a szempontból is sürgősnek látszik tehát az, hogy egyesületünk részéről a szükséges javaslatok beterjesztessenek, hogy amennyiben azok helytállanak, ezen törvény fel dolgozásánál figyelembe vehetők legyenek. Miután több javaslat nyújtatott be egyesületünknek a tagosítási kérdés mikénti rendezésére vonatkozólag, ezélszerűnek vélem, hogy a mai tárgyalás alapjául azok fogadtassanak el, annyival is inkább, mert azok megállapításába is befolytunk.

Gróf *Zselénski* Róbert elnök: Mielőtt a szakosztály a javaslatok érdemleges tárgyalásába hocsájtkoznék, napirend előtt *Zielinski* Szilárd ur, a „Magyar mérnök- és építész-egylet“ kiküldöttje kíván szólni. (Halljuk!)

Zielinski Szilárd: Egyesülete nevében köszönetét fejezi ki az OMGE. megítélésért, hogy e fontos közgazdasági kérdésben a Magyar mérnök- és építész-egyletet megkereste és megkérdezte. Bejelenté, hogy egyesülete a megküldött javaslatot beható tárgyalás alá vette és két estét szánt annak áttanulmányozására s szóló mind az általános tárgyalásnál, mind a részleteknél egyesülete véleményét elő fogja terjeszteni.

Ugyane munkálatnál tett tapasztalat alapján egyesülete nevében kéri az OMGE.-t, hogyha hasonló közreműködésre bármikor szólítja fel a Magyar mérnök- és építész-egyletet, az mindenkor készséggel áll rendelkezésre a közjó érdekében.

Gróf Zielinski Róbert elnök: Az OMGE. nevében köszönetét fejezi ki, hogy a t. társaság a javaslatot beható tanulmány tárgyává tette s készséggel fogja az OMGE. a társaságot minden ily közérdekű kérdés tárgyalásába bevonni.

Ezután felkéri Solymos Gusztáv urat, a Torontálmegyei gazdasági egyesület kiküldöttjét javaslatának előterjesztésére.

Solymos Gusztáv:

Méltóságos Elnök Ur!

Tekintetes közgazdasági szakosztály!

Amidőn bátor vagyok a tagosítás kérdéséhez hozzászólni, mindennek előtt engedelmét kérek, ha nem tartom magam egész szigorúan a kitűzött tárgyhöz, mely a Szolnok-Dobokavármegyei gazd. egyesület javaslatának megvitatását képezi, mert azon meggyőződésben vagyok, hogy az anyaország tagosítási törvényei, mint azt a m. évi őszi közgyűléshez beterjesztett memorandumomban kifejttem szerencsém volt, sokkal fejlettebbek, nehézkesebbek, sokkal jobban nélkülözik az egyöntetű eljárás szabályozását, mint az erdélyi erre vonatkozó törvények. És habár szívesen kenezdél, hogy ezek is rekonstrukcióra szorulnak, ki kell emelnem, hogy nekünk e részben nemcsak az eljárás gyorsítását és egyszerűsítését kell hangoztatnunk, mint azt az előttünk fekvő javaslat teszi, hanem tekintve, hogy a tagosítás elrendelése nálunk sokkal súlyosabb feltételekhez van kötve, első sorban törvényünk ezen rendelkezéseit kellene az erdélyiakkal egyenlővé tenni. Mert míg amott a tagosítás elrendeléséhez a birtokmennyiség egynegyede elégséges, nálunk annak fele kívánatik meg.

Tóth Lőrincz: „Utmutatás urbéri ügyekben“ című híres munkájában ezeket mondja: „Számokkal, csalhatatlan matheziával, adatok és példák sokaságával lehet bizonyítani, hogy a tagosított kisebb föld is több hasznot hoz, mint a sokkal nagyobb kiterjedésű szétszórt birtok.“

A széttagoltság oly roppant idő és erőpazarlással, trágyavesztéssel, haszontalan járás-kezeléssel, marhakinzással, mezei kihágásokkal, lopással, rendtelenséggel van párosulva, melytől az idő becsét, a gazda szemének hatalmát, a haladó tudomány hasznos felfedezéseit méltányolni tudó gazda méltán visszaretten. Csak tagosított földön várható a munkásság mozgékony ostroma, a fáradság dus sikere, és ennek koronájával virágzó élet, anyagi jólét és önállóság.

Az elszórt apró földdarabokon gazdálkodás, a közlegelő, az ugaron vagy tarlón legeltetés nem egyéb, mint mások tulajdonának folytonos sértése, az értelmes szabad gazdálkodás agyontiprása. A magyar birtokos a viszonyok és idők viszontagságainak szülte és jólétén esett sebekből, csak értelmes okszerű gazdálkodás által fog gyógyulni, s nagy terheit csak jövedelmének arányos felemelése mellett fogja elviselhetni. *Értelmes, okszerű kezelés, javítás, haladás pedig csak tagosított földeken képzelhető.*

És mindezek dacára a magyar birtokos a szomorú elöteletek ködéből nem tud kibontakozni, a csak engedőleges, a tagosítást csupán ajánló, de nem parancsoló törvény jótékonyosságával élni nem siet.

Ez okból t. szakosztály, miután azt hiszem, hogy nemcsak az itt jelenlevők, de minden gondolkodó gazda Tóth Lőrincz fenti mondanak igazától át van hatva, én első sorban oly törvényt tartok kívánatosnak, mely úgy nemzetgazdasági, mint a gazdasági érdekből, a tagosítás keresztülvitelét parancsolólag elrendeli. Különösen azon esetekben, midőn az e célból előre kiküldött gazdasági szakértőkből álló bizottság a tagosítást az egész határra, de akár csak részlegesen is nagyobb akadályokba ütközöknek nem deklarálja.

Talán legyőzhetlenül ellenkezik a jogi felfogással, hogy akár az államhatalom is beleavatkozzék a magántulajdonba, én ezen előreláthatólag csakis áldást hozó intézkedéstől sem riadnék vissza. Szülhet pillanatnyi visszatetszést, magán hordhatja az erőszak bélyegét, de hiszen a gyermek sem szívesen türi a nevelésénél alkalmazott szigorot, és csak később halás, ha czélt érve és emberré növe, annak jötevé hatását beláthatja.

Ha a viszonyok mégis azt kívánják, hogy ezen fenti módozattól eltekintsünk, akkor azon kérdéssel kell foglalkoznunk, melyek azon eszközök, melyek a tagosítás keresztülvitelét előbbre viszik, a kivitt megkönnyítik, s az igazságos, becsületos, egyesek károsodását emberileg kizáró megoldást garantírozzák?

A mi törvényeink a tagosítás elrendelését a birtoktöbbségtől teszik függővé. Mint már előbb említettem, kívánatos volna, hogy a birtoknegyedének kívánatára, a tagosítás már elrendeltesse. Ezen $\frac{1}{4}$ -hez hivatalból hozzászámítandó volna: a községi birtok, az urbérek közös osztatlan birtoka, a kiskorúak és gyámság alatt levők, a papi földek, azon birtokok földjei, kik szavazattal nem éltek, valamint ne élhessenek nemleges szavazattal azok sem, kik a tagosítás iránti kérvényt már egyszer aláírták.

Utóbbi rendszabály fontosságát egy a legutóbbi időben, egy torontálmegyei községben megejtett tagosítási eljárás alkalmából merítettem, amidőn maguk a tagosításért folyamodók közül 170 h. birtokosai az ellenzőkkel szavaztak és csakis ezeken mult, hogy a többség nem volt elérhető. Alig képzelhető, mily eszközökkel küzdöttek a terrorizáltak, az ellenzők. Ijesztgettek azzal is, hogy a költségek holdankint 20—30 fitra fognak rugni, s hogy akinek a földje neki jut, annak esetleges terhei is reá háramlanak. S azért már itt tartom szükségesnek megjegyezni, hogy bármint módosítottan ezen törvény, első feladat lenne azt népiesen irt füzetekben a legszélesebb körben az érdekeltekkel megismertetni.

Nem tartom méltányosnak azon eljárást, hogy a törvényszék még az eljárás megejtése előtt, egy általa esetenként meghatározott több száz forintba rugó összegnek előleges beküldését kívánja, mely a tagosítás folyama alatt a bírói kiküldött felmerült költségeire lesz letétbe helyezve. Eltekintve attól, hogy kívánatos volna, hogy a bírói kiküldött költségeivel, illetve napidíjaival ne szaporítsuk a tagosítás kiadásait, elegendő lenne, ha a törvényszék előlegül csakis az első, rendszeren 2—3 napig tartó le-szavazást ezéző kiküldetés költségeit helyzetné letétbe. Ezen 30—50 fitnyi összeg gyűjtése kevesebb nehézséggel járna. Ha azután a szavazás eredményével járt és további bírói kiküldetésre van szükség, ennek költségei már a többi költségekkel együtt hivatalból leendnek behajtandók.

Ahol egy bizonyos időn belül történtek újabb kataszteri felmérések, ott ezek képeznek alapját a területek meghatározásának. Mert ha a tagosító mérnöktől nem kívánatik a határ előleges felmérése és térképezése, úgy fele árban fogja az egész miveletet keresztülvinni, mert nem lesz egyéb dolga, mint a kataszteri felmérések és térképek alapján az új birtokterületeket tagosítva elhelyezni. Ezzel kapcsolatosan még azon megszabott kívánságom volna, hogy a tagosítási munkálat keresztülvitelét maga az állam egy bizonyos, adók módjára behajtandó minimális, de fix, mondjuk h.-kint 1 fitnyi összegért vállalja magára. S ezen összeg, ha a kataszteri munkálatok vétetnek alapul, körülbelül megfelelne a tényleges kiadásoknak. Ezen eljárás lényeges hasznára volna az ügynek. Először a birtokos már a szavazáskor tudná, mily terhekkel áll szemben, és a költségekkel való rémitgetésnek eleje vétetnek. Az állam a munkálatot vagy saját kataszteri mérnökeivel végeztetné, akiknek ebben legnagyobb jártasságuk van, vagy pályázat útján adja ki vállalkozó mérnöknek, mi azon előnnyel járna, hogy a mérnök megválasztása nem függvény egyes birtokosok vagy egy csoport kegyétől, részrehajlása egyrészt befolyásolás, másrészt lekötöttség indokából, már eleve ki volna zárva. Azonfelül e birtokok elhelyezése természetesen bizonyos a törvénybe foglalt direktívákhoz volna kötve.

Nagyon helyesnek, a gyakorlati életből merítettnek kell elismernem a Szolnok-Dobokamegyei gazd. egyesület javaslatának 14-ik pontjában foglalt azon megjegyzését, hogy a tagosításnak több évig kihuzódó keresztülvitele káros következményekkel jár. Mert a birtokos tudva, hogy birtokot cserél, azon lesz, hogy a földjéből csak minél többet kiviegyen, de azt kimélni, trágyázni, rendszeresen mivelní nem fogja. Miből önként következik, hogy a tagosítási eljárás gyors kivitele, úgy a bírói eljárás mint a mérnöki munkálatot illetőleg, egyik alapfeltételt kell hogy képezzen.

A kivitel egyéb módozataira nézve, csatlakozom az előttünk fekvő javaslat tervezetéhez.

De még egy igen lényeges pontra nézve, melyben érdekeink az erdélyrészekről teljesen különböző fekvés, klimatikus viszonyok folytán elütnek, de reánk nagy fontossággal bírnak, kell hogy említést tegyek s ez a közlegelők felosztásának kérdése.

Az erdélyrészek legkitünőbb, legdusabb legelőit a hegyoldalak képezik, melyek felszántásra első sorban lejtős fekvésűknél fogva nem alkalmasak, de melyek oly tápdusak, a klimatikus viszonyok által oly szerencsés befolyásoltak és ennek folytán jószágtenyésztésre oly kiválóan alkalmasak, hogy azok felosztásával foglalkozni véték volna. Más azonban e helyzet nálunk. Közlegelőink sík fekvésűek, nagyobb részben, de különösen Délmagyarországon a legkitünőbb szántóföldnek alkalmas fekete humusztalaj, részben pedig szikes ugyan, de kellő mivélés mellett termelésre alkalmasá tehető. Szerencsétlen csapadékviszonyainknál fogva első sorban ezen legelők még a tarlok bekövetkezése előtt kisülnek, a jószág koplal és elsatnyul, és nem tudok reá példát, hogy közlegelőknél járó jószág kellőleg és idején kifejlődött volna. Ekiatásul bizonyít ezen állításon mellett, hogy magyarországi birtokosaink nagy része igás állatait jórészt Erdélyben szerzi be, vagy itthon oly vásárokon, melyekre erdélyi jószágot hoznak. De az itteni tenyésztés, dacára hogy számszerint nagyon is elegendő volna, kvalitative erősebb munkára hasznavehetetlen. Nálunk csak oly, saját legelővel bíró magántenyésztőnél találunk kielégítő, helyenkint igen szép jószágot, ahol takarmánytermelés mellett a jószág nincs kizárólag a legelőre utalva. Ha azonban, a tagosítással járó tanyás-rendszer életbe lép, ha a kisbirtokos a tagosítással egyidejűleg a közlegelőből reá eső jutalékot többi birtokával együtt egy testben kapná ki, el sem képzelhető, hogy az ezekből származó mérhetlen hasznot saját javára kiaknázni nem tudná. Ha az így megszorított birtoka egy részét takarmánytermelésre használja fel, azzal nemcsak talaját javítja, kitünő előveteményt ad, de jószága folyton szeme előtt van, annak egész évi trágyaproduktuma nem a közlegelőknél vész el, hanem a gazdaságban marad, és érvényesül. Akkor vennénk csak igazán hasznát az állam által annyi költség és gonddal létesített paraszt-mintagazdaságok intézményének és szülne jólétet, megelégedést és képességet a terhek elviselésére.

Ne az áll

zöket, melyek

Ezek után

hatni szívesked

előbb törvényh

Gróf Zse

jezi ki Solym

kidolgozásánál

Gróf Zse

ván, Scitovszk

Szekely

csupa szakféri

zések czéljána

kozni, hanem

országzerte

modern techn

gazdasági vis

évtizedek óta

zések magvat

Szólo ta

évtizede etár

mondhatja, h

inkább emész

Erdélyben: a

sági rendszer,

belterjesebb

parasztság sa

szerrel, rövide

Es mert

százados előt

képződne, első

tek karolják f

informált nap

Másodso

minden szaba

helyébe az e

törvény, mely

hetők volnán

egész országr

megoldás voln

irányban megv

Az új tö

volna hozandó

szer Erdélyben

és költséges n

Mert úgy áll

könyvi, hanem

tagosítás, ami

bajoknak külf

Hajdu-Dorogo

legalább a

előtt sürün c

könyvileg is f

Jött a t

szerint vette

Nem soká ör

kesztés, kapó

telekkönyv s

szerkesztő-biz

csereit-berelt

szerint szétde

tagolásokat es

több birtokos

sítás után sz

nyakra-főre

ban van. M

azonosítás te

Tovább

tagosítás mi

holott, mint

kataszter cz

az állam a

hozzá még s

lést s viseli

személyi és

telesítő kate

Ekként

hajtatik vég

válhatnak be

tetemes költ

a két munk

következme

munkálatok

tanak alkalm

indulnak, he

Ne az állam segítsen a gazdán, hanem adja meg neki az eszközöket, melyekkel az önmagán segíthet.

Ezek után kérem az elnökséget, teljes erejéből és sürgősen oda hatni sziveskedjék, hogy ezen nemzetgazdaságilag annyira fontos ügy, mielőbb törvényhozásilag rendeztessék.

Gróf Zselénski Róbert elnök a szakosztály nevében köszönetét fejezi ki Solymos Gusztávnak kimerítő javaslatáért, mely a memorandum kidolgozásánál alapul fog szolgálni.

Gróf Zselénski Róbert a szakosztály alelnöke az üléstől eltiltván, Scitovszky János alelnök foglalja el az elnöki széket.

Szekely Ferencz: Merőben fölöslegesnek találja ezen illusztris s csupa szakfőriakból álló társaságban a tagosítás és egyéb birtokrendezések céljának hővebb méltatásába és részletes fejtegetésébe becsátkozni, hanem egyenesen ott kezdi, hogy a fejlettebb gazdasági élettel országszerte változatosabbá idomultak a gazdasági viszonyok is s a modern technikai vívmányok, átalakulások az egyre nyomasztóbbá váló gazdasági viszonyok elsőrangú kérdéssé emelik a Magyarországon évtizedek óta áraságra jutott tagosítás kérdését, mely a birtokrendezések magyát képezi.

Szólo tanulmányozta az állapotokat, foglalkozik több mint egy évtizede e tárgygyal, öt évig mint hitelesítő főmérnök működött s mondhatja, hogy a mezőgazdaság egyik nyílt sebe, mely mindennél inkább emésztí és senyvesztí életgyökereit Magyarországon is az a mi Erdélyben: a kisbirtok rendezetlensége, a hagyományos egyoldalú gazdasági rendszer, melynek bilinése: a forduló. Ez a legfőbb akadály a belterjesebb gazdálkodásnak, a föld jobb kihasználásának. Hogy a parasztság saját jó szántából szakítson e megrögzött gazdasági rendszerrel, röviden szólva: a platonikus kívánságok közé tartozik.

És mert ma már Magyarországon nincs közvélemény, mely a százados előítélettel, a szokás hatalmával szemben a tagosítás mellett képződne, első sorban szükségét látom annak, hogy a gazdasági egyesületek karolják fel ezt a fontos ügyet s a szakirodalom kezét fogva a jól informált napisajtóval, szélesebb körökre terjedő propagandát csináljon.

Másodsorban lépéseket kellene tenni az iránt, hogy az elavult s minden szabatosabb utasítás nélküli régi birtokrendezési törvények helyébe az erdélyi részre szóló 1892. évi XXIV. t.-cikkhez hasonló törvény, melyben már az Erdélyben szerzett tapasztalatok érvényesíthetők volnának, Magyarországra is kiterjesztessek, vagy pedig az egész országra egy egységes új törvény hozassék s ez még radikálisabb megoldás volna, mert ma már a viszonyok s a követelmények minden irányban megváltoztak.

Az új törvényben a tagosítás és egyéb birtokrendezés kapcsolatba volna hozandó a kataszterrel és a hitellekkönyvvel, mert ez a rendszer Erdélyben fényesen bevált s mert ezzel eleje vétetnek fölösleges és költséges munkálatoknak, magát a célt pedig inkább biztosíthatná. Mert ugy áll a dolog jelenben Magyarországon, hogy mivel nem telekkönyvi, hanem a tényleges birtoklás alapján hajtatik végre, az a kevés tagosítás, ami itt-ott sok vajadás után létrejön, sokféle veszedelmek és bajoknak kuforrása. Egyszerű példával szolgál szólo e tekintetben, a Hajdu-Dorogon végbement tagosítás után történtekkel. Ott a gazdák, hogy legalább a fordulóban egy-két parcellát tagosíthassanak, a tagosítás előtt sűrűn eseréltek-beréltek anélkül, hogy az ilyen ügyleteket telekkönyvileg is biztosították, vagy tisztázták volna.

Jött a tagosítás, amidőn is a mérnök kinek-kinek tényleg birt földjei szerint vette számba status quo-ját s hasította ki illetményét egy tagba. Nem soká örülhetett neki a gazda, mert pár év múlva jött a betétszerkesztés, kapcsolatban a telekkönyvi átalakítással s mert a jogra nézve a telekkönyv szolgált mértékadóul s mert sokféle oknál fogva a betétszerkesztő-bizottság ellenmondások következtében is nem tisztázhatta a eserélt-berélt parcellákat, kénytelen volt a szép tagokat a telekkönyv szerint szétdarabolni s a tényleg birt tagokban idegenek részére széttagolásokat eszközölni, melyeket még bonyodalmasabbá tett az, hogy a legtöbb birtokon sokféle teher áll fenn. Ez azt eredményezte, hogy a tagosítás után száz és száz gazda nem birtokosa tényleg birt tagjának s most nyakra-főre perelnek s a birtokállapct a legrendezetlenebb stádiumban van. Mindez pedig könnyen elkerülhető lett volna, ha a birtokazonosítás telekkönyvi alapon történik.

További káros eredménye a magyarországi tagosításnak, hogy a tagosítás mint öncél, a kataszterrel semmiféle összefüggésben nincs, holott, mint 1892. óta Erdélyben történik, a tagosítás alkalmával a kataszter céljaira is alkalmas munkálatok készíthetők, melyek fejében az állam a tagosítási mérnöki munkálatok költségéhez 20%-kal járul, hozzá még saját közgeivel is végezteti az alapul szolgáló háromszögelest s viseli a hitelesítő mérnökök s magának a hitelesítő intézménynek személyi és dologi kiadásait — kivéve a napidijakat — melyeket a hitelesítő kataszteri mérnökök a kiszállás tartama alatt élveznek.

Ekként Magyarországon a tagosítás után új kataszteri felmérés hajtatik végre, mert a tagosítási munkálatok a kataszter céljaira nem válhatnak be. Ezzel pedig a birtokosság kénytelen egy új felmérés tetemes költségeit viselni s a végén két szék között a pad alá jut, mert a két munkálat eredménye sohasem vág össze, anínek azon kellemetlen következményei vannak, hogy részben a tagosítás, részben a kataszteri munkálatok adatai iránt kétfélek támadnak s számtalan vexálásra nyujtanak alkalmat. Mig ha mindjárt kezdetben a tagosítási munkálatok ugy indulnak, hogy azok a kataszter céljaira is alkalmasak, a tagosítás,

kataszter és telekkönyv egy alapra lesznek fektetve és ugy a birtokosok, a községek, mint az állam fölösleges költségektől mentetnek fel.

Hogy emez összeboronálása az említett céloknak és feladatoknak nem ütközik nehézségekbe, az erdélyi példa eléggé mutatja. Nem gátja az egy alapra fektetésnek az sem, hogy Magyarországon az urbéri rendezések már megtörténtek, Erdélyben pedig még most is folyamatban vannak.

Annak igazolására, hogy Magyarországon a tagosítási rendszer, akár *kényszer*, akár *letszés* formájában okvetlenül behozandó, saját tapasztalásából mondhatja szólo, hogy Magyarország 14 ezer községe közül legalább is $\frac{3}{4}$ -ed részben állami és közérdekből a tagosítás még végrehajtásra vár.

Hogy az 1840—70-ig végrehajtott birtokrendezések, melyek tagosítás czimén vitettek keresztül, nem voltak tagosítások, hanem csak rendezések, elkülönítések a volt földesur és volt urbéreszek között, erre nézve szólo egy kis statisztikával szolgál.

Sopronmegyében 1880-ban volt 114 község 315,000 holddal. A kataszter szerint ez a terület 272,000 részlethől áll.

Vasmegeje 259 községének összterülete 434,000 hold, a részletek száma 443,000.

Zala megyeje 175 községének összterülete 317,000 hold, a részletek száma 293,000.

A részletek száma majdnem ugyanannyi, mint a holdak száma.

Husz év alatt adásvevés, örökösödés folytán az eredeti törzsrészletek száma legalább $\frac{1}{4}$ -részében feldarabolhatott s így habár a kataszter az egyéni birtokban található mívelési ágakat külön helyrajzi számok alatt mutatja ki, bátran lehet állítani, hogy átlag véve minden katasztrális holdra egy parcella esik.

Hogy ily földesikokban, melyek a határban szanaszét fekszenek, okszerű gazdálkodás nem folytatható, nem szorul éppen a gazdák előtt további bizonyításra.

Szólo nem szándékozik további részletekre kitérni, hanem készséggel szolgál ezirányban felvilágosítással.

Ha segíteni akarunk a mezőgazdaságon, itt az ideje, hogy komolyan hozzáfogjunk a tagosításhoz. Elsőrendű érdekről van szó.

E tekintetben szólo három irányu működést tart szükségesnek:

1. Közvéleményt teremteni, hogy a kisbirtokosok felismerjék a tagosítás szükségességét.

2. Lépéseket kell tenni egy új s a mai viszonyokhoz mért birtokrendezési törvény megalkotása iránt, mely magában kell hogy foglalja a tagosítást, arányosítást, elkülönítéseket és mindenféle birtokrendezéseket s lehetőleg kényszer formájában léptetessék életbe.

3. Egy alapra kell fektetni a kataszterrel és a telekkönyvvel.

Végül köszönetet mond szólo, hogy alkalom nyujtatott neki e helyen is kifejtteni ezirányban nézeteit.

Scitovszky János alelnök: a szakosztály nevében köszönetét fejezi ki Szekely Ferencznek előterjesztett javaslatáért, melyek lényegükben alig térnek el Solymos Gusztáv javaslatától.

Kimondja a szakosztály határozataként, hogy e javaslatokhoz a szakosztály hozzájárul s az egyesület által kidolgozandó javaslatokban figyelembe fognak vétetni.

Zielinski Szilárd: Mint már említette, az OMGE. által áttett javaslatot a Magyar mérnök és építész-egylet igen beható tanulmány tárgyává tette. E tanulmány megtételénél Szekely Ferencz tagtárs ur igen erősen kivette részét és sokban hozzájárult a tolmácsolandó vélemény formulázásához.

Mindamellettt tartozik szólo azon kijelentéssel, hogy mindaz, amit Szekely ur mondott, az az ő egyéni véleménye volt s a Magyar mérnök- és építész-egylet nem egészen bár, de hasonló mederben nyilatkozott meg.

A Magyar mérnök- és építész-egylet új javaslattal nem járul elő, hanem magára a javaslatra mond véleményét.

Szólo egyesülete nevében kijelenti, hogy a javaslatához általánosságban hozzájárul igen csekély eltéréssel. A részletes tárgyalás során ez eltéréseket elő fogja adni. Általánosságban a javaslatra csak azt jegyzi meg, hogy az indokolásnál más érveket kellene felhozni, mint amelyek ezen javaslat indokolásául szolgálnak.

* Scitovszky János elnök: A szakosztály határozataként kimondja, hogy a Magyar mérnök- és építész-egylet a javaslatokhoz általánosságban hozzájárulását fejezi ki s ez örömmel vétetik tudomásul.

Felkéri Dévai Ignác kir. táblabíró urat, hogy a szőnyegen fekvő javaslatra általánosságban az igazságügyminiszterium képviselőiben megjegyzéseit megtenni sziveskedjék.

Dévai Ignác: Mindenekelőtt kijelenti, hogy arra nézve nincs felhatalmazása, hogy az igazságügyi miniszter képviselőiben a kérdésre nézve szakvéleményt mondjon és állást foglaljon. Szólo különben csak most vette kézhez a javaslatot és már ezért sincs azon helyzetben, hogy arra kimerítőleg megtehesse észrevételeit.

Az igazságügyminiszter ur Ó nagyméltósága az országgyűlési tárgyalások alkalmával kijelentette, hogy a birtokrendezési ügy reformja az előkészítés stádiumában van, ugy az igazságügyminiszteriumban, mint a földmívelési miniszteriumban, s nekünk az a feladatunk — ugymond — hogy a szaktestületek részéről a bajok ismertetését s az orvoslásra szolgáló eszközöknek ajánlását meghallgassuk s az illető reformmunkálatok kidolgozásánál kellően felhasználjuk.

Scitovszky János elnök: E kijelentést a szakosztály tudomásul veszi. Kérde, vajjon a földmivvelésügyi miniszterium képviselője nem-e kíván nyilatkozni.

Krisztinovich Ede min. oszt. tanácsos: Kijelenti mindenekelőtt, hogy a földmivvelésügyi kormányzat előtt fekszik néhány törvényhatóságnak ugyanezen tárgyra vonatkozó felterjesztése. Két év előtt Mosonmegye törvényhatósága indította meg a mozgalmat és felterjesztést intézett e tárgyban s közölte ezt a többi törvényhatósággal, amelyek közül több vármegye hozzájárult a felterjesztéshez, amelyben a birtokrendezési törvény meghozatala kéretik s javaslat foglaltatik arra nézve, hogy minden olyan községben, amelyben a birtok négy-felére van osztva s ahol a tagosítás még nem történt meg, a birtokosság tizedrészének kívánságára eszközöltessék a tagosítás; ahol pedig a tagosítás megtörtént, ott $\frac{1}{2}$ -rész kívánsága elég legyen a tagosítás keresztülvitelére. A mosonmegyei javaslat 3-ik pontja az, hogy ha a törvény életbelépésétől számított 5 év alatt a birtokosság nem mozog, akkor hivatalból eszközöltessék a tagosítás.

Ezen előterjesztések alapján az illetékes miniszteriumok tárgyalásokat folytattak s a dolog abban a stádiumban van most, hogy az OMGE., a vidéki gazdasági egyesületek és törvényhatóságok is megkérdéztessék bizonyos pontozatokra nézve, hogy viszonyaikhoz képest vidékenként mily irányú törvényhozási intézkedéseket vélnék megvalósítandónak, mert az új tagosítási törvény kezdeményezésére a kormányban meg van a hajlandóság.

Felveti tehát szóló azon eszmét, hogy miután az egyesület mostani tanácskozása aligha lesz befejezhető és annak eredménye felterjeszhető azon rövid idő alatt, míg a kormány ezirányú leirata ide érkezik, nem-e volna ezélszerű kapcsolatba hozni e két irányú kezdeményezést akként, hogy a társadalmi és kormányzati kezdeményezés substratuma együtt tárgyalassék.

Még azt jelenti ki, amire nézve azt hiszi, hogy az értekezlet minden tagja egyetérti, hogy ez a nagyfontosságú közgazdasági kérdés nemcsak az erdélyi részre, de a magyarországi viszonyokra is fontossággal bír és vonatkozásban van.

Scitovszky János elnök: A kérdés első sorban az, hogy a kormányzat részéről az előtte szóló által kilátásba helyezett körirat szétküldték-e még az esetben is, ha mai tárgyalás eredményeként felterjesztés intéztetik a kormányzathoz, mert akkor eo ipso össze fog esni ezen tárgyalás és újból kell konkrét javaslatokat tenni a pontokra nézve.

Lázár Pál: Ankénteszerűleg kívánja tárgyalni a kérdést és pedig olyanformán, hogy az egyesület felkérné a földmivvelési és igazságügyi minisztereket, hogy a tagosítás reformja ügyében anketet hívjának össze. Solymos Gusztáv javaslatával szemben egyelőre csak azt jegyzi meg, hogy sok vidéken nem fogadnák el a közlegelő felosztását. Ezt szóló példának hozza fel arra nézve, hogy lesznek olyan kérdések, amelyek ellenkezésben állanak egymással s amelyeket nem lehet holt betű szerinti venni.

A szönyegen levő javaslatokhoz szólva, örömmel látja, hogy végre az OMGE. felkarolta ezen eszmét s ezen nagyon is eleven kérdést megmozgatja.

A javaslatok egyikére személyes természetű észrevételt tesz. Bárány Braunecker Lamoral javaslatában két oly pont foglaltatik, amely ellen szóló úgy is mint az OMGE. igazgató-választmányának tagja, úgy is mint mérnök tiltakozik s mint a mérnöki kart mélyen sértő gyanusítást visszautasítja.

Az egyik pontja a javaslatnak így szól:

„Rendszerint ezen magas niveau a praxisban kétkulacsosságra vezet, a volt földesurnak, ki rendszerint előre fizeti, is azt sugja, hogy tulajdonképpen javára dolgozik, az urbéreseknek is s végeredményben mindkét részről néha illetéktelen hasznot vesz s valódi törekvése, hogy minél hosszabb munkával, minél több pénzt szerezzen.”

Egy másik pontjában ez foglaltatik:

„Ezen körülmény drágává, áldástalanná teszi működésüket, fontoskodnak, minél kevesebbet tudnak, mivel többször szerepelni vágyanak.

Ennek is véget kellene vetni, műszaki munkákat az ugyanazon ágbán dolgozó felsőbb fórumok embereinek felülvizsgálni kellene s összesítési ügyeknél, éppen úgy mint a kereskedelmi ügyekben a kereskedelmi ülnökök, ezen gazdasági ügyekben gazdasági ülnökök közbenjárásával kellene elintézni.”

Scitovszky János elnök: Erre a visszautasításra nincs szükség, mert az OMGE. ezen kérdésben a Magyar mérnök és építész-egylethez fordult véleményadásért s ezzel dokumentálta, hogy bizalommal van azon testület iránt, amelyet véleményadásra felkért s ha az OMGE. egyik tagja tapasztalati adatokon nyugvó magán véleményét formál magának, ez az OMGE.-re vissza nem hathat.

Forster Géza: Ami azt illeti, hogy Krisztinovich oszt. tanácsos ur véleménye elfogadtassék arra nézve, hogy bevárjuk a miniszteriumok által leküldendő kérdőpontokat, szóló azon véleményének ad kifejezést, hogy meg lehetne előzni a miniszteriumok intézkedését, mert az elnökséget az igazgató-választmány főlhatalmazta arra, hogy a szakosztályi tárgyalás során leszűrődő javaslatokat felterjesztesse a miniszteriumokhoz. Hogyha tehát az előttünk fekvő javaslatokat letárgyalnánk s a megfellelőket kiválasztva felterjesztjük a miniszteriumhoz, megelőznénk a kérdőpontok szétküldését, mert méltóztatassék arról meggyőződve lenni, hogy ha szétküldünk bizonyos általános felhívást, arra vajmi kevés

választ kapunk, de ha pontokba foglalt kérdéseket fog szétküldeni a miniszterium, s ezen az általunk is kívánatosnak tartott kérdőpontok is szétküldetnek, akkor sokkal több választ fogunk bekapni. Nagy haj szerint az, hogy egyes vármegyékben vajmi kevesen foglalkoznak ezen ügygyel, de ha ily pontokba foglalt kérdések küldetnének a törvényhatóságok és gazdasági egyesületekhez, azok tagjai foglalkoznának e kérdésekkel s a kérdések többségére választ kaphatnánk.

Szabadjon tehát tisztelettel javasolnom, hogy miután az általános vita elhangzott, a Szolnok-Dobokavármegyei gazdasági egyesület által beterjesztett javaslat pontonként részletekbe menőleg tárgyalassék.

Az anktétól, melyet Lázár Pál tagtárs ur felvetett, szóló nem vár sokat, mert az írásban beérkező vélemények alapján inkább kidomborodik a helyzet és kívánalmak hü képe, mint ha a kérdés egy 200 tagból álló ankté elé terjesztetik.

Hertelendy Ferencz a Zalavármegyei gazdasági egyesület képviselőjében kijelenti, hogy egyesülete nevében csatlakozik az előadó azon véleményéhez, hogy az OMGE. tárgyalásai alapján szétküldendő kérdőpontokra sokkal alaposabb munkálatok fognak beérkezhetni a gazdasági egyesületektől, mint hogyha az egész ügy anktészerűleg tárgyalatnék.

Scitovszky János elnök: Miután különleges eszme az általános vita során fel nem merült, az általános vitát bezárja s kimondja a szakosztály határozatként, hogy a Szolnok-Dobokavármegyei gazdasági egyesület javaslatai részletes tárgyalás alapjául elfogadtatnak s azok pontonként fognak tárgyalás alá vétetni.

Forster Géza előadó a részletes tárgyalás előtt javasolja, hogy a czimből az „erdélyrészi” kitétel elhagyassék, vagyis a kérdés úgy tárgyalassék, hogy a javaslat az egész magyar korona országaira mint kívánatos tekintessék.

Elnök: Miután ezen javaslat tényleg az egész országra vonatkozatható s miután ellene észrevétel nem adatott be, tehát kimondja ez értelemben a törlést.

Előadó: A Szolnok-dobokai javaslat első része így szól (Olvassa):

«A tagosítási eljárás megindíthatásának és annak megindulása után lassúságának első és igen lényeges oka a pénzühiány; ezen segíteni javasoljuk, hogy:

az egyes községek javára az állampénztárba befizetett s folytonosan oda begyűlő és ott kamatozás nélkül heverő birtokrendezési pénzekből az egyes törvényszékek területének megfelelően képezzen az állam egy összevont alapot; ezen alpból pedig a szükséges pénzmennyiséget engedje át azon tagosítási érdekcsoportok (birtokosság) rendelkezésére, amelyeknek még nem gyűlt be a tagosítás megindíthatására szükséges pénzmennyisége, vagy pedig az adóhivatalba begyűlt pénzalapja ideiglenesen kimerült.

Ha pedig a vázolt eljárás következtében az államilag megalkotott és az illető adóhivatalba elhelyezett pénzalap kimerülne, a szükségletet fedezze az állam kamatmentes előlegek nyújtása által.

A mai helyzet megvilágítása végett felmutatjuk Szolnok-Dobokamegyének e részben fennforgó képét. E szerint a megye területén lévő adóhivatalok utján a deési adóhivatalban ma 93156 korona 36 fillér, azaz kilenczvenháromezerszázötvenhat korona harminczhat fillér van begyűlve birtokrendezés czimén, mely összeg kamatozatlanul hever évek hosszú sora óta.

E szerint tehát a mig némely községben megkezdett tagosítási eljárás pénz hiánya miatt, mert az e célra befolyó pénzalap ideiglenesen kimerült, szünetel, addig igen sok községgel szemben a birtokrendezés céljaira begyűlt pénzek gyümölcsözetlenül hevernek az illetékes adóhivatalokban.

Tehát előadott javaslatunk sem az államot, sem az érdekelteket, vagyis a fizetéseket folyton eszközölő érdekcsoportokat legtávolabbról sem rövidítené meg; a kérdésnek pénzbeli oldalát pedig egy csapással megoldaná.

Igaz ugyan, hogy az állam, ha kéri az érdekelteket, ma is ad tagosítások céljaira előlegeket, de azok után kamatot veszen. Javaslatunk szerint pedig adhatna kamatmentes előlegeket. Sőt ha javaslatunk további pontjai életet nyernének, sem az érdekcsoportokra, sem az államra nem lenne terhes az előlegnyújtás, mert az igen rövid időre terjedne; mig a jelen viszonyok között az évtizedekre elnyulik. E miatt nem veheti azt igénybe az érdekeltektől birtokosság.»

Erre nézve az Erdélyi gazdasági egyesületnek 1892. évben tett javaslataiban szintén az foglaltatik, hogy az állam előlegezze a tagosítási költségeket, ehhez a felfogáshoz csatlakozik az Erdélyi szász gazdasági egyesület is. Arra nézve, hogy Szolnok-Doboka vármegyében nagymennyiségű pénzühiány áll a tagosítás költségeire rendelkezésre, megjegyzi szóló, hogy nem hiszi, miszerint ez az ország más részeiben is így legyen. Ennélfogva csak oda terjedhet javaslata, miszerint a ta-

vizsgá
az el
semmi
adatit
osztá

natko
lehet
elinté

muláz
hogy
hogy
ügy
óvadé
fel; a
tás k
tetnek

fekvő
mérnö
nincs
mihel
dolgo
szüks

a társ
Magya

mikén
szuko
fizeth

pítva.
része
ket).

a sege

latot,
utján
ne kív

hogy
garanc
lása te
állapít

ülésen
Barthe
Pál,
Forste
Brunó

megye
tudatj
egyese

régi
lyezk
szaké
hane
kias
desne
válik
gazd
nál
kész
munk

lehet
alkal
tagos
hogy
fog f

vizsgált munkálatok után kapja a mérnök a díjazását, akkor beosztható az eljárás akként, hogy arányban álljon a felülvizsgálati munkával s így semmi kár nem eshetik, csak előleget nem adunk. Hogyha pedig előleg adatik, akkor a mérnöknek óvadékot kell adni. Ha a kérdés így megosztható, akkor eloszlik az óvadék kérdése.

A szakosztály nevében köszönetet mond a mérnöki kamarára vonatkozó fölvilágosításért s a fölter. esztendő memorandumban sürgetnünk lehetne a Mérnök-egylet javaslatának mielőbb törvényhozás útján való elintézését.

Torma Miklós: Eppen a mérnöki kar reputációja érdekében formulázta egyesülete ekként a javaslatot, mert ezzel eleje vétetnék annak, hogy selejtes elemek előlegre dolgozzanak. Egyesülete nevében kijelenti, hogy attól távol állott a mérnöki kar kisebbitése. Mi ezt az intézkedést úgy kontempláltuk, hogy a tagosító mérnök tegyen le 2—4 ezer korona óvadékot általában, tenát tekintet nélkül, hogy mennyi munkát vállalt fel; azon esetben, ha a végzett munka nem volna megfelelő, a kijavítás költsége ezen óvadékból vonatnék le és az illető nyomban kötelezetnék óvadékának kiegészítésére.

Zielinski Szilárd: Lázárral szemben kijelenti, hogy a szönyegen fekvő kérdés erdélyi viszonyokat taglal, hol tudjuk, hogy kik szokták a mérnöki munkálatokat fogantatosítani. Oly egyének, kiknek diplomájuk nincs. A diplomás mérnöknek nem szükséges semmi óvadékot nyújtani, mihelyt meg lesz a kamara, mint fegyelmi hatóság, de a diploma nélkül dolgozó földmérő nem lehet tagja a kamarának, az ilyen mérnöktől szükséges megkövetelni az óvadékot.

Lázár Pál: Félreértett szavait igazítja helyre. Forster igazgató ur a tárgyalás elején kijelentette, hogy itt nem pusztán Erdélyről, hanem Magyarországról is van szó. Innen származott előtte szóló félreértése.

Scitovszky János elnök: azt kérde még, hogy a vállalati összegből miként történjék a kiutalás szerinte, ha az ellenőrzés, a felülvizsgálat szűkezzsive történik a munka haladásával, a vállalati összeg ekként fizethető ki.

Pataky Viktor: A kifizetés törvénybe gyökerezőleg meg van állapítva. A munkálatba történt bevezetéskor a vállalati összeg 1/10-ed része adatik ki (ezután felolvassa a kifizetésre vonatkozó rendelkezéseket). A vállalkozó mérnökök a kiutalás hányadból nem tudják fedezni a segédek részére szükséges összeget.

Solymos Gusztáv: Nem tartja helyesnek az óvadék behozatalát, mert az ezzel nem rendelkező mérnökök ki lesznek a vállalkozásból zárva s a tagosítás drágább lesz.

Scitovszky János elnök: szavazásra boesajtván első sorban a javaslatot, mely az óvadék követelését kontemplálja, felállással való szavazás útján öten fogadják el, míg Lázár Pál oly értelmű indítványára, hogy ne kívantassék óvadék, négyen szavaztak.

Elnök ez értelemben mondja ki a szakosztály határozatát uzzal, hogy amennyiben a sorrend megváltoztatattik, az óvadékon kívül az a garancia kerestessék, hogy a törvény azon része, mely a fizetés kiutalása tekintetében intézkedik, mindig csak a munkálat felülvizsgálása után állapítsa meg a kiutalandó összeget.

A javaslat folytatólagos tárgyalását május 21-én d. u. 4 órára tűzi ki. Ezzel az ülést berekeszti.

Az ülés folytatása.

Folytatott 1901 május 21-én d. u. 4 órákor. A folytatólagos ülésen megjelentek: *Scitovszky János* elnöke alatt *Antalfy Andor*, *Bartha Gyula*, dr. *Csillag Gyula*, *Dévai Ignác*, *Krisztinkovich Ede*, *Lázár Pál*, *Pataky Viktor*, *Solymos Gusztáv*, *Torma Miklós* bizottsági tagok, *Forster Géza* igazgató mint előadó, *Jeszenszky Pál* titkár, de *Pottere Bruno* s. titkár.

Scitovszky János elnök a folytatólagos ülést megnyitja.

Forster Géza előadó mindenekelőtt bejelenté, hogy a Hunyadmegyei gazdasági egyesület báró Bornemissza elnök aláírásával táviratilag tudatja, hogy a tagosítás kérdésében a Szolnok-Dobokamegyei gazdasági egyesület javaslatához pártolólag hozzájárul.

Tudomásul szolgál.

Forster Géza előadó: olvassa a javaslat 7. pontját:

«7. A mint a mérnök bevezettetett és a határ tényleges régi helyzetét felvette, következik az elhelyezkedés; ezen elhelyezkedésnél mulhatatlanul szükségesnek tartjuk egy gazdasági szakértő alkalmazását, ki ne csak a mikénti elhelyezkedésre, hanem a dülő-utak száma és irányára, az egyes táblák mikénti kihasításának irányára is adjon szakvéleményt. Ha elhelyezkedésnél alkalmazzuk a gazdasági szakértőt, akkor feleslegessé válik az a birtokbaadásnál. A míg az elhelyezkedésnél egy gazdasági szakértő kitünően érvényesülhet, addig a birtokba adásnál már ritkán lehet a véleményét figyelembe venni, mert olyan kész munkálat áll szemben, melynek megváltoztatása sok idő, munka és költséggel jár.»

Forster Géza előadó: E pontnál azon ellenvetés tetetett, hogy attól lehet tartani, hogyha a gazdasági szakértő mindjárt a tagosítás megkezdésénél alkalmaztatik, hogy ennek véleménye kihatással lenne arra, hogy az egyes tagosításra váró felek megegyezésre jutni nem tudnának. Szóló azt tartja, hogy ez az ellenvetés nem állhat meg egészen, mert ha a bírő komolyan fog feladatához, az egyezmény létrejöttét elősegítheti.

Pataky Viktor: Szerinte itt az érdemleges tárgyalásról van szó, hogy erre hívassék meg a gazdasági szakértő. Ez annál inkább indokolva lenne, mert az eddigi gyakorlat szerint az új tagok hitelesítése megtart 2—3 hétig, úgyhogy ezek költsége százakra megy. Míg hogyha az érdemleges tárgyalásnál van meghíva és kihallgatva a szakértő, az pár napi munka, s ennek alapján adja meg a véleményét.

Scitovszky János elnök: E pontot méltóztatnék akként elfogadni, hogy az elhelyezkedésnél úgy a gazdasági szakértő, mint a kulturmérnök meghívassanak.

Pataky Viktor azon nézetben van, hogy a kulturmérnökre ne terjeszkedjünk ki, mert az már a törvényben benne van, hogy még az osztályozást megelőzőleg köteles az eljáró bírő a kulturmérnököt meghívni, hogy az osztályozás, becslés az ő véleménye alapján történjék. Azt kéri precíze megállapítani, hogy a gazdasági szakértő ne a tagok kiosztásánál, hanem azt megelőzőleg az érdemleges tárgyalásra hívassék meg. (Helyeslés.)

Scitovszky János elnök: Tehát ezzel a kibővítéssel fogadtatik el a 7-ik pont.

Forster Géza előadó olvassa a 8-ik pontot:

«8. Tekintettel arra, hogy az erdő-törvény akkor lép életbe, a mikor az urbéri rendezés be van fejezve, ennek folytán megtörténik olyan eset is, hogy a tagosítási elhelyezkedésnél kijelölök a kisbirtokosok közös legelőjét, azt birtokba is veszik és csak akkor jön a királyi erdőfelügyelőség és a nálunk gyakori feltétlen erdőtalajokat és vízmosásokat kiveszi a birtokosok kezéből, elkobozza a közös legelő egy részét, mi által tönkremegy az egész község állattenyésztése.

Ezt kikerülendő, az erdőfelügyelőség bevonandó a tagosítási eljárásba, még pedig olyan módon, hogy köteles legyen a tagosítási új elhelyezkedés előtt a feltétlen erdőtalajokat és az erdővel beültetendő területeket kijelölni és ezen területek a tagosítás alul már eleve kivonassanak.»

Előadó: E pontra nézve az Erdélyi Szász Gazdasági Egyesület szintén felveti, hogy a kérdés megoldása igen fontos, miután náluk több esetben előfordult, hogy az egész község közlegelője ily módon erdőtalajnak nyilvánított. De hasonló eset történt Kolozsvár közelében egy községben, hol 300 holdnyi közlegelő nyilvánított ily módon erdőtalajnak s a községben, hol azelőtt 300 drhból álló szarvasmarha-állomány volt, ma alig van 20 drb.

Scitovszky János elnök: Azt is kéri e pontba bevenni, hogy az erdő-felügyelőség az erdőhasználat mikéntjére is nyilatkozzék.

Forster Géza előadó: Szerint azt is ki lehetne mondani, hogy az erdő-felügyelőség ne a rideg szakaszok szerint járjon el, mert háromszáz holdat úgy sem lehet egyszerre beerdősíteni, hanem fokozatosan eszközölje azt, hogy a község azon kényszerhelyzetbe ne juthasson, hogy a marhatartást egyszerre kelljen beszüntetnie.

Scitovszky János: Ép azért kívánatos, hogy az erdőterület üzemére nézve is eleve tájékoztatólag nyilatkozzék a kir. erdőfelügyelő.

Dévai Ignác a 8-ik ponthoz csak azt jegyzi meg, hogy az ily tárgyaláshoz a bíróság a fönnálló tétéles (1890. évi 20326. sz. igazságügyminiszteri rendelet 54. és 55. §.) szabály alapján köteles az erdő-felügyelőket meghívni.

Pataky Viktor: Az tény, hogy az erdő- és legelőelkülönítésnél az eljáró bírónak értesítenie kell az erdőhivatalt. Itt arról van szó, hogy sok határon az erdőtalajt az osztályozó becselő-bizottság a felek kérésére minősítette mint termőtalajt s ekkor kiszállott az erdőhivatal s azt mondta, hogy e területet nem engedí mezőgazdaságivá tenni, mert ezt be kell ültetni akár egyeseknek, akár a községnek s ha ezt nem tették, el akarták tőlük venni.

Elnök: E pont tehát oly módosítással fogadtatik el, hogy az elhelyezkedési első tárgyaláshoz az erdőfelügyelőség is meghívandó nyilatkoztattétel végett.

Forster Géza előadó olvassa a 9-ik pontot.

«9. A tagosítások menete sok részben függ a birtokrendezési bírák munkájának gyorsaságától, miért is szükségesnek tartjuk, hogy a míg egyrészt az urbéri bírák egyéb ügyekre ne használtassanak fel, másfelől közbeeső végzések, felesleges kiszállások által ne drágítsák és nyújtsák a tagosítások menetét; e részben a kiszállások alkalmá és száma miniszteri rendelet által is egyensúlyba hozható az eljárás lényegével és a bírói cognitio kívánalmaival.»

Előadó itt felemlíti azt, hogy az Erdélyi Gazdasági Egyesület 1892. évben a tagosítás ügyében beadványt intézett a földmívelési miniszterhez s ebben azon véleményének adott kifejezést, hogy az állampénztár nagy megterhelése nélkül oly módon lehetne segíteni, hogyha az erdélyi részekben a székely-magyar és szász földre nézve egy-egy, esetleg két bíróság jelöltetnék meg az urbéri dolgok elintézésére. Az Erdélyi Gazdasági Egylet ezt akként okadatulja, hogy kívánatos miszerint oly módon rendeztessék a bírósági eljárás, hogy az erdélyi részekre két törvényszéken urbéri tanács létesülne, melynek elnöke egy hozzáértő bírő lenne; ennek hatáskörébe utaltatnék át minden tagosítási ügy, mert igen kevés urbéri bírő van s maguk a törvényszéki elnökök sem járatosak ily ügyekben. Hasonlólag kellene tehát berendezni ezt, mint a bányaugyeknél van.

Magyarországra nézve pedig a kir. táblai kerületek szerint lehetne egyes törvényéseket felhatalmazni, hogy ott urbéri tanácsok alakítsanak.

Kívánatos volna továbbá, hogy a szüneti törvénybe az urbéri ügyek is felvéssenek s a felülvizsgálatnál a törvényszék kiküldöttje az urbéri perek állapotát szigorúan felülvizsgálja.

Zielinski Szilárd: Nem tartja lehetőnek a kiszállások számának megállapítását, úgy amint a javaslatban van, mert itt csak azon okokat lehetne megjelölni, amelyek beálltak a kiszállásnak helye van.

Torma Miklós: Nem is kell azt szám szerint megállapítani. Szólok úgy értesült, hogy a tagosítás menetét nagyon lassítja éppen ezen ok nélküli kiszállások száma; ez különben felügyelet kérdése és annak keretében megoldható.

Pataky Viktor: Tény az, hogy a törvényben részletesen elő van írva, hogy mely tárgyalások azok, ahol bírói vezetésre szükség van. A bírónak jelen kell lenni a határjárásnál az osztályozás, becslés és birtokváltozások átvitelénél és a véghitelesítésnél. Hogyha valaki időközben birtokváltozást ad be, azért nem szükséges a helyszínére kitűzni a tárgyalást, mert ezt a bíró otthon is elláthatja annál inkább, mert a törvényben ki van mondva, hogy a status quo felvételi munkálatok után köteles a telekkönyvi hatóság az erre vonatkozó végzéseket az eljáró bírónak beküldeni. Szükséges volna tehát szerinte kimondani, hogy alap nélkül tárgyalás ne tűzessék ki s a kitűzött tárgyalás pedig ok nélkül ne szakítsák meg.

Seitovszky János elnök: Az indokolásban precizizozandó, hogy mi indítja a szakosztályt ennek javaslatba hozatalára.

Lázár Pál: A szakasz szövegét elfogadná úgy amint van s az indokolásban kellene kiterjeszkedni arra, amit előadó ur és Pataky tagtárs felhoztak.

Dévai Ignác: Szerint ez felügyeleti kérdés; a központból a vidéki bírót ellenőrizni nem lehet, hogy nem-e volt kint szükség nélkül. Ott van a törvényszéki és táblai elnök, ezek kötelessége az ellenőrzés. Szólok szerint e téren kevés panasz fordul elő, mert a bírósági közegek kiküldését nyilvántartják és szigorúan ellenőrzik az alsóbb bírói felügyelőhatóságok. A szükségtelen kiküldetések ma is meg vannak tiltva.

Elnök: Ugy van értesülve, hogy Erdélyben panaszzalják a bíróság gyakori kiszállásait s a hosszadalmas eljárást. Szerinte tehát az igazságügyminisztertől kérelmezendő, hogy a királyi táblák elnökei útján az ily működő bírósági tagokat eljárásukban figyelemmel kíséressék.

Forster Géza előadó: Még felmerült az is, mint elhárítandó akadály, hogy a törvényes szünet alatt az urbéri ügyek fennakadást ne szenvedjenek.

Dévai Ignác: Az első bíróságoknál nincs szünet, tehát ezt kérni felesleges, a felső bíróságnál pedig a szüneti bíró a szünet alatt a rendszeren nagy terjedelmű birtokrendezési ügyek áttanulmányozásával el sem készülhetne.

Forster Géza előadó: Különösen az van még felvetve, hogy felhivassanak a kir. táblai elnökök, hogy az urbéri ügyeket különös figyelem tárgyává tegyék a vizsgálatnál.

Dévai Ignác: Még azt méltóztatott említeni, hogy koncentráltassék a birtokrendezés, mert kevés az ügy. Erre szóló azt jegyzi meg, hogy nálunk kevés az urbéri ügy, Erdélyben még nagyon szép számmal van, ott tehát a koncentráció nem indokolt. Hogy a törvényszék oly messze legyen a felektől, az ellenkezik a mai törekvéssel, mely a bíróságot a félhez minél közelebb hozni igyekszik s azon van, hogy a bíró a felekkel közvetlenül és élőszó útján érintkezzen; ez legközelebb telekkönyvi téren is meg fog valósítani. A birtokrendezési ügyeket az ítéltáblai elnökök a helyszíni vizsgálatok alkalmával külön tekintik meg behatóan. Ami pedig a bírók számát illeti, ez egyenesen a birtokrendezési ügyek elintézésének gyorsítása végett jelentékenyen felemeltetett.

A szakosztály a 9-ik szakaszt elfogadja.

Előadó olvassa a 10. pontot.

«10. Gyakorlatok a kataszteri munkálatok hosszadalmassága miatt, miért is utasítandó volna a kataszteri igazgatóság, hogy a tagosításokkal kapcsolatos minden ügyeket meghatározott határidőn belül intézzék el.»

Itt kimondandó, hogy a kataszteri igazgatóság a tagosítással kapcsolatos ügyeket soronkívül a szükséges rendkívüli munkaerő igénybevételével végeztesse el.

Antalfy Andor: E szakasz nincs helyesen szövegezve; a kataszteri igazgatóság műszaki osztálya nem stagnál, mert a munkálatokat a beérkezés sorrendjében késedelem nélkül vizsgálja, illetve hitelesíti, de nem az előmunkálat vizsgálatu avagy hitelesítése után tovább nem vétetik igénybe s így nem lehet a műszaki osztálynak mulasztásúul felelni a tagosításnak más indokok folytán való stagnálását.

Torma Miklós szerint e pont intenciója az, hogy hosszadalmas a tagosítás gyorsítása.

Pataky Viktor: E pont helyett azt kívánja kifejezni, hogy a kiosztási munkálatok a hitelesítési munkálatok végzése előtt és soronkívül végeztesse, illetve vizsgáltsanak felül.

Antalfy Andor: Ily szövegezéshez hozzájárul s csak azt jegyzi meg, hogy ez az ügy figyelemmel lesz kísérve s az idén is szaporított a hitelesítő mérnökök száma.

Torma Miklós: Hozzájárul ahhoz, hogy a 10. pont helyett Pataky javaslata vétsék fel.

Kollár Dániel: Megnyugtatta a szakosztályt arra nézve, hogy a

kiosztási munkálatok soronkívül vizsgáltsanak felül; erre igazságügy-miniszteri rendelet van s így is jár el az igazgatóság és semmi sérelem el nem követtetik.

Elnök: Habár ez irányban megnyugtatót is nyertünk, mégis nagyfontosságot kell tulajdonítani annak, hogy a kiosztási munkálatok soronkívül vétsenek fel s ha az igazgatóságok kellő munkaerővel nem rendelkeznek, kérjük a kormányt, hogy utasítsa őket, miszerint kellő munkaerőről gondoskodjanak.

Kollár Dániel: A beküldött munkálatok különösen ősszel és tavasszal torlódnak fel; arról kellene tehát gondoskodni, hogy a birtokrendező mérnökök lehetőleg egyenletesen terjeszszék be a munkálatokat.

A szakosztály a 10-ik pont helyébe **Pataky Viktor** indítványát veszi fel a javaslatba.

Forster Géza előadó olvassa a 11. pontot.

«11. Az általános tagosításnál működő mérnök a háromszögelés befejezését tartozik a törvényszékhez bejelenteni, a törvényszék erről értesíti a kataszteri igazgatóságot, a kataszteri igazgatóság a háromszögelés megvizsgálására 3 nap alatt hitelesítő mérnököt rendel ki. A rendeletnek ezen része oda lenne módosítandó, hogy a működő mérnök a háromszögelés megtörténtét ne csak a törvényszékhez, hanem közvetlenül és egyidejűleg a kataszteri igazgatósághoz is köteles legyen bejelenteni. Erre azért van szükség, mert ha az ügyet intéző birtokrendező bíró véletlenül más községben van a tagosítási ügyekkel elfoglalva, sokszor csak 1—2 hónap mulva továbbbithatja a háromszögelésre vonatkozó mérnöki jelentést és ha a kataszter is betartja a 30 napi elintézési határnapot, akkor is jelenleg ezen egyetlen pontnál, a legalkalmasabb munkaidőben 3—4 hónappal késik a tagosítási munkálat menete.»

Előadó: Erre nézve az az anomália áll fenn jelenleg, hogy a törvényszék a kataszteri igazgatóságoknak alá van rendelve, holott, ha ellenkezőleg állana a dolog, ez az ügyek gyorsabb ellátására vezetne.

Dévai Ignác: Nem látja az eljárás szabályaiból, hogy a törvényszék bármily tekintetben alája van rendelve a kataszteri igazgatóságnak.

Zielinski Szilárd: Még azzal egészítené ki e pontot, hogy a kataszter ne várná be az előleget.

Pataky Viktor: Azt akarta proponálni, hogy az egy községre vonatkozó összes költségek tétessenek át a kataszteri igazgatósághoz; természetesen az eljáró bíró igazolná az eltöltött napokat s ennek alapján történnék a pénz kiutalása.

Antalfy Andor: Helyesli a pontot, de felvenné még hozzá, hogy gondoskodás történjék arra nézve, hogy az előlegek későbbi beérkezése a hitelesítési eljárást ne gátolja.

Elnök: A pont tehát elfogadtatik azzal, ami az általános tárgyalásnál felhozott, hogy az állam előlegezze a költségeket. A következő pont ezzel összeköttetésben levén, célszerűnek tartaná szóló, hogy e két pont összecsatoltassék.

Forster Géza előadó olvassa a 12. pontot.

«12. Ugyancsak a fent vázolt átmeneti eljárás divik az ellenőrzési kiszámítás hitelesítésénél. A mérnök a kiszámítási munkálatát beterjeszti a törvényszékhez, az pedig továbbítja a kataszterhez. Ez is tömérdék idővesztéssel jár; miért is oly intézkedés teendő, hogy a kiszámítási munkálat a mérnök által közvetlenül a kataszterhez terjesztendő be, ugyanakkor a beterjesztés megtörténte a törvényszékhez is bejelentendő. A megvizsgált munkálat, az esetleges hibák kiigazítása végett, a tagosítási mérnöknek küldendő vissza, a ki csakis a teljesen javított munkálatot terjessze a törvényszék elé, illetve e pontnál leghelyesebb lenne, ha a kataszteri mérnökség közvetlen tenne jelentést a törvényszékhez, melyben bírálatot gyakorolna a működő mérnök munkálatának minősége fölött azon szempontból is, hogy az megfelel-e azon kívánalmaknak, melyek tőle joggal megvárhatók.

A fentiekben vázoltuk a tagosítások gyors menetét gátló okokat és megtettük a javítás mikéntjére nézve is az észrevételeinket, nem hallgathatjuk azonban el, hogy a tagosítások áldásos volta, vagyongyarapító hatása még sok más körülményektől függ, melyeket van szerencsénk a következőkben feltárni.»

A szakosztály a két pontot összefoglalja.

Forster Géza olvassa a 13. pontot.

«13. Nem ritka az eset, hogy a tagosítások gazdasági szakértőjére atyafiság vagy más ok rendjén sok parcellánál érdekelt falusi gazdákat választanak, kiknek nincsen módjuk elfogulatlanul ítélni, de képzettségük sem nyújt garanciát arra, hogy a becsléseknél helyesen és igazságosan ítéljenek. Ezt elkerülendő, nézetünk szerint kimondandó lenne, hogy a tagosításban érdekelt fél ne lehessen sem rendes, sem pedig pótgazdasági szak-

értő
gazd
mezo
szom
gazd
sége
nézv
tani
igény
sági
teen
szak
jöhet
az o
huzza
nem
vette
ságot
részt
Egyle
is alk
a szo
az U
hagyn
ségho
oleso
vezet
mind
javasl
nézve
mert
jelen
ellen
(1892
mikén
melle
felesk
legyer
mácz
Magya
Erdél
értő
addig
birtok
munk
oksze
akkor
ragas
tassa
nál
hogy
jék t
rolha
rás a
méltá
miel
legye
s be
töle
törvé
sőt a
a ta
az e
birto
falu
rég
bad
ami
den

értő; sőt szükségesnek látjuk, hogy minden vármegyében a gazdasági egyesület vagy annak nem léte esetében a vármegyei mezőgazdasági bizottság meghallgatása mellett a megyei, esetleg szomszéd megyei gazdák közül 30—40 elismert jártasságú gazdát minősítsen a törvényszék gazdasági szakértőnek és a községek különböző érdekeltségének az összes tagosítási ügyekre nézve csakis ezek közül legyen joguk gazdasági szakértőt választani; ezen szerv pedig minden olyan pontjánál a tagosításoknál igénybe lenne veendő, amelyekben a tagosítások általános gazdasági érdeke forog szóban, hogy ezáltal a működő mérnök teendője tisztán technikai munkává alakuljon át; másfelől a szakértői véleményezés megkönnyítse a bírói cognitio létrejohetését.»

Forster Géza előadó: Itt felvonnai kéri, hogy a szakértői eljárásnál az eljáró bíró szintén tartozzék jelen lenni, úgyhogy a szakértők ne huzzák-vonják a dolgot. A tapasztalat azt mutatta, hogy az eljáró bírók nem mindenkor vették lelkiismeretesen feladatukat s az eljárásban nem vettek részt. Az igazságügyminiszter figyelme felhívandó, hogy a bíróságokat utasítsa, miszerint a bírák a szakértő eljárásoknál személyesen résztvegyenek. E pontra nézve felolvassa szülő az Erdélyi Szász Gazdasági Egyesület javaslatát, mely szerint gazdasági szakértői póttagoknak helybeliek is alkalmaztassanak, mert ezeknek vezérlését nem lehet nélkülözni.

Dévai Ignác: A szakértők alkalmazására megjegyzi, hogy azoknak a szomszéd megyéből való hozatala megdrágítja az eljárást. Egyébiránt az Utasítás (77. §.) az érdekelte szakértőket a közreműködésből kizárja.

Torma Miklós: A pontból e kitévél: „szomszéd vármegyéből” kihagyni kéri, mert vannak professzionisták szakértők, akiket az ötödik községből is meghívhat.

Lázár Pál: Azt tartja, hogy a vezérelv csak az lehet, hogy minél olcsóbban végeztessenek a munkálatok, de a helyes szakértelemmel vezetett tagosítás lényeges voltára való tekintetből mellőzni kéri inkább minden községet, de a gazdasági szakértő költségét nem. Forster Géza javaslatát a fölterjesztés intézésére nézve elfogadja.

Dévai Ignác: Azt tartja, hogy a munkálat megbízhatóságára nézve nem döntő, miképpen a bíró bejárja-e az összes parcellákat, mert a végén az osztályozás írásba foglaltatik, a felek az osztályozásnál jelen lehetnek az osztályozási jegyzőkönyv nekik felolvastatik, ők ez ellen felszólalhatnak és felszólalásuk alapján az ügyet felülvizsgálják. (1892: XXIV. t. cz. 16. §. Utasítás 78. §.)

Pataky Viktor: Hosszabban ismertetvén az erdélyrészi tagosítás mikéntjét, tarthatatlan állapotnak tartja a magasfizetésű szakértők mellett az osztályozást. Az osztályozás szerinte mezőgazdasági kérdés, felesleges tehát, hogy annak minden részleténél az eljáró bíró jelen legyen, hanem a munkálat elkészültével midőn a bíró kiszáll, a reklamációkat jegyzékbe veszi és a hitelesítést eszközöli. Az osztályozásnál Magyarországon helyesnek tapasztalt gyakorlatot véli alkalmazandónak Erdélyben is. Helyesnek vélné szölvő, hogy azon idő alatt, míg a szakértő bizottság kint jár a határon az osztályozás eszközzése végett, addig a bíró a telekkönyvi másolatok alapján tárgyalja le a tényleges birtoklást s hozza tisztába a hagyatékokat, hogy ezáltal a háromszoros munka és költség takarítsák meg.

Forster Géza: Szerint a tagosítás célja, hogy a mezőgazdaság okszerű alapokon legyen tovább vihető. Ha ez elfogadtatik alapelvül, akkor itt az 1—2 frtos napidíjak költsége figyelembe nem jöhet. Szölvő ragaszkodik ahhoz, hogy a tagosítási szakértők megyénként ki választassanak a gazdasági egyesületek útján.

Ami **Dévai** azon megjegyzését illeti, hogy a bírónak a határjárásnál nincs funkciója, mert az osztályozáshoz nem ért, megjegyzi szölvő, hogy az egész tagosítási munkálat feje mégis az eljáró bíró; tartózkodjék tehát a bíró ott, mert az eljárást gyorsíthatja és befolyást gyakorolhat arra, hogy a szakértők minél több munkát végezzenek, az eljárás alatt az illető községekben tartózkodik a bíró, napidíját is huzza, méltányos kívánság tehát, hogy részt vegyen a munkálatnál, miszerint mielőbb elkészüljenek a szakértők.

Dévai Ignác: Ugy értette azt, hogy a bíró helyszínén jelen legyen, aminthogy tudomása szerint jelen is van az osztályozásnál s becslésnél. De parcelláról-parcellára nem mehet, amit alig is lehet tőle kívánni.

Pataky Viktor: Felolvassa az utasításban erre nézve foglaltakat; a törvény szerint az eljáró bíró közreműködése nélküli becslés semmis, sőt a mulasztó bíró sem veheti igénybe illetményeit. Hogyha tehát a tagosítási ügyben a bizalom nincs meg, ott vége a tagosításnak.

A 13-ik szakaszt a szakosztály azzal a bővítéssel fogadja el, hogy az eljáró bíró a becslési eljárás ideje alatt eleven fogantossá a birtokváltozásra vonatkozó tárgyalásokat is.

Forster Géza olvassa a 14. szakaszt.

„14. Gyakran látjuk az esetet, hogy a tagosítás alá kerülő falu lakossága az új tag birtokba vételét megelőző években a régi 2 vagy 3 nyomású gazdasági rendszerrel felhagy és a szabad gazdálkodásra, jobban mondva rablogazdálkodásra tér át, ami által, bár a tagosítás előtti években már nem trágyáz, minden talpalatnyi földet szemtermeléssel igyekszik kihasználni, ki-

zsarolni. Ebből önként következik, hogy megkevesbitik a fütermő, a legelő-területet; kénytelenek az állatállományukat is kevesbiteni, a mi az erdélyi részekben, hol kellő állatállomány nélkül sikeresen gazdálkodni ugyszölván lehetetlen, egyértelmű a gazdák vagyronomlásával; ezért elrendelendőnek véljük, hogy azon gazdasági rendszer, melyet a községbeliek a tagosítások bevezetése előtt használtak, fentartandó a tagosítások befejeztéig.“

Előadó: Ez oly pont, melynek végrehajtásához nehéz lesz hozzáférni.

Ha a tagosítás évek során át elhuzódik, akkor a földbirtokosok igyekeznek kihasználni azon földeket. E bajon csakis közigazgatási eljárással lehetne segíteni. A közigazgatási hatóságokat kellene tehát felruházni valamely jogkörrel, arra nézve, hogy befolyásolja a birtokosokat, hogy a régi gazdálkodási rendszert tartsák fenn a tagosítás bekövetkeztéig.

A 14-ik szakaszt a szakosztály azzal fogadja el, hogy a mezőrendőri törvény azon szakasza, mely a nyomásos gazdálkodásról való áttérést a szabad gazdálkodásra engedélyezi, a tagosítás folyamata alatt igénybevehető ne legyen.

Forster Géza előadó olvassa a 15. szakaszt.

„15. Már a fenti pontban érintettük, hogy a mi hegyes-völgyes talajviszonyaink mellett mily nagy jelentősége van az állattenyésztésnek és vele a legelő-területnek és még is azt látjuk, hogy a tagosítások rendjén közös legelőt vagy egyáltalán nem, vagy pedig oly rossz és kevés területet hasítanak ki, melyen a község régi marhaállománya nyári legelőt már nem talál, a mi aztán a legtöbb esetben az állatállomány csökkenését, lerombolását és vele a nép folytonos szegényedését fokozza. Ezért utasítandók volnának a törvényszékek, illetőleg birtokrendező bírák, hogy a tagosítások bevezetése és elhelyezkedési tárgyalásoknál a község állatállományának megfelelő nagyságú és minőségű közös legelő kihasítására hassanak.“

Tagosításkor a közös legelő vagy el van már különítve, vagy már közös legelő nincs. Ugyanis tagosításkor a közös legelő nem hasítatik ki; az eljáró bíró s esetleg a szakértők csak oda hatnak, hogy a meglevő közös legelő ne osztassék fel, vagy pedig közös szántókból engedjék át egy bizonyos terület, amely arra alkalmasnak látszik, közös legelő céljaira.

Helytálló tehát az, hogy a bírák és szakértők odahassanak, hogy a községek közlegelők fel ne osztassanak, sőt oda is hathatnának, hogy a közös szántóföldből azon részek, melyek legelőknél alkalmasak, egyénileg ne osztassanak fel, hanem mint közös legelők tartassanak meg.

Dévai Ignác: Utal arra, hogy közös legelőt a bíróság az 1894: XII. 12. §-a értelmében az érdekeltek egyhangú kérelmére sem oszt fel a földművelésügyi miniszter előzetes engedélye nélkül.

Torma Miklós: Egyesülete e ponttal azt óhajtott jelezni, hogy a bírák hassanak oda a kisbirtokosoknál, hogy ezek maguk alkossanak közös legelőt s mindenkinek részesedési aránya a telekkönyvi lapon meg legyen jelölve, ami azután forgalom tárgyát képezné, mint teljes tulajdon. Csak azt kéri még, hogy a „bíró” helyett az tétessék a szövegbe, hogy a tagosítás menetét vezetők és gazdasági szakértők. (Helyeslés.)

A szakosztály e pontot ezen indokolással és illetve módosítással fogadja el.

Forster Géza előadó olvassa a 16. pontot.

„16. Hegyes-völgyes talajviszonyaink mellett gyakoriak nálunk az állandó, részint pedig az időszakos vizű patakok. Ha az új tagok határát a régi szabályozatlan, sokszor igen szeszélyes és nagy károkat okozó patakok és tavak partjához fektetik, ezen patakok szabályozhatása a tagosítás után ugyszölván lehetlenné, mert ha az egyik partbirtokos akarná is a szabályozást, lehetlenné teszi azt a másik; ezért kimondandónak tartjuk, hogy hegyes vidékeken a patakok a tagosítással kapcsolatosan szabályozandók vagy legalább is akként állapíttassanak meg a patakmenti tagoknak patakra nyuló határai, hogy a patak szabályozását ne gátolják.“

Előadó: Erre nézve a kulturmérnökségnek van utasítása, de a bírók nem szoktak ügyelni arra, hogy meg is történjék. Itt egyébként époló követelményt lehetne felállítani, mint a 8-ik szakasznál.

Pataky Viktor: A nagyobb patakok szabályozására a törvényben intézkedés foglaltatik, de a kisebb patakok kanalizációját a bíróság kerüli költségkimelés szempontjából. Helyeselné tehát, ha a gazdasági szakértő az elhelyezkedés kérdésénél figyelmezteti a működő mérnököt, hogy a kisebb patakokra vonatkozólag is az elhelyezkedést úgy intézze, hogy a későbbi szabályozást ez ne akadályozza.

Dr. Csillag Gyula: A tagosítások alkalmával, mert annál főszempontnak a gazdasági kulturát tekintti, a jövőndő gazdálkodásra kiható összes munkálatokat lehetőleg keresztülvitetni kívánja, ezért nagyfontosságú a tagosítási műveletnek gazdasági intézése és irányítása, mely a legtöbb államban az igazságügyi szférából most már inkább a közigazgatási adminisztráció körébe helyeztetik át. E tekintetben azonban nem

akar most semmi módosítást javasolni; elismeri, hogy a bíróságok is a gazdasági szakértők támogatásával közbenjárhatnak ezen ügyekben, de kimondandónak tartja annak szükségességét, hogy a jövő gazdálkodásra való tekintettel a szükséges talajjavítási munkálatok, továbbá a birtokosok által jövőben használandó utak létesítése a művelésbe lehetőleg bevonassék és ez utasításként kiadassék.

Szükséges ez azért, mert az egyszer már véghez ment tagosítás kell, hogy a birtokállapotokban bizonyos konszisztenciát eredményezzen, melynek folytonos és újabb megbolygatása nem kívánatos, ezért az ismételt tagosítás a birtokos ellenére csak akkor rendelhető el, ha a régi tagosítástól számítva bizonyos számú évek már lefolytak.

A talajjavítási munkálatok és utrendezések ugyan a tagosítástól függetlenül bármikor eszközölhetők, de soha oly alkalmasan, mint ily általános tagosításkor, midőn az egyes gazdák és gazdaságok külön érdekei mind jól kombinálhatók.

Dévai Ignác: Szerint e munkálatoknál a kulturtermékek igénybevétele végett a figyelmeztetés megtörténik, amint az elő van írva; hasonlóan gondot fordít a bíróság a kellő uthálózati létesítésére. Mint már kijelentette, elvileg nem ellenzi, ha a tagosítás a bíróságtól különböző más forumhoz utaltatik, de a kellő garanciákkal a szervezetben s az eljárásban azonban újból csak arra figyelmeztet, hogy az eljárás keretén belül sok vitás jogi kérdés merül fel, egész sora a kérdéseknek, melyek a „*meum*” és „*tuum*”-ra vonatkoznak s a melyeket ott is, hol különben az eljárás közigazgatási uton meg végbe, a bíróság számára fentartanak, vagy pedig a vegyes fórumban ily kérdések megoldásánál a bírói elem túlnyomó voltát biztosítják.

A 16-ik pontot a szakosztály dr. *Csillag Gyula* módosításával fogadta el.

Forster Géza előadó olvassa a 17. pontot.

„17. A birtokrendezések megengedésénél elvül kimondandó volna, hogy a rendezés az összes függő kérdésekre kiterjedjen; tehát nem fakultative, hanem imperative kell azt megengedni.”

Előadó e pontot elfogadhatónak tartaná, ha jogi szempontból észrevétel ellene nincs. De e pontnál fel lehetne vetni, hogy az erdélyi részekben a tagosítás alatt álló határokon vannak egyes parcellák, melyeknél a tulajdonjogviszony nincs tisztázva s ezek akasztják meg a tagosítást.

Dévai Ignác: Kiemeli, hogy az 1871: LIII. t.-cz. 48. §-a és az erdélyrészi birtokrendezési utasítás 47. §-a szerint kötelezően van előírva, hogy a tagosítással együtt az összes függő birtok rendezési kérdéseket meg kell oldani.

Zielinski Szilárd itt ismételtelen felhívja a szakosztály figyelmét a Kolozsvárt működő, birtokrendező mérnököket képesítő bizottság működésére, mely jogosítványt ad oly funkcióra, melyet hazánkban csak a műegyetem van jogosítva adni. A szakzerű gyakorlati képzettség mellett erettség vizsgálatot kellene követelni a képesítendő egyénektől.

Feltesztés intézését javasolja szóló arra nézve, hogy a kormány a földmérői minősítést kiállító bizottság működését Kolozsváron szüntesse be s adjon helyette erre a műegyetemnek jogosítványt.

A szakosztály ez értelemben határoz.

Dévai Ignác: A tegnapi ülésen szóba hozott két erdélyi község, Naprád és Kecskés ügyére nézve megjegyzi, hogy a kecskésiek, kiknek határából a szomszéd község határának tagosításába 200 holdnyi terület bevontak, ezt nézete szerint joggal el nem veszihtették. Mert a tagosítás csak Naprád községre mondatott ki, arra a kecskésiek nem voltak idézve, az eljárásról hirdetményileg sem lettek értesítve, mert a közzé tett hirdetmény nem Kecskés határáról szólt s így a kecskésiek jogaikban nem prekrudálhatta. S mivel a szomszéd községbeliek minden alap nélkül gazdagodtak 200 holdnyi területtel, a kecskésiek rovására, az utóbbiaknak, vagy természetben, vagy készpénzértékben vissza kell adni a 200 holdat. A nehézség azonban ott van, hogy ki nem mutatható külön-külön, ki mennyivel gazdagodott s hogy különben is nehéz lenne minden birtokvesztett félnek minden alap nélkül gazdagodó ellen pert indítani. Hogy az elvesztett birtokot vissza lehessen szerezni bírói uton, a pert a tagosítási egész érdekeltég ellen kellene indítani, mely mint ilyen, kivált a tagosítás befejezése után — külön egységes szervezettel s képvisellett nem bír, perbe nem idézhető, szóval ügyfél képességgel felruházva nincsen. De előfordulhatnak más viszonyok is, melyekben elő áll szüksége annak, hogy pl. utakra, árkokra s hasonló területekre a tagosítási érdekeltéket mint egy jogalanyt lehessen valamely eljárásban tekinteni.

Azt hiszi szóló, nem volna célszerűtlen s minden haszon nélkül, ha innen is felhangzanék annak a szükség, hogy a tagosítási ügy törvényhozási rendezésénél gondoskodás történjék a tagosítási érdekelték ily célra való szervezéséről és kellő képviseléről.

Elnök: ezt mint óhajt kifejezésre juttatjuk a memorandumban.

Forster Géza előadó: Most következnék báró *Braunecker* ügyvéd javaslata, melynek nagyrésze a tárgyalás folyamán elintéztést nyert.

Vita tárgyát képezhetné még a javaslat 4. pontja: (Olvassa.)

«Kétségtelen tény, hogy minél régibb a bizonyítandó tényleges állapot, annál nehezebb a rendezés, ebből folyólag a legtöbb esetben már csak valószínűsége alapszik a régi urbéri állapot rekonstrukciója, s ezen állapot napról-napra rosszabbodik, hogy már most élő jogok, fikciók alapján nagy sérelmet ne szen-

vedjenek, fix véghatáridőhöz lenne kötendő az, hogy a régi állapotok meddig befolyásolhatják a jelent.

Ezen elvek lennének egy részletes eljárási törvény keretén belül keresztülviendők, s amellet kiküszöbölendők lennének azon ma úgyszólván igaz ok nélkül felmerülő önkényes elhalasztások.

Nem sorolhatom fel részlegesen, de a szereplő személyek során a főbb bajokra reá fogok mutatni.

A birtokrendezést követelő rendszerint avolt földesúr; a birtokrendezést ellenző rendszerint a volt jobbágyok összessége.

S ámbár eddigi eljárásunk mellett is azon kérdés, vajjon van-e helye a tagosításnak vagy nem, elsősorban elvileg eldöntetik, mégis a szabálytalan eljárás folytán még akkor, ha a bíróság a birtokrendezésnek helyt adott, alperesnek úgyszólván, minden tárgyaláson módjában van annak eredményét meghiusítani, vagy újabb kérdések felvetése által az egész ügyet elodázní.

De szóló szerint nem feladata az OMGE-nek, hogy ily mélyreható jogi kérdéseket fejtegyen, ép ezért kéri e pont elejtését.

Úgyszintén elejteni kéri azt a javaslatot is, hogy a tagosítások végrehajtására a kulturtermékeknek egy külön osztály szerveztessék.

A szakosztály előadó előterjesztése alapján báró *Braunecker Lammoral* javaslatait mellözi.

Forster Géza előadó: Báró *Braunecker* javaslataiban felveti a másodrendezési kérdéseket is, melyre *Solymos Gusztáv* javaslata is kiterjeszkedik. Itt szóló kontemplálna egy új eljárást arra nézve, hogy a második tagosításoknál, miután ezeknél jogi eljárás nem kívánatik, egyszerűbb eljárás hozassék kapcsolatba. Ezt a kérdést szóló függő kérdésnek kéri tekinteni.

Braunecker báró javaslata végén fölemlíti a birtokminimum kérdését is. Ez azonban túlhaladja szerinte e javaslat körét, mindazáltal megpendíthető volna a felterjesztésben azzal, hogyha a kormány e kérdést napirendre tűzi, ennek megoldásánál az illetékes faktorok készséggel közreműködnek.

Dévai Ignác: Szerinte e javaslatban nem birtokminimumról, hanem földrésztlet-minimumról van szó; ez nem tartozik a tagosításhoz s különben is nehezen rendezhető egységesen az egész országra nézve, mivel a minimum mértéke függ a vidék mezőgazdasági kulturájának a fokától s az illető mívelési ágaktól.

A szakosztály előadó javaslata értelmében a feliratban utalni fog egy a birtokminimum, valamint a parcella-minimum kérdése megoldásának a szükségességére is.

Ezután a szakosztály *Solymos Gusztáv* javaslatait vette tárgyalás alá s a javaslat azon részét, hogy az erdélyi részeknek a tagosításra vonatkozó törvényes rendelkezései, hogy az érdekeltég 1/4-edének hozzájárulása elég legyen a tagosítás foganatosításához, Magyarországra is kéri alkalmazni.

*Solymos Gusztáv*nak a közlegelők felosztására vonatkozó javaslata felett a szakosztály napirendre tért, hozzájárul azonban *Forster Géza* előadónak azon javaslatához, hogy a felterjesztés ezen ügyekben ne csak a földmívelési és igazságügyminiszterekhez, de a pénzügyminiszterhez is fölterjesztessék.

Dr. *Csillag Gyula:* A birtokminimum mellett, mely az egyesület régi álláspontja, meghatározandónak tartja még a parcella-minimumot is, azon legkisebb határ megjelölését, melyen alul bizonyos birtokrészlet a jogi forgalom tárgya nem lehet, mely különböző az egyes művelési ágak szerint. A parcella-minimumot elvileg a magyar polgári törvénykönyv tervezete is elfogadja, annak meghatározása kétségkívül nehéz s az egész országban azonos aligha lehet, miután ez a tagosítások ügyével is összefüggésben áll: a javaslatba szintén befoglalandónak tartja.

Zielinski Szilárd: Báró *Braunecker* és *Solymos Gusztáv* proponálták, hogy a tagosítási munkálatok állami közegekkel, mint állami munka végeztessék. Szóló ép az ellenkezőt kívánja kifejezni s kéri, hogy a szakosztály azt az álláspontot foglalja el, hogy műszaki téren az állam minél nagyobb teret engedjen a privát vállalkozásnak, hogy minél több önálló existenzia képződhessek s ezáltal az önálló független állampolgárok száma gyarapodjék.

Forster Géza előadó szerint ily enuncziációra szükség nincs, mert az OMGE. a Magyar Mérnök és Építész-Egyletet ép azért vonta be e kérdés tárgyalásába, a mivel nyilvánvalólag kifejezte, hogy a *Zielinski* által kifogásolt államosításnak maga sem barátja.

Solymos Gusztáv akként kontemplálta ezt javaslatában, hogy a tagosítási munka vagy az állami kat. mérnökök által vitessék keresztül, vagy pedig az állam által adassék ki árlejtés utján privát mérnököknek fix áron s mivel az mondatott ki a tegnapi ülésen, hogy az állam a költségekhez 50%-al járuljon hozzá, ezen indítványát szóló elejti.

Elnök: A javaslat letárgy:ltatván, az OMGE. nevében megköszöni a szakértőknek s a miniszteri kiküldötteknek szíves közreműködésüket és az ülést berekeszti.

Jegyezte:

Forster Géza s. k.,
előadó.

Kmft.

Gróf *Zielinski Róbert* s. k.,
a szakosztály elnöke.

Scitovszky János s. k.,
a szakosztály alelnöke.

B.-almási: 1000 m

Becskereki: 550

Paksi: 2100

Uj-buzsáki: 1000

Tiszavidéki: 600

(Az árak

Rozsba változtak. Helyi elsősorú min azonnali szállás *Zabony* lanok helyben áruért 16 koronára *Takarn* és az árak változtak 13-50 koronára *Tengeri* találkozik. Helyi korona volna fizetnek.

A hét mérték szesz helyi tétel helybeli vidéki gyárakból és június 15-én zott áru 117.5

Denaturált náig kelt gyár

Mezőgazdasági nyersszesz után a vételkoron 39.—

ab felsőmagyarorsági Finomított szesz koronáig kelt.

A kontinens 42-50 K.

Bécsi nyersszeszért.

Prágai 37.50—

Trieszti szeszért, 90% K.

Kivitelre mely Úszkúbb

Budapesti h

Finomított szesz Élesztőszesz Nyersszesz ad Denaturált szesz

Az árak mentve, budapesti fizetés mellett

A központi (en gros)

A magyar kezezte üzleti

Forgalmi mutató. Hoz

Az egyből csak son

kelt nagyobb szállítva 280 f

Ózbakban tétel 160 fill

A tojás ládaáruért 52

48-50 koronára

Az élőállati való esir

koronát értim deklóds nem

ruzák párjác libákat 1-80—

Zöldség nagyobbak

ban, melyek nagyság szeri

ugorkát 10— hüvelyben 12—

Gyümölcsből, ananász-csukordinnékon keltek el

500 kg. nagyság 20-24, meggy kosarakban b

B.-almási:
1000 mmásza 73⁸ kg. 15.55 K. 3 óra

Beeskereki:
550 . 75⁸ . 15.45 . . .

Paksi:
2100 . 76⁸ . 15.75 . . .

Uj-buza:
Tiszavidéki:
800 . 78 . 16.10 . . .

(Az árak 50 kg.-ként koronáértékben értendők.)

Rozsban lanya irányzat mellett az árak nem változtak. Helyben és helybéli egyenértékre 14-60 kor., elsőrendű minőségű árúért 14-80 koronát jegyzünk, azonnali szállítás mellett készpénzárakat érve.

Zabban az irányzat és árak ugyancsak változatlanok helyben minőség szerint 15-40 koronát, prima árúért 16 koronáig jegyzünk. A kínálat csak gyenge.

Takarmányárban alig van forgalom, a hangulat és az árak változatlanok. Helyben 13-20 koronát, jobb árúért 13-50 koronát fizetnek.

Tengeri néhány fillérrel olcsóbb, vés pedig alig találkozik. Helyben, illetve budapesti egyenértékre 10-70 korona volna elérhető, míg Kőbányán 10-90 koronáig fizetnek.

Szeszület.

A hét elején a szeszüzletben főleg adózott finomított szesz iránt volt élénk érdeklődés és öb nagyobb tétel helybéli gyáráktól 115.—116.50 kor. nagyban, vidéki gyáráktól 114 kor. ab állomás két el azonnali és júniusi szállításra.

Élesztőszeszen a kereslet élénkebb volt és adózott áru 117.50 kor., adóztalan 47.50 kor. lett zárulva.

Denaturált szesz nagyban hordósi 35.— koronáig kelt gyér vételkedv mellett.

Mezőgazdasági szeszgyárak részéről kontingens nyersszesz csak kisebb tételekben volt ajánlva és miután a vételkedv kielégítő, úgy a kínált tételek tartott áron 39.—40.— koronáig kelték azonnali szállításra ab felsőmagyarországi és vas megyei termelő állomás. Finomított szesz mezőgazdasági finomítottól 114.— koronáig kelt.

A kontingens nyersszesz ára Budapesten 42.—42.50 K.

Bécsi jegyzés 40.00—40.80 korona kontingens nyersszeszt.

Prágai jegyzés 110.50 — korona adózott és 37.50 — korona adóztalan szeszért.

Triestri jegyzés 16.50 — korona kiviteli szeszért, 90% hektoliterje.

Kivételre néhány tétel finomított szeszt vásároltak mely Úszkúbb éz Szaloniki felé lett szállítva.

Budapesti heli jegyzés:

	nagyban korona	kicsinyben korona
Finomított szesz	115.—116.50	117.50—118.50
Élesztőszesz	117.—117.50	118.—119.—
Nyersszesz adózva	174.—114.50	115.50—116.50
Denaturált szesz	34.50—35.—	36.—37.—

Az árak 10,000 literfokonként hordó nélkül bérmentve, budapesti vasútállomáshoz szállítva, készpénz fizetés mellett értendők.

A központi vásárcsarnok árujegyzése nagyban (en gros) eladott élelmicikkek áráiról.

A magyar gazdák vásárcsarnok ellátó szövetségének üzleti jelentése. 1901. június 16.

Forgalmunk a hét második felében élénk képet mutatott. Hozatalaink kielégítőek voltak.

Az egyes üzletágakat illetőleg: füstölthúsneműekből csak sonka volt keresve és 170—200 koronával kelt nagyobb tételekben. Magyar számit Prágába szállítva 280 fillérért értékesítettünk nagyban s kgként. Özbakból a hozatok nagyon gyéres, a beküldött tételek 160 filléren nyertek kgként elhelyezést.

A tojásüzlet kedvezően alakult, prima bácskai ládaárúért 52, apró erdélyi és más vidéki árúért 48—50 koronát tudunk elérni.

Az élőbaromfi-piacon is javulás látható elő; riantani való csirkéért 110—130, sütni valóért 170—240 koronát értünk el páronként. Öreg baromfi iránt érdeklődés nem mutatkozik, öreg tyúk párjáért 200—240, ruzsák párjáért 240—260 koronát értünk el. Magló libákat 180—240 koronáért értékesítettünk páronként.

Zöldsgöfélekből spárga csak elvétve érkezik, annál nagyobbak voltak a felhozatok tök, ugrka, karaláiban, melyek közül csak töknek volt keletje. Száza nagyság szerint 30—80 koronával kelt el. Salátának való ugorkát 10—24 koronával adtuk százat. Zöldborsot hüvelyben 12—14 koronával értékesítettünk mmkint.

Gyümölcsből nagyobb tételeink voltak, ribiszkeből, ananász-eperből, cseresznye és meggyből, valamint czukordinnyéből. Az egyes gyümölcstételek következő árakon kelték el: 500 kg. apró szemű ribiszke 20 koronán 500 kg. nagyszemű, 24—26 koronán, nagy cseresznye 20—24, meggy 26—30 korona méterműsaja. Öktilos kosarakban beérkezett ananász-epre 60—30 filléren ér-

tekesítettünk kgként. Czukordinnyét minőség szerint 1—140 filléren helyeztünk el kgként.

Idei rózsaburgonyát szilárd irányzat mellett vagon-tételekben 7—8 koronával, lavatyi fehérburgonyát 3 koronával értékesítettünk méterműsankint. Idei sárgaburgonyát pedig kis tételekben 11—12 koronával 100 kilogrammonként.

Csak tejtermékekben állott lanybulás be. Elértünk 1. teavajért 2—220, főzövajért 150—160, túróért minőség szerint 12—24 fillért kgként.

Beküldésre ajánlunk tojást, élőbaromfit, gyümölcsöt és idei rózsaburgonyát.

Budapesti takarmányvásár. (IX. kerület, Mester-utca) 1901. június 18-án. A székesfővárosi vásárigazgatóság jelentése a „Köztelek” részére.)

Felhozott a szokott községekből 125 szekér réti széna, 6 szekér muhar, 32 szekér zsupszalma, 10 szekér alomszalma, 15 takarmányszalma, — szekér tengeriszár, 6 szekér egyéb takarmány (lóhere, zabosbukkony, sarju stb.) 300 zsák szecska.

A forgalom élénk.

Árak fillérekben q-ként a következők: réti széna 330—580, muhar 600—640, zsupszalma 380—400, alomszalma 240—290, takarmányszalma 400—500, tengeriszár —, egyéb takarmány —, zabosbukkony 520—540, lóhere 520—520, luczerna —, kőles —, sarju 440—440, szalmaszecska 400—440. Összes kocsiszám 195. Összes súly 246250 kg.

Állatvásárok.

Budapesti szurómarhavásár. 1901. június hó 17-én. A székesfővárosi közigazgatóság és marhavásár igazgatóságának jelentése.

Felhajtatott: belföldi 1460 db, eladatott 1460 db, galicziai — drb, eladatott — drb, tiroli drb, eladatott — drb, növendék élőborju 70 db, eladatott 70 db, élő bárány — db, eladatott — db; öltött belföldi — drb, eladatott — drb, galicziai — drb, eladatott — drb, tiroli — drb, eladatott — drb, bécsi öltött — drb, eladatott — drb, növendék borju — drb, eladatott — drb, öltött bárány — drb, eladatott — drb, élő kecske gödölve — drb, eladatott — drb.

A vásár hangulata lanya volt, az árak esőkentek.

Árak a következők: Élő borjuk: belföldi — koronáig, kivételesen — koronáig dbonkint, 56—84— koronáig, kivételesen 88— koronáig súlyra, galicziai —, kiv. — koronáig drbonkint, — kor.-ig, kiv. — koronáig súlyra, tiroli — koronáig kiv. — koronáig drbonkint, — koronáig kiv. — koronáig súlyra, növendék borju —, koronáig, kiv. — koronáig drbkint, —40 koronáig, kiv. — koronáig súlyra. Öltött borju: belföldi — koronáig kiv. — koronáig súlyra, galicziai — koronáig kiv. — koronáig súlyra, tiroli — koronáig, kiv. — koronáig drbonkint, bécsi — koronáig kiv. — koronáig súlyra, kecske — koronáig, kiv. — koronáig páronkint, élő bárány — koronáig páronkint, öltött bárány — koronáig párja.

Budapesti juhvásár. (1901. június hó 17-én. A székesfővárosi közigazgatóság és marhavásár igazgatóságának jelentése a „Köztelek” részére.)

Felhajtatott: Belföldi hizalt ürü 526 darab, eladatott 526 drb, feljavított juhok 320 drb, eladatott 320 drb, kisorolt kosok 210 drb, eladatott 210 darab, kiverő juh — drb, eladatott — drb, bárány — drb, eladatott —, kecske — db, eladatott — db, boszniai —, eladatott — db, szerbiai —, eladatott — db, angol keresztezés —, eladatott — db, romániai —, durvaszörü — db, eladatott — db.

A vásár hangulata élénk volt, az árak a nagyobb felhajtás következtében 2—3 fillérrel kilogrammonként esőkentek.

Árak a következők: Belf. hizl. ürü 29—41.— (—) K. páronkint, 42—44 (46) K.-ig 100 kiló élősúly szerint, feljavított juhok 27—28— K. páronkint, 39—41.— (—) K.-ig 100 kiló élősúly szerint, kisorolt kosok —19 K.-ig páronkint, —35.— K.-ig 100 kiló élősúly szerint, kiverő juh — K.-ig páronkint, — K.-ig 100 kl. élős. sz., bárány — K., kecske — K. páronkint, durvaszörü — K. páronkint, — K.-ig 100 kiló élősúly szerint, szerbiai — K. páronkint, — angol keresztezés — K.-ig élősúly szerint, K. páronkint, romániai — K. páronkint, anyajuhok — K. páronkint, — K.-ig 100 kiló élősúly szerint.

Bécsi vágómarhavásár. 1901. június hó 17-én. Vass Jenő tudósítása „Köztelek” részére.)

Összes felhajtás 5222 db. Ebből magyar 3627 db, galicziai 720 darab, bukovinai 36, német 839 db, hizott 4039 db, legelő 1129 db, fiatal — db, ökor 3555 db, bika 875 db, tehén 548 db, bivaly 244 db.

Az üzlet menete a kisebb felhajtás daczára is lanya. A napi heti árak megmaradtak.

Árak: prima magyar 62—68— (72—), szekunda 54—61, tertia 46—53, galicziai prima 66—72— (74—), szekunda 58—65, tertia 52—57. Német prima 70—76— (78—80), szekunda 60—69, tertia 52—59. Legelőmarha: szerb és magyar 44—52—, rosszabb minőségű —, Bika és tehén 42—64 (—), és bivaly 34—40—. Az összes eladások, élősúlyban, 100 kilogrammonként, koronákban értendők.

Bécsi szurómarhavásár. 1901. június 13-án. Felhozott: 3838 borju, 1759 élő sertés, 1031 kizsigereit sertés, 135 kizsigereit juh, 361 bárány.

A vásár valamennyi árura valamivel élénkebb volt.

Árak kilogrammonként: kizsigereit borju 88—130 prima —, primissima — (—), élő borju 76—88, prima 90—100 (—), primissima 102—110 (—), fiatal sertés 64—84, kizsigereit hussertés 94—104, nehéz 70—86, süldő 80—100, (—), könnyű süldő 102—108, kizsigereit juh 64—84 pr. kiló fillérekben, bárány páronkint 10—26 (—) korona.

Bécsi sertésvásár. 1901. június 18-án. (Schleiffelder és társai bizományi cég távirati jelentése a „Köztelek” részére.)

Felhajtás: 5006 lengyel, 6932 magyar összesen 11938 drb.

A vásár vontatott volt.

Árak kilónként élősúlyban fogyasztási adó nélkül prima 72—74 fillér kivételesen 75 fillér, közepes 58—70 fillér könnyű — fillér, süldő 62—82 fillér.

Bécsi juhvásár. 1901 június hó 13-án. Felhajtás 1059 db. juh.

A vásár nagyon lanya.

Árak: juh 48—50, kiv. —, raczka 39.—44.— fillér pr. kiló élősúlyban.

Szerkesztői üzenetek.

K. Gy. urnak, *Pillingér*. Tessék a munkások közvetítése végett Mihályi Ferencz, győri munkás-közvetítő-höz fordulni.

L. L. urnak, *Avad*. Sem törvény, sem országos rendelet nincsen. Talán létezik erre vonatkozó megyei szabályrendelet, tessék a fősztolgabíró megkérdezni.

S. K. urnak, *Bozita*. Önnek van igaza, nem pedig a jegyzőnek: épen ezért nem kell sehova sem folyamodnia.

K. K. urnak, *Terovacz*. A gazdatiszti törvény Horvát és Szlavonországra nem terjed ki.

E. Gy. urnak, *Szomotor*. Első kérdésed elküldött szakorvosvezetőnkhez, aki legközelebb válaszol; második kérdésed egy kissé komikusnak találjuk; mi a habonaszággal nem foglalkozunk és így a „*próbalvasáshoz*” sem értünk. Talán a falubeli javasasszony ért hozzá!

Cz. J. urnak, *Assaló*. Az illető malomberendezésből a hengerek és koptatóknál évi 5%-ot, a triór, felvonók, osztályozó-szítáknál 6—8%-ot szoktak leszámítani értékesítőkenesre.

B. J. urnak, *Nagybajom*. Nincsen indomásunk arról, hogy a Laboratoire Pasteur-Chamberland-on kívül, mely az eredeti Pasteur-féle ojtóanyagokat küldi szét, más inté et is termelne beigazoltan hatásos ojtóanyagot a lépfene ellen.

E. R. urnak. Közlemény itt van, csak egy kis türelmet. Igen sok az aktualitás. A kértett czeget nem ismerjük. Mindenesetre jó lesz csak nagy óvatosan közlekedni vele.

Mezőgazdák figyelmébe!

Filmsert kitudó hazai gyártmány!

1600 gőzcséplőkészlet üzemben!

CZIM:

ELSŐ MAGYAR

gazdasági gépgyár

RÉSZVÉNYTÁRSULAT

BUDAPESTEN,

VÁCZI-UT 19. SZÁM.

Gőzcséplőkészletek

2 1/2, 3 1/2, 4, 4 1/2, 6, 8, 10, 12 lóerejűek.

Magánjárók

(uti mozdonyok.)

Kérjük minden szakbavágó kérdéssel bizalommal hozzánk fordulni, készséggel adunk kimerítő és felvilágosító választ.

Arjogyzék kívánatra díjmentesen küldetik.

Kémaj a molypille ellen!!!

*Dr. Magyar Z. úrnak
Köszönet*

*Körmű küldjén rögtön portu
mentésül három kilogram
Kémaját — kárpulást
átvitelre; — molypille
ellen. 1901. évi.
Budacsnyládi
— p. Galács*

*M. K. Hublik Gyula úr
ajánlata*

Lapunk bekötési táblája

2 kor. 72 fill. (portómentesen)
kapható kiadóhivatalunkban.

Megjelent

a nagyméltóságu m. kir. földművelésügyi
miniszterium anyagi és az Országos
Központi Hitelszövetkezet erkölcsi tá-
mogatása mellett

Dr. GALOVITS ZOLTÁN

A Magyar Szövetkezeti Jog

ez. műve, mely a szövetkezetekre vonatkozó összes jog-
szabályokat tárgyalja és az összes szövetkezeti eszme min-
den barátja számára

nélkülözhetetlen kézikönyvül szolgál

Ezen mű utmutatóul szolgál:

a szövetkezetek alapítására,
a tagok jogviszonyaira,
a közgyűlés, igazgatóság és felügyelő-
bizottságra, ezek tagjainak jogaira, köteles-
ségére, felelősségére stb.

A mű ára portómentesen megküldve 6 K 20 fillér.

Kötve 7 K 20 fillér. Megrendelhető

a Köztelek kiadóhivatalában Budapest, IX., Üllői-ut 25.

887/1901. szám.

Földhaszonbérbeadási hirdetés.

A m. kir. közalapítványi uradalom 1901. évi október 1-től következő birtokait adja haszonbérbe, és pedig:

Az Unip és Ujlak községek határábani 851⁵¹⁴/₁₀₀₀ kat. holdat házilagos gazdálkodás és egy bérlőlak építésének kötelezettsége mellett 12 évi időtartamra.

A Keresztes község határában 674¹⁵³³/₁₀₀₀ kat. hold házilagos gazdálkodás kötelezettsége mellett 12 évi időtartamra.

A haszonbérbeadások zárt ajánlatu versenytárgyalással egybekötött nyilvános szóbeli árveréseken fognak eszközöltetni, és pedig

1901. évi június hó 25-én délelőtt 11 órakor

a Buziási fürdőhelyen székelő közalap. ker. főtisztviség hivatalos helyiségében.

Ezen határnapokra bérelni szándékozók azzal hivatnak meg, hogy 1 koronás bélyeggel ellátott és kellő bánatpénzzel felszerelt írásos zárt ajánlataikat, melyekben a holdankénti megajánlott évi haszonbér összege számokkal és betűkkel kiírandó és kijelentendő, hogy ajánlattevő a bérbeadási feltételeket ismeri s azoknak magát aláveti, — bértrágyaként külön borítékozva a fenti határidő előtt alólírott főtisztviséghez nyújtásuk be a kitűzött határnap előtti napig, míg a határnapon azok az árverési bizottságnak adandók át, a borítékra feljegyezvén, hogy az ajánlat mely bértárgyra vonatkozik.

Bánatpénzül a bérelni szándékolt birtoktest minden holdja után kettő (2) kor. csatolandó az írásos ajánlatokhoz vagy teendő le szóbeli ajánlat megtétele előtt készpénzben vagy az állam által óvadékképesnek nyilvánított értékpapirokban.

Oly egyének, kik gyámhatalom vagy gondnokság alatt állanak, ugyszintén a kik az uradalommal szemben hátralékos tartozatban vannak vagy bármi czímen perben állanak, az árverésből ki vannak zárva.

Elkésve érkezett vagy utóajánlatok, valamint kellően ki nem állított vagy fel nem szerelt ajánlatok figyelembe vétetni nem fognak.

Az ajánlattevők közti szabad választási jog az uradalomnak fentartatik.

A részletes haszonbéri feltételek alólírott főtisztviségnél valamint az unip-ujlakira a törökszakosi és a keresztesire a csákovai közalap. uradalmi ispánságoknál a szokásos hivatalos órák alatt betekintheők vagy érdeklődők költségeire lemásolhatóak.

Buziáson, 1901. évi június hó 1-én.

M. kir. közalap. gazd. ker. főtisztviség.

pe

a legb

a d

Ára
tárában

1/2-2/3
kat. hold
kevesebb

A

„Ma

45

i.

Az
náltan é
hog az
Vessék

A
keztemés

Az
kétszer p
lékos old
denem. A
senmi üle
eső nem

Az
záporosó
teljes ere
tapasztalt
okoz, az
Károty,

A
kezelt szö
volt a b
por-
kiváló elő
oldal nag
mossa le,
többé lem
még szür
először,
50% har
alkalmáva
goknál. A
már náta

Az
taltam, m
permetez
hog az
eső. Ezek
melegebb

„B
oldal al
kivül tisz
könnyű o
hatom. W

Megbiz

A szőlő és burgonya peronosporájának

a legbiztosabb, kényelmesebb (a rézgálicnál) és olcsóbb ellenszere
a dr. Aschenbrandt-féle bordói-por.

Ara Budapesten a „Magyar Mezőgazdák Szövetkezete” rak-
tárában:

50 kgos zsákokban	-----	à kg. 70 fillér.
10 kgos zsákokban	-----	à kg. 74
5 kgos zsákokban	-----	à kg. 74

A szőlő első permetezéséhez 1%-1 1/2%, második permetezéséhez 1 1/2-2%; harmadik permetezéséhez 1%-os oldatot használjunk. — Egy kat. holdra kell 3 permetezéshez 22-25 kg. bordói por, 25-30%-al kevesebb, mint a tiszta rézgálicból.

A port konyhaszítván a vízbe szitálják és kész az oldat.

A szőlő OIDIUM

(lisztharmat) betegségének,

legbiztosabb, olcsó és a szőlőt egyéb bajoktól is védő ellenszere
a dr. Aschenbrandt-féle réz-kénpor.

Ara Budapesten a „Magyar Mezőgazdák Szövetkezete” rak-
tárában:

50 kg. zsákokban	-----	à kg. 50 fillér.
10 kg. zsákokban	-----	à kg. 54
5 kg. zsákokban	-----	à kg. 54

A hol az 1900-ik évben volt oidium először április hóban, a mikor a szőlő hajtása 10-12 cm., porozzunk; másodszor június hó végén, harmadszor augusztus hóban. — Egy kat. holdra kell 3 porozáshoz 15-18 kg. rézkénpor. Sokkal kevesebb fogy belőle mint a közönséges kénporból.

Megrendelések a pénz beküldése, vagy utánvétel ellenében a

„Magyar Mezőgazdák Szövetkezetéhez” intézendők, Budapest, Alkotmány-u. 31.
A gyártás korlátolt, tessék idejekorán rendelni.

450 intelligens magyar gazda elismerő bizonyítványát a használati utasítással együtt bárkinek megküldi a szövetkezet.

1900.

I. A dr. Aschenbrandt-féle bordói-por elismerő levelei.

Nagy-Károly (Szatmár vm.).

Az idén a permetezéshez dr. Aschenbrandt-féle „bordói por” használtam és, annak minden tekintetben jó hatását tapasztaltam. Főelőnye, hogy az oldat előállításával sokkal könnyebb és perzselést sehol nem okoz. **Veesák Ede**, szőlőbirtokos.

Károlyi-Erdőd (Szatmár vm.).

A peronoszpóra ellen az idén dr. Aschenbrandt-féle bordói porral védekeztem és annak jó eredményét tapasztaltam. **Majláth Ferencz**, szőlőbirtokos.

Kraszna Horvát (Szilágy vm.).

Az idén először használtam bordói port szőlő permetezésre és pedig kétszer permeteztem, májusban és virágzás után. Mindkét alkalommal 1 1/2 százalékos oldatot használtam és sikerült szőlőmet a peronoszporától megvédenem. A bordói por nagy előnye, hogy rendkívül könnyen oldódik és semmi üledéket nem képez, amellyel pedig jól tapadva a levélzethez az eső nem képes a permét lemosni. **Oszticza Márton**, szőlőbirtokos.

Gattaja (Temes vm.).

Az idei abnormis esztendőben, midőn minden permetezést többszöri záporos követett csak 5-szöri permetezéssel voltam képes, igaz, hogy teljes eredményt elérni. A „bordói por” ily viszonyok közt azon előnyét tapasztaltam, hogy a levélzet hamar megszárad, perzselést pedig soha nem okoz, azért magam részéről bárkinek ezen szert legmelegebben ajánlom. **Tóth Károly**, szőlőbirtokos.

Lippa (Temes vm.).

A peronoszpóra az idén rendkívül erővel támadta meg a helytelenül kezelt szőlőket. Rendszeres védekezéssel azonban 2 permetezés is elegendő volt a baj távoltartására. Én első ízben 1 1/2%, másodikban 2% „bordói por”-oldatot használtam. A por igen könnyen oldódik és a mit ezen szer kiváló előnyül tudok be, a permetezőt soha el nem dugaszolta, a mellett ezen oldat nagyon jól tapad és ha csak néhány órával maradt a száradásra, az eső nem mossa le, ha pedig permetezés óta egy teljes nap telt el, a záporos sem képes többé lemosni. Egyáltalában a bordói por oldatának hatása kitünő, úgy, hogy még szüret után is a lombzat haragos zöld maradt. Ezen új szernek fő előnye először, hogy kezelése nagyon egyszerű és könnyű, másodszor időnyereség 50%, harmadszor a permetező nem dugul be és negyedszer az oldat készítése alkalmával a kezdők által nem történhetnek oly hibák mint az eddig ismert anyagoknál. A nálam észlelt szép hatás után biztosan remélhető, hogy a jövőben már nálunk is általánosabban fogják használni. **Molnár László**, szőlőbirtokos.

Uj-Bessenyő (Temes vm.).

Az idén először használt „bordói por” igen kedvező hatását tapasztaltam, mert a rendkívül erős peronoszpóra-invázióval szemben négyeszeri permetezéssel szőlőmet tökéletesen megbirtam védeni. Előnye ezen szernek, hogy az oldat sokkal egyenletesebb és a permét többé le nem mossa az eső. Ezek alapján a dr. Aschenbrandt-féle „bordói por” mindenkinek legmelegebben ajánlhatom. **Dr. Tarsóczy Imre**, szőlőbirtokos.

Uj-Bessenyő (Temes vm.).

„Bordói port” az idén háromszor használtam 1%, 2% és 2 1/2%-os oldat alakjában. Az oldat elkészítése igen könnyű, a bánásmód vele rendkívül tiszta. Az eddig ismert permetező anyagokkal szemben a bordói port könnyű oldhatósága és kiváló tapadása miatt bárkinek legmelegebben ajánlhatom. **Wasserab Károly**, jegyző.

(Folyt. köv.)

2. A dr. Aschenbrandt-féle rézkénpor elismerő levelei.

Badacsony (Zala vm.).

Az Önök által küldött rézkénporral az uradalmi szőlőkben kitünő hatását észleltük, mert soha előzőleg a szőlő olyan szépen nem nézett ki, mint az idén. Lisztharmat egyáltalán sehol nem mutatkozott és szőlőnk oly kitünően ért meg, mint soha az előző esztendőben. Ennek folytán ezentul is csak ezen kiváló szerrel fogjuk a lisztharmat eltávolítását eszközölni. **Zirczi Apátság szőlője**, Szabó Antal, kezelő.

Csopak (Zala vm.).

Virágzás előtt porozván be szőlőmet rézkénporral, nálam lisztharmat egyáltalán nem mutatkozott; amellyel határozottan megfigyelhettem, hogy a szőlőfürtök és vesszők a porozott szőlőkben gyorsabban értek, mint másutt. A rézkénpor azért is mondhatom ajánlatosabbnak, mint a közönséges kénpor, mert finom kőd alakjában becsátkozik le a tőkére és annak minden részére kitünően tapad. **Kiss József** szőlőkezelő.

Szepezd (Zala vm.).

Lisztharmat nálam gyengén lépett fel, az előzetesen rézkénporral porozott szőlőkben egyáltalán nem. Ott ahol utólag poroztak észlelni lehetett, hogy a betegség terjedése a porozás után azonnal megsűnt. Kísérletet tettem a közönséges kénporral is, de míg a rézkénporral kezelt szőlők fürtjének és borának semmi kellemetlen íze nem volt, addig a közönséges kénporral porozott bor íhatatlan bűdös. Ennek alapján ezen szer alkalmazását nagyon ajánlatosnak tartom. **Szalay Géza**, ág. ev. tanító, szőlőbirtokos.

Csopak (Zala vm.).

A lisztharmat ellen előzetesen, virágzás előtt védekeztem, ennek folytán szőlőmben csak néhány tőkét támadt meg a betegség, melyeket újra beporoztattam és azok is tökéletesen kiépültek. Minthogy egyébként is a por a fürtök és vesszők beérésénél igen jó hatásúnak bizonyult, használatát igen ajánlatosnak tartom. **Nagy Sándor** vizezellér.

Zsid (Zala vm.).

Az idén háromszor poroztuk be szőlőinket az oidium ellen és ennek köszönhetjük, hogy nálunk lisztharmat egyáltalán nem lépett fel; a rézkénpor amellyel a fürtök és vesszők érését is gyorsította és tökéletesítette. Ezen új szer biztos hatására való tekintettel szükségleteinket jövőre is ebből fogjuk beszerezni, miért is kérjük, tessék számunkra 6 métermázsát fenntartani. **Zsidi Fogyasztási Szövetkezet**.

Balaton-Ederics (Zala vm.).

Kellő időben beporozott szőlőkben az idén oidium egyáltalán nem mutatkozott; így nálam is májusban és július végén eszközölt rézkénporozás az oidiumot távol tartotta és amellyel a fürtök és vesszők érését megfigyelésem szerint gyorsította. A közönséges kénporral, melyet mult esztendőben használtam és mely egész boromat záptojásszagúvá tette, a rézkénpor sokkal előnyösebb. **Solyomi Lipót**, szőlőbirtokos.

Zala-Szent-Grót.

Az oidium ellen az idén rézkénporral védekezünk a legjobb eredménnyel. A rézkénpor határozott előnye a közönséges szublimált kénpor felett az, hogy ezen utóbbit igen bajos egyenletesen elszórni a lombzaton. **Báró Harkányi Károly** uradalma, **Zachorán Pál**, ispán.

(Folyt. köv.)

Megbizottak kerestetnek a községekben szőlős vidékeken, akik a porok terjesztésével és megrendelések gyűjtésével foglalkoznak. — A megbizottak kellő kedvezményben részesülnek.

Tenyész gulyabeliek eladása.

Méltóságos **Gróf Almásy Dénes ur sarkadi magyar törzsgulyájából eladó:**
 16 drb két éves kifogástalan szép tenyészbika,
 25 db három éves felfolyatott hibátlan számfeletti üsző,
 19 drb 5-14 év közti koru számfeletti részben kor-mustra, de tenyésztésre még alkalmas felfolyatott tehén,
 7 drb kiselezteztet vegyes gulyabeli marha.

Megtekinthetők Sarkadon (Biharmegye, vasut-, távirda-s postaállomás) az uradalmi főintézőségénél, ahova az érdeklődők hővebb felvilágosításért fordulni sziveskedjenek, mert ugyanott a már megszabott darabonkinti becsáron meg is vehetők.

Gyulavári, 1901. június 4.

4036

Az uradalmi lőszárgfelügyelőség.

Kizárólag elsőrendű magyar erdélyi faj igás ökor és növendék marha

gazdag választékban kapható

LÁSZLÓ TESTVÉREK gazdaságában

Nagy-Iklódon posta- távirda- és vasútállomás
 a Szamosvölgyén Kolozsvár közelében.

Magyar kir. államvasutak.
 76280/901. sz. CV.

Hirdetmény.

Németalföld-osztrák-magyar vasuti kötelek.
 (Új díjszabások életbeléptetése).

A fenti kötelek forgalomban f. évi június hó 1-én új áru díjszabások és pedig a II. rész 2. és 4. füzet lépnek életbe, melyek által az 1895. évi április hó 1-től érvényes hasonló díjszabások az azokhoz tartozó pótlékokkal együtt hatályon kívül helyeztetnek.

Az új díjszabások által előidézett díjdrágulások és forgalom-korlátozások csak f. évi július hó 15-én lépnek életbe.

Az új díjszabások a részes vasutaknál megszerezhetők.
 Budapest, 1901. május hó 21-én.

A magy. kir. államvasutak igazgatósága
 a részes vasutak nevében is.

A magy. kir. államvasutak nyári menetrendje.

Érvényes 1901. évi május hó 1-től.

A vonatok INDULASA Budapestről.

A vonatok ERKEZÉSE Budapestre.

A keleti pályaudvaron				A nyugoti pályaudvaron			
vonat-szám	óra	perc	Délelőtt	vonat-szám	óra	perc	Délelőtt
645	5 00	1. szsz.	Arad	1021	1 00	keleti	Bécs, Berl., Pár.
527	5 20	v. v.	Berlin, Ruttká	166	5 55	sz. v.	Palota-Ujpest
1707	5 45	sz. v.	Máramaros-Sziget	124	6 15	"	Ersékujvár
607	6 10	"	Brassó, Arad	6102	6 55	"	Czegléd, Szoln.
47	6 15	1. szsz.	Bicske, Sárosgárd	4102	6 45	"	Esztergom.
405	6 35	sz. v.	Lemberg, Miskolcz	198	6 55	"	Palota-Ujpest
7	6 40	"	Hatvan	9012	7 05	v. v.	Lajos-Mizse
419	6 55	gy. v.	Görbén, Kassa	1406	7 30	gy. v.	Zsolna, Berlin
907	7 05	sz. v.	Belgrád, Brod	106	8 00	"	B-cs
507	7 10	"	Brassó, Kolozsvár	712	8 15	"	Temesvár, Ora.
1303	7 25	"	Graz, Kolozsvár	142	8 30	sz. v.	Temesvár
309	7 30	"	Hatvan	142	8 45	"	Nagy-Maros
501	7 50	gy. v.	Bukarest, Brassó	170	9 15	"	Palota-Ujpest
1021	7 55	v. v.	Paks, Adony, Szabolcs	116	9 25	"	Bécs, Berlin
1505	8 15	sz. v.	Kassa, Csorba				
1005	8 20	"	Fiume, Zágráb, Eszék				
1008	8 40	gy. v.	Róma, Fiume				
811	8 45	sz. v.	Hatvan				
509	9 15	"	Szolnok				
11	9 20	"	Győr				
904	10 05	"	Szabadka				
307	10 05	"	Ruttká				
23	10 20	"	N.-Kanizsa, Triest				

A keleti pályaudvaron				A nyugoti pályaudvaron			
vonat-szám	óra	perc	Délelőtt	vonat-szám	óra	perc	Délelőtt
83	6 20	v. v.	Triest, N.-Kanizsa	701	12 50	keleti	Konstantin.
310	6 25	sz. v.	Hatvan	161	4 40	sz. v.	Bukarest
604	6 50	gy. v.	Gyöngyös, N.-Szeben	163	5 40	"	Palota-Ujpest
10	6 50	sz. v.	Kolozsvár, Stanislaw	6101	6 15	"	Szolnok, Czegl.
42	7 10	gy. v.	Bécs, Graz	1407	6 30	"	Berlin, Zsolna
1602	7 15	"	Kassa, Munkács	106	6 40	"	Palota-Ujpest
304	7 30	"	Zágráb, Fiume, Róma	709	7 15	sz. v.	Buk. Verclorova
1302	7 30	"	Ruttká, Berlin	4107	7 25	"	Dorog
318	7 35	"	Fehring, Graz	167	7 35	"	Palota-Ujpest
1905	7 40	sz. v.	Gödöllő	117	7 45	"	Bécs
150	7 50	"	Belgrád, Brod	6-11	7 50	v. v.	Lajos-Mizse
608	8 00	"	Kassa, Csorba	139	8 10	sz. v.	Nagy-Maros
608	8 10	"	Zágráb, Fiume, Pács	713	8 25	"	B.-K. Fehérv.
506	8 30	"	Arad, Brassó	4109	8 35	"	Esztergom
6	8 50	gy. v.	Kolozsvár, Brassó	127	8 45	"	Páskány-Nána
408	8 50	sz. v.	Bécs, Graz	14	9 45	gy. v.	Berlin, Zsoln.
207	9 00	"	Munkács, M.-Sziget	169	10 10	sz. v.	Palota-Ujpest
1708	9 15	"	Bicske	715	10 55	"	Szeged
306	9 35	"	M.-Sziget, Stanislaw	143	11 05	"	Ersékujvár

Délután				Délután			
vonat-szám	óra	perc	Délelőtt	vonat-szám	óra	perc	Délelőtt
140	12 00	sz. v.	Nagy-Maros	140	12 00	sz. v.	Nagy-Maros
310	12 05	"	Czegléd, Szoln.	172	12 15	"	Palota-Ujpest
136	12 25	"	Palota-Ujpest	4108	12 50	"	Nagy-Maros
4108	12 50	"	Dorog	174	1 15	"	Palota-Ujpest
104	1 15	gy. v.	Palota-Ujpest	4110	2 05	sz. v.	Pilis-Csaba
104	1 45	sz. v.	B-cs, Páris	120	2 15	"	Páskány-Nána
4110	2 05	sz. v.	Hatvan	176	2 20	"	Palota-Ujpest
120	2 15	"	Pilis-Csaba	704	2 30	gy. v.	Buk., Verclor.
176	2 20	"	Páskány-Nána	144	2 35	sz. v.	Ersékujvár
704	2 30	gy. v.	Palota-Ujpest	4104	2 40	"	Esztergom
144	2 35	sz. v.	Buk., Verclor.	720	2 45	"	Czegléd
4104	2 40	"	Ersékujvár	9002	2 55	"	Lajos-Mizse
720	2 45	"	Esztergom	146	3 20	"	Palota-Ujpest
9002	2 55	"	Lajos-Mizse	178	4 15	"	Palota-Ujpest
146	3 20	"	Palota-Ujpest	13	4 25	"	Hatvan
178	4 15	"	Palota-Ujpest	716	4 30	"	Bicske
13	4 25	"	Hatvan	108	5 15	gy. v.	Bécs
716	4 30	"	Bicske	148	5 30	sz. v.	Vác
108	5 15	gy. v.	Bécs	150	6 00	"	Palota-Ujpest
148	5 30	sz. v.	Vác	1404	6 15	gy. v.	Zsolna, Berlin
150	6 00	"	Palota-Ujpest	140	6 20	sz. v.	Páskány-Nána
1404	6 15	gy. v.	Zsolna, Berlin	4106	6 40	"	Esztergom
140	6 20	sz. v.	Páskány-Nána	710	7 00	"	Verclorova Buk
4106	6 40	"	Esztergom	9014	7 15	v. v.	Lajos-Mizse
710	7 00	"	Verclorova Buk	182	7 40	sz. v.	Palota-Ujpest
9014	7 15	v. v.	Lajos-Mizse	128	7 50	"	Nagy-Maros
182	7 40	sz. v.	Palota-Ujpest	154	8 00	"	Vác
128	7 50	"	Nagy-Maros	714	9 05	"	Czegléd
154	8 00	"	Vác	183	9 25	"	Palota-Ujpest
714	9 05	"	Czegléd	118	10 00	sz. v.	Bécs
183	9 25	"	Palota-Ujpest	706	10 10	gy. v.	Szeg., Verclor.
118	10 00	sz. v.	Bécs	189	10 25	sz. v.	Palota-Ujpest
706	10 10	gy. v.	Szeg., Verclor.	240	10 40	"	Zsolna, Berlin
189	10 25	sz. v.	Palota-Ujpest	9024	11 20	keleti	Belgrád
240	10 40	"	Zsolna, Berlin	702	11 30	keleti	Konstantin.
9024	11 20	keleti	Belgrád				
702	11 30	keleti	Konstantin.				

A vonatok indulása Budapest-Józsefvárosról.				A vonatok érkezése Buda-Császárfürdő kitérőbe.			
d. e.	vonat-szám	óra	perc	d. u.	vonat-szám	óra	perc
					4007	7 17	sz. v.
					4001	8 15	"
					4008	4 41	sz. v.
					4009	9 20	"
					4005	9 50	"

1) Közlekedik június 15-től bezárólag szeptember 15-ig.
 2) Közlekedik június 1-től bezárólag szeptember 15-ig.
 3) Közlekedik minden kedd, csütörtök és vasárnapon.
 4) Közlekedik minden szerdán és szombaton.
 5) Közlekedik minden szerdán és vasárnapon.
 6) Közlekedik minden szerdán és vasárnapon.
 7) Közlekedik minden szerdán és vasárnapon.
 8) Közlekedik minden szerdán és vasárnapon.
 9) Közlekedik minden szerdán és vasárnapon.

1) Erkezik minden hétfőn és csütörtökön.
 2) Közlekedik június 1-től.
 3) Közlekedik minden szerdán és vasárnapon.
 4) Közlekedik június 1-től bezárólag szeptember 15-ig.
 5) Közlekedik június 15-től bezárólag szeptember 15-ig.
 6) Közlekedik június 15-től bezárólag szeptember 15-ig.
 7) Közlekedik június 15-től bezárólag szeptember 15-ig.
 8) Közlekedik június 15-től bezárólag szeptember 15-ig.
 9) Erkezik minden kedd, csütörtök és szombaton.

MIKROSOL

a legjobb és leghathatósabb szer

fagomba, falmállás, nyálka és penészgomba valamint ezek okozta nedvesség és dohos levegő ellen.

Szagtalan, nem maró, nem fest.

Uradalomok, gazdaságok, földbirtokok, szeszgyárak körében a legjobban bevált. — Kötőbizonylatok. — Egyedül gyárosai:

Festékgyárak:

Lutz Ede és Társa, Pozsony.

Magy. kir. államvasutak.
Zágrábi üzletvezetőség.
11663/901. Zu. számhoz.

Hirdetmény.

A magyar kir. államvasutak zágrábi üzletvezetősége nyilvános ajánlati tárgyalást hirdet a Susicra állomáson létesítendő felvételi épület és tartozékainak munkálataira.

A terv, a költségvetés, a szerződési tervezet, az ajánlati minta a pályázati feltételek, valamint a munkák végrehajtásához kötött feltételek Zágrábott az üzletvezetőség pályafentartási osztályában és a furinei osztálymérnökségnél a hivatalos órák alatt megtekinthetők. A nyomatványok ugyanott 2 koronáért meg is szerezhetők. Az ajánlatokat legkésőbb 1901. évi június hó 20-án déli 12 óráig kell benyújtani alulírott üzletvezetőség I-ső osztályánál (Ferencz József-tér 19. sz. I-ső emelet). Az ajánlatokat 1 koronás, az ajánlat mellékleteit ívenként 30 filléres bélyeggel el látva, lepecsételve és a következő felirattal kell benyújtani: „Ajánlat a Susicra állomáson létesítendő felvételi munkáinak előállítására”. Csak az összes munkákra tett ajánlatok fognak figyelembe vétetni. Az ajánlat benyújtását megelőző napon, vagyis 1901. évi június hó 19-én déli 12 óráig 1000 azaz Egezer korona bánatpénzt kell a magyar kir. államvasutak zágrábi üzletvezetőségének gyűjtőpénztáránál akár készpénzben, akár állami letétekre alkalmass értékpapirokban letenni. A bánatpénzről szóló letétjegy az ajánlathoz nem csatolandó. Az értékpapírok a legutóbb jegyzett árfolyam szerint számíthatnak, de névrteken felül számításba nem vétetnek. Csak idejekorán beérkezett írásbeli ajánlatok szolgálhatnak a tárgyalás alapjául. Posta útján beküldött ajánlatok és bánatpénzek térüi bevénnyel adandók fel.

Zágráb. 1901. június havában.

Az üzletvezetőség.

(Utánnomás nem díjazatik).

8170/1901. Tkv.

Árverési hirdetményi kivonat.

A nagyváradi kir. Törvényszék mint telekkönyvi hatóság közhírré teszi, hogy **Holvéd Rezső lessi, Holvéd Hugó szombathelyi, Holvéd Sarolta kis-jenői és Holvéd Irma budapesti lakosok** kérelme folytán a tulajdonukat képező lessi 103. sz. letétben A. I. 1—21. sor. A. + 1. sor és a lessi 106. sz. letétben A. I. 1—2. sorszám alatt felvett

beltelkes házakból, kertekből, házhelyből, szántó, rét, legelő földekből, erdőkből, utakból és szőlőből álló jószágtestekre együttesen

a végrehajtási árverés joghatályával bíró önkéntes árverést az 1881. LX. t. cz. 204. és 205. §-ai alapján elrendeli és foganatosítására határidőül

1901. évi június hó 20-ik napjának délelőtt 9 órájára

Less község házához kitűzte.

Kikiáltási ár 110528 korona, az árverésre kitett ingatlanok azonban az árverést kérők által meghatározott 154000 koronán alul nem fog eladatni, és ha ezen összeg mint vételár meg nem ígértetik, az esetben az árverés hatálytalanná válik, és megszüntnek tekintik.

Az árverés által a lessi 106. szám letétben Nagy János javára bejegyezve levő felülepítményi tulajdoni jog nem érintetik.

Egyidejűleg, minthogy árverést kérők bejelentése szerint az összes ingatlanok 1901. évi október hó 1-ső napjáig hasznobérbe vannak kiadva Zslinszky Béla lessi lakosnak az 1881. LX. t. cz. 181. §-a értelmében kimondatik, hogy hasznobérlő a használati jogot 1901. év október hó 1-én vevőnek átbocsátani tartozik, azon időig vevőt csak a hasznobéri összeg illeti és pedig már az árverés napját követőleg esedékessé vált, hasznobéri összeg is.

Az árverés napjától annak jogerőre emelkedéseig esedékes hasznobéri összeget hasznobérlő, ha vevő által az árverés megtörténtéről értesítetik, hasznobérbe adóknak ki nem fizetheti, hanem köteles azt bírői letétbe helyezni.

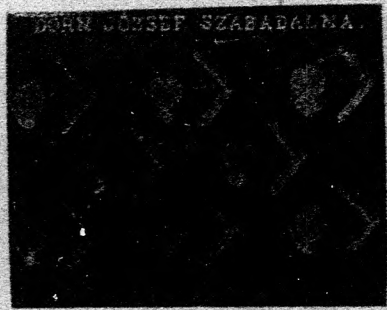
Árverezni szándékozók tartoznak a kikiáltási ár 10%-át készpénzben vagy óvadékképes értékpapírokban letenni.

Az árverési feltételek a hivatalos órák alatt a kir. Tszék mint tkvi hatóságnál és Less község előjáróságánál tekinthetők meg.

Kelt Nagyváradon a kir. tszék mint tkvi hatóságnál 1901. évi május hó 23-án.

Kiss András

kir. tszéki bíró.

STAHEL és LENNER, Triőr és lemez-lyukasztó-gyár Budapest.

Ujdonságként ajánlják gözcseplőgépek számára a „Dorn-féle szabadalmazott új rendszerű törekrostákat vas vagy aczélemezből, a fából készült törekrosták helyett. **Előnyök:** 1. a töreknek tökéletes lazítása, 2. a töreknek egyenletes felosztása az egész rostafelületen, 3. a rosták eldugulása ki van zárva, 4. rendkívül magastoku magkirostálás, 5. legnagyobb tartósság.

Specziálítások: triőrök buza, rozs, árpa, zab stb. tisztítására. **Cseplőgéprosták:** horgany-, vas- és aczélemezből s mindennemű lyukasztott vagy hasított lemezek, gazdasági vagy technikai czélokra.

Élelmi szerek értékesítését eszközlik az előírt % mellett.
Felvilágosítást és csomagolási utasítást ingyen nyújt tagok és nem tagoknak.
Azonnali készpénzelszámolás.

Magyar Gazdák
Vásárcsarnok Ellátó Szövetkezete
HATÓSÁGI KÖZVETÍTŐ
BUDAPEST SZÉKESFŐVÁROS KÖZPONTI VÁSÁRCSARNOKABAN.
Sürgőnyczim: Aurora-Budapest.

Értékesítésre elfogad:
Husneműket, füstölt húst, vadakat, szárnyasokat — élő és leült állapotban, tojást, vaját, halat burgonyát, káposztát, zöldségféléket, gyümölcsöt stb.

Árverési hirdetmény.

Biharmegye Less község határában fekvő Holvéd-féle, a lessi 103. és 106. sz. tkvi. betétekben fölvetett **508 hold 751/2 □-öl kiterjedésű birtok** a fennálló bérlet leteltén folytán az örökösök közötti felosztás céljából.

f. évi június hó 20-án d. e. 9 órakor

Less községbáznál tartandó, bírói árverés joghatályával bíró, önkéntes árverésen a legtöbbet ígérőknek fog eladatni. **Kikiáltási ár: 110.528 korona, azonban a birtok 151.000 koronán alól nem fog eladatni.** Árverési szándékozók a kikiáltási ár 10 százalékát készpénzben vagy óvadékos értékpapirokban tartoznak letenni. Az árverési vevő a fentírt ingatlant csak **f. évi október hó 1-én** — a jelenben fennálló haszonbérleti viszony megszűnte után — veheti birtokba; a haszonbéri összegnek a vétel napjától esedékes része azonban a vevőt illetendí. A birtok közel van Nagyváradhoz; országutal s vasutal bir; 27 éven át szakadatlanul házilag kezeltetett és el van látva az utolsó évtizedben épült szükséges, szolid épületekkel. A szükséges fölvilágosításokat készséggel megadja **Nagyváradon Miskolczy Barnabás** kir. körjegyző ur, a kinek, valamint a nagyvárad kir. törvénytörvényésznél s Less község elöljáróságánál, az árverési föltételek is megtekinthetők. A t. cz. árverelő s érdeklődők részére árverés napján Less állomásnál a B.-Csaba felől 7-51 és 9-04 órakor érkező vonatknál kocsik fognak rendelkezésre állani.

4087 **Az örökösök.**

Helyesbített hajójáratjegyzék.

„Adria“ magy. kir. tengerhajózási részv. társaság
Vezérügynöksége: **HOFFMANN S. és V.**

1901. június havában következő **gőzcsoők** indulnak:

Flumbeól Liverpool	Algerian	1-10
„ Antwerpen	Szent István	1-10
„ Bordeaux, St-Servan	Szent László	1-10
„ Hull, Newcastle o/T.	Rosario	1-10
„ Rouen*	Jókai	1-10
„ Barcelona, Valencia*	Jókai	10
„ Tanger*, Pernambuco, Bahid		
„ Rio de Janeiro, Santos*	Tybor	10
„ London	Wm Bailey	5-15
„ Liverpool	Cypria (C. L.)	5-15
„ Hamburgi	Róma	5-15
„ London	Mátyás király	10-20
„ Liverpool	Alsatian	10-20
„ Hull, Newcastle o/T.	Kolpino	20-30
„ Hamburgi	Venezia	20-30
„ Oran, Gibraltar, Rouen	Petőfi	20-30
„ Valencia, Lissabon, Glasgow*	Nagy Lajos	20-30
„ Antwerpen, Sheerness	Stefania	20-30
„ London	Tyria (C. L.)	20-30
„ Rotterdam, Antwerpen	Kálmán király	20-30

1) Ha a gőzcs indulása előtt 8 nappal elegendő rakomány be nem jelentetett, az igazgatóság fntartja magának a jogot, s kikötőt nem érinteni.
A *-al megjelölt viszonylatokban a gőzcs Triestet is érinti.

Megvételtre
kerestetik egy használt, de jó karban lévő bővíző szivattyú. Ajánlatok **Reff Pál** Zay-Ugróczra intézendők. 4052

Eladó
egy 2 évi használt Kihne-féle svéd löherrefejtő-gép. Czim a kiadóban. 4066

Megjelent a „Bakák

Boszniában“
czimű humorisztikus kötetre. Bolti ára 3 korona. Kapható ugy e lap kiadóhivatalában, mint a szerzőnél:

Laky Imréné,
BUDAPEST,
IV., Szerb-utca 3.

2000 drb
iskolázott, szép egyenes, egészséges 3-4 méter magas köris. s kerestetik ősi átvételre. Ajánlatok gróf Malláth József tisztartói hivatalához küldendők Pusztai-Karád, u. p. Sárospatak. 4054

Mészpart
a legjobb minőségű szállít társulatunk wagnonkét, azaz 10,000 kil.-ot Pod-ute állomásunkról (zagerial vasut) wagnonba rakva 20 k. áronért. **Budinsélnál kőbánya és mészpart részv. társaság.** Megrendelések eszközhetők: budapesti irodánkban V., Lipót-körut 1/b. és művezetőségünkél Buéinsélnán (Horvátország.) 4069

Gazdáknak fontos!
Hreblay Emil
állattenyésztési i. k. felügyelő
Budapest, VII., Csömöri-ut 15. II. 8.
Munkái:
Baromfi hizlalás 1 kor. 50 fillér.
Baromfi tenyésztésre vonatkozó tudnivalók 1 kor. Tyuktenyésztés 2 korona. Lud- és kacsa tenyésztés 2 korona.
Pulykatenyésztés 2 kor. Baromfi és tojás értékesítő szövetkezetekről 1 korona 50 fillér.
Megrendelhetők a szerzőnél, leggyorsabban a pénz előleges beküldése mellett.

Egyszerre megrendelve a 6 munka ára 6 kor.

Eladó birtok.

Budapesthez 2 órányira a Zimonyi vonalon vasút vonal mentén megálló helyre 2 nagyobb város közvetlen szomszédságában fekvő 300 (1200) holdas birtok, mely áll 100 hold (kötő barna homok) szántóból és 200 hold kötő rét és kaszálóból, kelő új gazdasági épületekkel a legkedvezőbb fizetési feltételek mellett eladó. A birtokon olcsó és nagyobb törlesztéses kölcsön díjtalanul átvethető. Szives levelek „Cz. J.“ jellegével **Mosse Rudolf** hirdetési irodájába Budapest, Dorottya-u. 8. czimzendők. 4048

Lapunk kiadóhivatalában megrendelhető:
A sertés javítása és hizlalása
gazdák és hizlalók használatára.
Irta K. Ruffy Pál.
Ára portómentes küldéssel 1 forint 10 krajczár.

Most jelent meg.
Szarvasmarhák
gümőkórja

vágóhídi statisztika alapján pályadíjjal jutalmazott értekezés
írta:
Breuer Albert

közvágóhídi felügyelő állatorvos.
(A Magy. Orsz. Állatorvos-Egyesület kiadványa).
Ára 1 korona
portómentes megküldéssel **1 kor. 10 fill.**
Megrendelhető a »Köztelek« kiadóhivatalába.

Eladó
a fővároshoz közel egy szép, kényelmes urilak, gazdasági épületekkel, nagy konyhakert és gyümölcsösökkel. Esetleg évi bérletbe is kiadható. Tulajdonos Szöllősy Gábor, Pécelen (Pestmegye.) 352

Sikerült szabadalmamhoz,
mely évenként 10.000 koronát jövedelmez, sürgősen társat keresek legalább 4000 korona tőkével. Ajánlatok a föltaláláshoz „Vidor“ név alatt Budapest, Kistemplom-utca 4. sz. kértetik.

Veszek tojást
nagyobb mennyiségben. Ajánlatok **Rechnitzer Lajoshoz**, Budapest, Király-utca 14. sz. alá küldendők. 4008

Tekintetes Oberurseli motorgyár részv. társaság

főközletének **BÉCS,**
VII., Lindengasse 1. szám.

Folyó hó 28-án kelt beces levelükre értesítjük, hogy az Önök által szállított 3 lóerejű „Gnom“ petrolin-benzin-motort egy Umrath-féle tisztító cséplőgéppel működésbe hozva, teljesen kipróbáltuk s annak eredményeként a következőket írhatjuk.

Összehasonlítva a „Gnom“ motort egy gőzgéppel annak ellenében oly nagy előnye vannak, hogy mindenki, ki már ily motort üzembn látott, gőzgépet nem fog venni;

1. a motort petrolinfogyasztása oly csekély, hogy óra és lóerőnként alig kerül 3-4 krajczárba, mi 10 órai munka alatt 90-1. 20 krajczárba jön.
2. Olajfogyasztása naponta alig 25 kr.
3. Kezelése gőzgéppel szemben oly mesés egyszerű, hogy igazán felülmulhatatlan, mert míg a gőzgépnél a gőz fejlesztéséhez előbb befűteni, s jó ideig várni kell míg a gép megindítható, addig a „Gnom“ motor a lendkerék egyszerű megforgatása s a kompresszió emeltyü visszatolása elegendő a motor megindításához, mely alig tart egy percig, miután a motor villamos gyújtóval van ellátva.
4. A vízszállítás a motornál teljesen elesik, mert a motor hűtéséhez szükséges vízmennyiség oly csekély, hogy 30-40 liter víz egy egész napra elegendő, miután a víz, ha a gépet lehűtötte, visszafolyik az edénybe.
5. Gépész és fűtő szükségtelen, miután ezen motor engedély nélkül bárhol és bármikor felállítható, miután tűzveszély ki van zárva, s így mi a motornál még a szin alatt is dolgozhatunk, mely különösen esős időben megfizethetetlen.
6. A „Gnom“ motor javítása, mely eddig nálunk még nem volt, véleményünk szerint oly csekély és egyszerű lehet, hogy azt minden lakatos könnyen elvégezheti.

Mindezek alapján a „Gnom“ motort gazdatársainknak **tiszta lelkiismerettel legjobban ajánlhatjuk**, s a gyárnak szolid eljárásért ugymint pontos kiszolgálásért köszönetünket nyilvánítjuk s egyuttal felhatalmazzuk, hogy eme sorainkat belátásuk szerint felhasználhassák s vagyunk

4083 **BORBÉLY FERENCZ kovácmester,**
KOVÁCS FERENCZ gazdálkodó.

Hirdetési minden s den A leg

Betöltő BETÖLTŐ

Urak!
kerestetik f. hó 1-ére, ki n. Morkvántatók az ügyházi sában, kiváló kirozásban, nemositásban, mérvü virg kevesebb s sldög 6 s g tére. Évi j korona, 8 lakóház 2 sz kamával. E nyitványmás vissza nem Bolza Pál, Sz ozim alatt int

Ker
julus 1-ére e tallal bíróg Pályázók küld mészalakat a bérurad Nyrbátor.

Gazdas
kerestetik azo julus hó else sel. Gazdaság, os több évi g előnyben ré kirátatlik, h lezettségnek Évi ártéte 4 ies ellátás, nemn kívül. folyamodvány másolatokkal nem küldetne bérgazdaság ozimre küldet

AZO
belépéssel **irokai állás** fizetés, mosá ellátás, fűtés Pályázhat intézetet vég gyakorlattal magyar ny nemet is bí mint irásban „Urakalmi Mikosd, per dse.

Nős
kerestetik ré Előnyben rés szathoz, vadgyümölcsfa-g Ajánlatok Kirtakoz, u (Komárom).

Ménész
ki kaptarak t tészetet is ér forint és 10 képzett-őgrő **L. M. Pető** ozimre intéze

Föl
kerestetik, a szőlőszet és teljesen jart nyok a fizet jelőt se melle másolatokkal **sztz tiszt** u. p. Csák ozimre küldet

II
Kerestetik e vagy gazdas zett (kereszt) uradalmi m július-aug leendő belé megbízható és német ny irásban, a alább szoba 400 korona Bizonyítvány dendők: **Antal Nag** malma, Zemplénneg

ÁLLÁST
Születet 38 éves nő megbízható, 18kr. 5. k vezető, 500 k megelőző, vel szerzet, jó bizonyít keres bármik idényre is el. „Földműve gazda“ jel Topolyára

Hirdetési ár 15 szög 60 fillér, ezen felül minden szó 4 fillér, kövér betűkkel minden szó 8 fillér beiktatásenként. A legkisebb hirdetési díj 60 fillér.

KIS HIRDETÉSEK.

Csak mezőgazdák és a szakirodalom terményei, továbbá állat keresők és adók hirdetményei vétetnek fel a kedvezményes rovatban és árban.

Betöltendő állásokra vonatkozó hirdetéseket csak a hirdető címének kitételével közlünk.
KIS HIRDETÉSEK ELŐRE FIZETENDŐK.

Csak oly levelekre válaszolunk, melyekkel válasza szükséges levélbélyeget vagy levelezőlapot küldenek.

BETÖLTENDŐ ÁLLÁS.

Urad. főkertész
kerestetik f. évi szeptember hó 1-ére, ki nős, de kiscsaládu. Megkivántatik teljes jártasság az üvegházi növények ápolásában, kiváló ügyesség a parkirozásban, az állítottásban és nemestásban. Erősen a kisebb mérvű virágkerítéshez, kevesebb súly fektetik a szőlőre és gyümölcsöstermésére. Évi javadalmazás 1200 korona, 8 öl tűzifa, külön lakoház 2 szoba, konyha és kamrával. Körvönök bizonyítványmásokkal, melyek vissza nem küldetnek Gróf Bolza Pál, Szarvas (Békésm.) cím alatt intézendők. 3988

Kerestetik

Julius 1-ére egy kellő tapasztalattal bíró gazdasági irnok Pályázók küldjék bizonyítványmásokat a nyíredszázi bérudalomhoz, u. p. Nyírbátor. 4051

Gazdasági irnok

kerestetik azonnali, legkisebb július hó elsejére való belépésével. Gazdasági iskolát végzett és több évi gyakorlati irnok előnyben részesülnek. Megkivántatik, hogy katonai kitételestől mentes legyen. Évi bérése 400 korona és teljes ellátás, mosás és ágymosás kivül. Sajátkezűleg írt folyamóvanyok bizonyítványmásokkal, melyek vissza nem küldetnek, Csenger újfalú bérudalomhoz, Csenger újfalú bérudalomhoz, Csenger újfalú bérudalomhoz küldendők be. 4042

Azonnali

belépésel betöltendő egy irnok állás 480 korona évi fizetés, mosás kivül teljes ellátás, fűtés és világítással. Pályázhat gazdasági tanintézetet végzett a több évi gyakorlati irnok egyén, ki a magyar nyelven kivül a németül is bírja egy szóban, mint írásban. Ajánlatok az „Uradalmi Intézetekhez” Mikosd, per Zalabér küldendők. 4004

Nős erdőőr

kerestetik földművelő belépésre. Előnyben részesül, a ki vadászathoz, vadgazdálkodáshoz, valamint gyümölcsfa-teremtéshez is ért. Ajánlatok Baranyay Géza Kúrtatóhoz, u. p. Marcalháza (Komáromm.) intézendők. 4045

Méhész kerestetik.

ki kaptárak készítését és kezelését is érti, évi fizetés 300 forint és lakás. Gyakorlati képzéssel bíró bizonyítványok L. M. Péntend, Fejérmegye címre intézendők. 4074

Főkeresztés

kerestetik, a ki a diszkertészet, szőlőszőlés és gyümölcsösészetben teljesen jártas. Folyamóvanyok a fizetési igények megjelölésével és bizonyítványmásokkal felszerelve **Ausatz tisztartó** Macedonia u. p. Csáková, Temesmegye címre küldendők. 4080

Irnok.

Kerestetik egy kereskedelmi vagy gazdasági intézetet végzett (keresztény) fiatal ember, uradalmi német irnoknak, július-augusztus havában kezdendő belépésre; ki ügyes, megbízható számoló, a magyar és német nyelvet szöveges és írásban, a tot nyelvet legalább szóban bírja. Fizetése 400 korona és teljes ellátás. Bizonyítványmásokkal küldendők: **Gróf Sztáray Antal Nagy-Mihályi műalma, Nagy-Mihály.** Zemplénmegye. 4085

ÁLLAST KERESŐK.

Született földművelő, 35 éves, nős, r. kath. erélyes, megbízható, korán kelő, türelmes, kiszolgáló szakasvezető, 800 kat. holdas birtok megjelölés, állás vezetésével szerzett némi gyakorlati, jó bizonyítványokkal, állást keres bármikor, esetleg nyári időnyire elfogad. Megkeresést „Földművelő-iskolát végzett gazda” jelleg alatt **Bacs-Topolyára** kér. 4087

Tizenegy évi

gyakorlattal bíró, nős gazdasági irnok, aki a bizonyítványokkal rendelkezik korai belépésre egy ispani vagy külösári állást. Szíves megkeresések kéremnek Schwarz Mór, **Postafő** utolsó posta Apez, Hevesmegye.

Gazdatiszt

Igen sokoldalú, sok évi tapasztalattal, okleveles, állást keres. Ajánlatok „Praktikus” jel alatt kéretnek a kiadóihoz. 3991

A gróf

Esterházy-féle eskavári földművelő-iskolát több, a katonasorozáson túllevő, részben már felesleges növendék végzi június hó végén. Mindannyi egyszerű földművelő, ki a gazdaság és szőlőművelés minden ágában jártas. Egy közülük vizsgelendő is vészett. Ezeket igénybe venni óhajók forduljanak a **bér megjelölése mellett** az iskola igazgatóságához. 3992

Irnoki

vagy segédtiszt állást keres azonnali belépésre 24 éves, keresztény fiatal ember, gazdasági tanintézetet végzett nagy grófi uradalomból 2 évi gyakorlata van, beszédi magyarul és lotul. Szíves megkeresések a kiadóihoz kéretnek. 3912

Állást keres

egy szőlőbirtokon 27 éves nőlen ember, ki a pozsonyi és klosternauburgi szőlészeti iskolát végezte. Szíves ajánlatok „K” alatt e laphoz kéretnek. 4029

Főtiszt.

Egy volt gazdatiszt, jelenleg bérő, kinek 20 évi praxisa és németül oklevele van, a modern gazdasági tudományok szívesen álló erélyes szakember, a piaci viszonyok alapos ismerője uradalom vagy bérudalomhoz főtisztállásnak. Cím a kiadóihoz. 4028

Szeszgyár vezető

ajánkozik, ki több évi gyakorlati irnok, a finomítást is érti, a kassai szeszőzö tanfolyamot jó sikerrel végezte, gépkezelői vizsgával és jó bizonyítványokkal bír. Szíves ajánlatokat kér Gyermaty Sándor Grölc puszta, u. p. Naszály, Komárommegye. 4049

Kitűnő

gazdálkodó, nős, gazdasági segéd, 32 éves 480 h. gazdaságban van alkalmazva, Erdélyi országot, vagy bárhol, ispani vagy neki megfelelő állást keres. Cím a kiadóihoz. 4037

Földművelő

iskolát végzett, 2 éves gyakorlati irnok, 29 éves, nős egyén óhajta valamely nagyobb uradalomban gazdál vagy ehhez hasonló állást elfoglalni bármely időben. Cím a kiadóihoz. 4059

Földművelő

és tejjgazdálkodó iskolát végzett, 2 évi gyakorlati irnok, 26 éves, nőlen egyén, megfelelő állást keres. Cím a kiadóihoz. 4086

Aratási

és esőplést időnyire földművelő-iskolát végzett fiatal ember kérésre ajánkozik. Cím: Pecurális József, Baja-Szent-István. 4072

Gépész-kovács,

ki több évi gyakorlati irnok, esőplést keres. Cím: Nagy Karoly, Budapest, V. Felső-rakpart 1. 4075

Földművelő

és tejjgazdálkodó szakiskolát végzett 24 éves nőlen rom. kath. egyén némi gyakorlati állást keres. Cím: Auber-mann Miklós, Német-Csanád, Torontál-megye. 4084

Állást keres

legjárakom műkerész, ki a kertészet összes ágazatában elméleti és gyakorlatilag jártas, különösen a falkola-kezelés, konyhakertészet, hajítás, valamint a modern díszkertészetben a mai kor igényeinek teljesen megfelelő képességgel bír. Megkeresések „N. Gy.” jelleg alatt Sikray hirdetési irodájába, Budapest, Váci-körút 33. intézendők. 4091

38 éves

gyermektelen nős gazdasági irnok gazdasági intézetet végzett a már több gazdaságban és működött, különösen a szőlészetben jártas, megfelelő állást keres szűren igények mellett. Szíves megkeresések „V. G” cím alatt Nagy-Kanisra poste restante kéretnek. 4086

Egy

38 éves keresztény magyar, németül beszéző középiskolai és kereskedelmi képzéssel bíró nős, tisztaságú egyén, a gazdaságban jártas, vizsgázott loconvit és kézműves. Készen áll a munkára, irnok és más munkákra, keres magának évenként. Az állást azonnali elfoglalásra. Cím a kiadóihoz. 4060

Gazdatiszt

32 éves, reform vallású, a gazdaságban minden ágában jártas, 14 évi gyakorlati irnok és esőplést időre mint kiegészítő ajánkozik. Megkeresések „B. L. 1590.” házszám Kisgyűlési Jásznyágyon-Szolnokmegye. 4088

ÁLLATOK.

Eredeti

Rambouillet s eredeti angol kosok 1 és 2 évesek, birkatenyésztésünk felhagyása miatt olcsón eladó a Duna Radványi gazdaságban, Duna Radvány, Komárommegye. 4043

60 drb

2 évet töltött, erdélyi fajta prima tinó, jutányos áron eladó Bíró István birtokosnál, Monostoroszeg, u. p. Décs (Erdély). 4056

200 drb

1/2-1 éves Berkshire-Polandina esetleg ezek kereszteséből származó szűdők soványan hizlalásra megvételre kerestetnek. Megkeresések az ár megjelölésével a kiadóihoz kéretnek „Sertés” cím alatt.

Eladó

métőséges gróf Teleki Géza örökösétől felszerelt gazdaságban 80 drb fehérgyjtelen erdélyi ruzka kos. Értékhezelt Szabó Lajos intézővel Felső-Szék, Szolnok-Dobokamegye, vasút Galgó. 4058

Ügető

tenyésztanyag eladás.

Chernel György mensesből létszámnapasítás vérezt eladó **George L. Napoleon** (repcord 1 p. 39 mp.) **Amerikából importált** 188 cm. magas, süet fej, jegytelen mén. A mensesben öt-évig sikerrel működött. Továbbá **5 darab Kanca**, melyek szintén Amerikából importált elsőrendű ménok után származnak. Kiváncsra bármely csikók is kapnak. Az árak nagyon jótékosak. Az anyag megtekintéséhez **Tömördön** (Szombat-helytől 1/2 óra) u. p. és tévérd **Csepreg**. Esetleges felvilágosításra szolgál a **Gazdasági Intézőség**. 4055

Eredeti Rambouillet kosok

mindenkor nagyobb mennyiségben, dus választékban kaphatók

Gróf Herberstein Albert

uradalmi igazgatóságánál **Sztrilek, Morvaország.**

Hanna vetőárpa

míg a készlet tart 100 kg-ékt 19 koronáért kapható vasuti állomásainktól.

Igen szép, válogatott vörstarka szímenházi jellegű 1-2 (3) éves 1846

növendék ökor és üsző borjakat

együttintén legprimább lekölti való és **jármos ökrök**et legjutányosabb áron ajánlanak:

Klein és Spitzer

Kis-Czell kereskedők. Megrendelések egyenesen a barmkorra is elisogdhatnak.

Vöröstarka tinó és üsző

legprimább, 1-2 esetleg 3 évesek és pedig hizlalt való ökrök eladására és későbbi szerződésre

legolcsóbb ártért vállalkoznak

WEILER és EISNER

Kis-Czell kereskedők.

Eladó tenyészmén.

Özveg Schosberger Zsigmond báró tural uradalmában eladó 21 éves, erőteljesen kifejlesztett, szép testalkatú, vadseres színű, telivér babantú mén. Tudakozódní lehet „Uradalmi Tisztartóságánál” Tura, Pestmegye. 4069

Kerestetik

egy darab 4-6 éves idomított, szelid, igen kis mérvű, lehe 5-6 leg sörté szinű póny 16. Értésítés ár megjelölésével Vörönyák Lajos urad. ispanhoz küldendő Berbenyire. 4079

Montafoni

és ispanhál 25 szép hasas üsző és bikék eladók Ivánka László f. szemerédi gazdaságban, Hontmegye. 4078

VEGYESEK.

500-1000 holdas birtok-bérlet

keresek olyan város közelében, hol főiskola van. Ajánlatok Stern Miksa Búd-Szent-Mihály (Szabolcsmegye) cím alatt intézendők. 4041

Eladó

Ungmegye szobránczi járásban, 1/4 órányira Ungvár városától, köves ut mentén, Alsó-Némethi község határában fekvő 900 holdnyi tagosított, szép földbirtok, urí kastélyval, szép parkkal és bőséges, kitűnő karban levő gazdasági épületekkel. A birtok tulajdonlólag jó termőföldben lévő, buza és lóheretermő szántóföld, 80 holdnyi kitűnő minőségű kaszálóval. Bővebb felvilágosítás nyerbethő az eladással megbízott **Haus Ignác**nál, Nyíregyháza. 3993

HALDEK

magnagykereskedése

Budapest,

Károly-körút 9. sz.

ajánl:

eredeti norinbergi

Tarlórépamagot,

magas csiraképességű

POHÁNKAT,

szürke és piros

KÖLEST,

világos hosszuszálú

Raphiát

vesz: **HOMOK** (szőszös) **BÜKKÖNYT** (szőszös) **BÜKKÖNYT** (szőszös)

ugymint minden másnémet vetőmagot.

Budapesttől

2 órányira, vasuti állomással bíró, tejjgazdaságra alkalmas 202 kat. hold területű, 1/2-1/3-osa kaszáló, 1/3-osa elcserepelt fekete homok, 1/3-osa répa alá való, alacsonyabb tagtól álló földbirtok, melyhez 150 kat. hold erdő, buza és járt, 1 vagy több évre hasznosítandó adatik, igen előnyös feltételek mellett. Hol? megmondja a kiadóihoz, hova az ajánlatok beküldése kéretik. 4089

Birtokbérlet!

1300 hold szántóföld, 20 belső-és, 250 rét, 500 legelő közel városához és vasúthoz buzatermésű talaj, tejjgazdaság is kultiválható, elegendő épületekkel ellátva, holdja földadással együtt 8 forintért a tulajdonostól bérbe adó. Komoly referenciáknak közelibb ísterreber Bernátnál, Nagy-Kanisra. 7071

Keresek egy 1000-1500 holdas

bérbirtokot,

hol elegendő gazdasági épületek vannak és mindent lehet vetni. Lehetőleg vasutállomáshoz közel fekszen. A birtok tulajdonló vagy tisztán szántóföldből álljon. Pentiek szerint keresek még egy

300-500 holdas

bérbirtokot is.

Ügynekkök kizártnak. Szíves megkereséseket

Tenner Lipóthoz,

Oroszházára intézendők. 4047

ELADUNK

kölcsön adunk

uj és egyszer használt vislatlan

TAKARÓ

PONYVÁKAT,

mindenféle nagyságban, uj és használt mindennemű

TERMÉNY

ZSÁKOT

röpczeponyvákát

a legjutányosabb árak, illetve kölcsönidjakk mellett

KOHN és STEIN

zsák és ponyva gyári raktár BUDAPEST, V. Bóla-u. 5.

Egy hat lőerejű államvasuti és egy 8 lőerejű Nicholson-féle

gőzcséplőkészlet,

mindkettő rövid ideig volt működésben, teljesen kijavítva 4044

jótállás mellett eladó

Horvát és Herczeg

czégnél

Budapest,

VI., Podmaniczky-u. 17.

Tejjgazdasági

Zsebnaptár

II. évfolyam.

Szerkeszti és kiadja

Jeszenszky Pál

az O. M. G. E. titkára.

Ára: O. M. G. E. tagoknak, a Gazdatisztok Orsz. Egyesülete, valamint a Tejtermelői Egyesülete tagjainak ajánlott küldéssel

3 kor. 30 fill.

Bolti ára 4 korona.

Tejjgazdasággal foglalkozóknak nélkülözhetetlen.

Megrendelhető a kiadóihoz, Bpest, IX., Üllői-ut 25. szám.

2100 hold föld

bánulatos olcsón eladó, egy ígnyben, állomással, buza-terem földek, értékes kő- és kavicsbánya szemben, kitűnő immunitás szőlőfalj 250 holdig olcsóan, portomó vidéken, cement és mészgár felállítására kitűnő anyag és kulturális vidék, szarvas vadász. Szőlő 19. szántó 551 rék 146, erdő és legelő 1400 hold. Farték 50.000 forint. Rendkívül fizetési feltételek. Ügynekkök kizártnak. Bővebbet: Betlehem Vendel, Lesencze-Tomaj. 4024

Gőzcséplőkészletek.

Előrendő új gőzcséplőkészleteimet ajánlom, esetleg régi gépeket cserébe veszek. **Tyrman Ede**, Budapest, VI., Csengeri-utca 62/B. 4090

Eladó

1 gőzkücorica morzsoló, 2 sorvetőgép, 2 konkolyozó gép Ráth János ur gazdaságában Dombóvár, minden gép egy-szeren jókarban. 4057

Tej!! Tej!!

Azon tejtermelők, kik tejüket bizonyos elhelyezni óhajtnak, teljes bizalommal hozzáim melletts fordulni sziveskedjenek. **Spitzer Jakab Budapest, VII., Rombach-utca 13.**

GŐZMIVELÉS.**Nagyobb területek szántását gőzekével**

hajlandó vagyok elvállalni; épügy

mélyrigolozást szőlő-telepítésekhez

Érdeklődők kéretnek, hogy alantí osimemhez forduljanak.

WOLFF ERNŐ, BUDAPEST-KELENFÖLD.Magy. kir. államvasutak.
78963/901. sz.**Hirdetmény.**(Az 1900. év június hó 15-ike óta érvényes „közvetlen visszatérítési díjtételek”
ezimű díjszabáshoz I. pótlék lép életbe.)Magyar állomásokról Fiumén át idegen kikötőkbe szállítandó tömeg árukra
1900. év június hó 15-ike óta érvényben lévő „közvetlen visszatérítési díjtételek
ezimű díjszabáshoz I. évi június hó 15-én I. pótlék lép életbe, melyben egyrészt
az ezen visszatérítési díjszabás alkalmazása mellett megengedett reexpedicióra
vonatkozólag foglaltatik határozmány, más részről pedig újabb állomások vonatnak
be a díjszabásba.Ezen pótlék példányai a magy. kir. államvasutak díjszabás elárusító hiva-
talában (Csengeri-utca 33. sz.) példányonként 10 filléért megszerezhetők.A magy. kir. államvasutak igazgatósága a részes
hajózási vállalatok nevében is.**! Kaszáláshoz !****Fűkaszálók, ~ ~****aczel szénagyűjtők,**

eredeti „Johnston“-gyártmány és

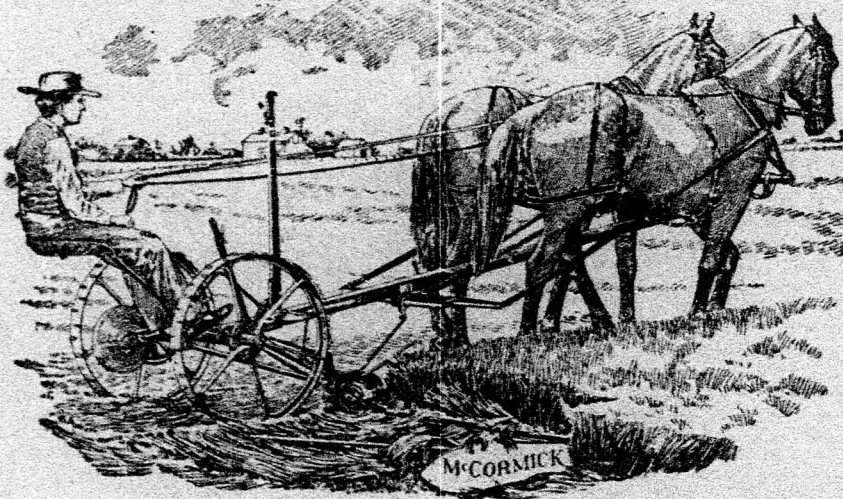
Hollingsworth-szénagyűjtőkOlesón, szavatolt és utól nem ért minőségben kedvező feltételek mellett
kaphatók**Bächer és Melichárnál****Budapest, VI., Nagymező-utca 68.**

Árjegyzékek ingyen és bérmentve.

MCCORMICK HARVESTING MACHINE COMPANY

(Chicagói aratógépgyár.)

GRAND PRIX

PARIS 1900-ban.

Kéveköti aratógép
Fűkaszálógép
Köszörükészülék„Daisy“ marokrakó aratógép
Szénagyűjtő gereblye és
Kéveköti fonál
gyártmányal.Ne vásároljon, míg gépeinket nem látta s
árainkat nem kérdezte!

Olesó tartalékrészek óriási raktára.

Tessék mintakönyvet kérni!

William J. Stillman igazgató

Budapest, V., Váci-ut 30.

47.
gositási
módjára
Sz
vannak
céljaira
tanák. h
a pénz,
ben hog
elvégezi
nem tud
államkö
Se
indítvány
Se
sitás ez
Se
összhas
hog So
toltassék
Fo
kezésekr
tagosítás
módjára
sét meg
volna vis
To
indittat
kezdődik
hog a k
eljárast
nélkül ke
neteljen.
jára néz
is végre
áldozatot
fokozás á
Kö
füzi. Az
hog az
viselet re
tatik s el
hány év
maguk al
ők a költ
ezen saját
nek elég
Sci
hog vajj
bíró az é
Lás
kimondja
összeg.
Sci
a tagosítá
előlegezen
adók mód
For
sági egye
közölg:
«A
képest t
évi XXIV
a saját f
vonatkoz
telekönny
elkészítés
rint az á
get képe
a 20%,
éppen ne
nak és
melyet a
végzése s
Kész
államivá
szögelési
munkálat
az 1892.
mérnöki
amit ige
az a kört

gosítási költségek általában az állam által előlegeztessenek és közadók módjára hajtassanak be.

Szekely Ferencz: Előtte szóló által felhozottakra megjegyzi, hogy vannak községek, melyek a regálemegváltásból befolyt összeget tagosítás céljaira használják fel; vannak azután szorgalmas községek, ahol óhajtanák, hogy a tagosítás minél hamarabb menjen végbe, meg is van rá a pénz, de kicsinységek miatt megakad, részben hogy perlekednek, részben hogy megveri őket az Isten egy mérnökkel, aki sohasem tudja elvégezni a munkát. A legtöbb község azonban, kivált a hegyvidékeken, nem tudja előteremteni a tagosítás költségét és csakugyan rászorul az államkölesőre.

Seitovszky János elnök: Ugyane ponthoz vág Solymos Gusztáv ur indítványa, mely eltérő ettől.

Solymos Gusztáv: Igen, mert Magyarországon nem ismerik a tagosítás céljaira szolgáló befizetéseket.

Seitovszky János elnök: Minthogy azonban az eljárás azonos, összehasonlítandó volna azzal, ami Erdélyben van, csak az a kérdés, hogy Solymos ur javaslata ezzel a javaslattal szembeállítva, melyik pártoltassék?

Forster Géza előadó: Azon nézetben van, hogy itt egységes rendelkezésekről lehet szó; méltóztassék hozzájárulni ahhoz, hogy az állam a tagosítási költségeket kamatmentesen engedélyezze s azokat közadók módjára szedje be. Ily módon volna lehetséges a tagosítás pénzkérdését megoldani. Az államkölesőn több évi, esetleg 8 évi részletekben volna visszafizetendő.

Torma Miklós: Ez a kérdés úgy áll, hogy a mint a tagosítás megindított, azonnal az adóarány szerinti befizetése a községeknek megkezdődik; a közadók módjára való behajtásnál is megtörténik gyakran, hogy a községi adóközegek megállanak a behajtásban. Ez okból olyan eljárást kellene statuálni és azt következetesen minden melléktekintet nélkül keresztülvinni, hogy a tagosítási költségek behajtása sohase szüneteljen, még akkor se, ha az illető fizetésre kötelezett kapott közadójára nézve fizetési haladékot. Ha ez az intézkedés a gyakorlati életben is végrehajthatnak, az állam a szóban forgó előleg nyújtás által semmi áldozatot se hozna, sőt előnyt szerezne a tagosításból eredő vagyonfokozás által.

Kollar Dániel: Előtte szóló megjegyzéséhez még a következőket fűzi. Az eljárás a törvény szerint és a gyakorlatban is akként van, hogy az érdelemes tárgyaláson, amikor a mérnök választása és a képviselő rendezése történik, ugyanakkor a költségelőirányzat is összeállítatik s ekkor az eljáró bíró által kiballigattatnak az érdekeltek, hogy hány év alatt hajlandók befizetni a tagosítási költségeket, így tehát saját maguk akaratából állapítják meg az érdekeltek a határidőt, mely alatt ők a költségeket befizetik. Azt indítványozza tehát, hogy ha az érdekeltek ezen saját maguk által elvállalt fizetési kötelezettségeiknek nem tennének eleget, szigorubb, erélyesebb behajtási eljárás vétessék foganatba.

Seitovszky János elnök: Arra nézve kéri a jelenlevők véleményét, hogy vajjon a törvényben stipuláltassék-e, hogy mennyiben veheti az eljáró bíró az érdekeltek kívánalmát figyelembe.

Lázár Pál: Ajánlja az előadó javaslatát elfogadásra, amely kimondja, hogy közadók módjára hajtassék be a tagosításra előlegezett összeg.

Seitovszky János elnök: Kimondja a szakosztály határozataként, hogy a tagosítás költségei a megengedhetőség kimondása után az állam által előlegezendők s az állam pénzügyi viszonyaihoz mért időszak alatt közadók módjára hajtandók be.

Forster Géza előadó olvassa a Szolnok-Dobokamegyei gazdasági egyesületnek további javaslatait a tagosítás akadályaira vonatkozólag:

«A tagosítás második akadály a eljárásnak a közel multhoz képest tetemes megdrágulása. E körülményt pedig az 1892-ik évi XXIV. t.-cikk meghozatala idézte elő, mert ezáltal az állam a saját feladatát képező háromszögelési és telekkönyvi betétekre vonatkozó törvénycikk végrehajtásának alapját képező hiteles telekkönyvi és kataszteri munkálatoknál szükségeltető adatok elkészítését, az általános tagosítások keretében utalta; tehát e szerint az állam olyan feladatot, amely merőben állami kötelességet képez, a tagosító birtokosság költségén végeztet el. Mert az a 20%, amivel az állam a tagosító mérnöki vállalatához járul, éppen nem aequivalense a birtokosság e részben való kiadásának és főleg nem aequivalense azon költség szaporodásának, melyet az 1892. évi XXIV-ik t.-cikk okozott, tisztán állami érdek végzése szempontjából.

Készségesen elismerjük, hogy a hitelesítési munkálatoknak államivá tétele, valamint a tagosítási munkálatoknak a háromszögelési adatok keretében illesztése által a tagosító mérnöki munkálatok nagy és feltétlen pontosságot nyertek. De viszont az 1892. évi XXIV. t.-cz. 2-ik szakasza következtében a tagosítási mérnöki munkálatok vállalati egységére tetemesen felszökkent, amit igazol például Szolnok-Dobokamegyét tartva szem előtt, az a körülmény, hogy amíg 1892 előtt, a vállalati egységár

katasztrális holdanként 2 korona 40 fillér és 3 korona 20 fillér között ingadozott, az ma 4 korona 40 fillértől egészen 6 koronáig is felszökkent.

Ezen állításunkat kétségbevonhatatlanul igazolja a kolozsvári kir. tábla elnöke által a mérnöki vállalati díjakra vonatkozó és évenként kiadatni szokott »Kimutatás«-a.

Ezen állításunk ellenpróbáját képezi, ha összehasonlítjuk az 1892 óta megindított részleges és az általános tagosítások mérnöki vállalatainak egységárait egymással, tehát azt a körülményt, a hol fennáll és a hol hiányzik az állam javára végzendő munka.

Igy pl. Sajó-Szt-András községében (Szolnok-Doboka vármegye) 1895. évi április 5-én történt mérnöki szerződés szerint a részleges tagosítás holdankénti egységára két korona; hasonló arányu szinten e megyében fekvő Szász-Szt-Móricz községre 1898. évi augusztus 17-én kötött általános szerinti mérnöki vállalat, mely ugyancsak részleges tagosításra vonatkozik. Tehát a részleges tagosításnál tetemesen olcsóbb a mérnöki munkálat, mert itt az állami közbejövétel hiányzik.

Az állami közbejövétel pedig azért szökkentette fel a mérnöki eljárás költségeit, mert a háromszögelési adatok közé való illesztése által a tagosítási munkálatoknak, a mérnöki munka mennyisége és minősége tetemesen megszorodott, főleg azért, hogy amíg az állami közbejövétel előtt bármely »erdélyrészi«, tehát hegyes-völgyes határt, egy-két asztalon föl lehetett venni, azt 1892 óta 8—16 asztalra kell kiterjeszteni, éppen a háromszögelési munkálatok végzése miatt.

Az egységárok drágulásának pedig nem a konkurrenzia hiánya az oka, mert ma még több tagosító mérnök van, mint volt 1892 előtt.

Az állami 20%-os hozzájárulás méltányos és igazságos voltát pedig éppen nem lehet azzal indokolni, hogy ezáltal a hitelesítési munkálatokat is az állam végzi és így a birtokosságnak ebbeli régi kiadása elesik, mert a hitelesítő állami mérnöknek a birtokosság 12 koronára menő napi költséget fizet; e részben csak annyi hozható fel, hogy 1892. előtt a hitelesítő mérnök 24 korona napidíjat kapott, ma pedig csak 12 koronát kap. De azt hisszük, hogy ez a különbség szóba sem jöhet, mert a hitelesítési munkálat egyetlen »erdélyrészi« községben se tehető 30 napnál többre, sőt 10 nap alatt is könnyen elvégezhető.

Mindezek alapján azt lennének bátrak indítványozni, hogy nemcsak az igazság, de a méltányosság szempontjából is jelenleg érvényben lévő 20%-os állami hozzájárulás legalább 50%-ra emeltessék. Mert ez lenne a gyakorlat és a viszonyoknak megfelelő arány.

Ezen állításunkat igazolja az 1900 január hó 22-én a magyar-köblösi tagosítás kérdésében éppen a kataszteri mérnökség által, a deési kir. törvényszéknek adott szakvélemény, mely kimondja, hogy a tagosító mérnöki ténykedésnél a felvétel az egész tagosító mérnöki működésnek legfeljebb $\frac{3}{5}$ -ét, de mindenesetre felét képezi. Már pedig éppen a mérnöki felvétel az, amit az államnak a háromszögelés és a kataszteri telekkönyvi adatok tekintetében végeznie kell és a melyhez az 1892. évi XXIV-ik t.-cz. által hozzájut a tagosítások révén 20%-ra rugó kiadás mellett.

De ugyanezt a helyzetet és arányt igazolja a fennebb kimutatott áremelkedése a tagosítási mérnöki vállalati összegeknek.

Forster Géza előadó: Ezen pontra vonatkozólag megjegyzi, hogy a tagosítási mérnöki költségeket nemcsak a háromszögelési munkálatok emelik, de miután a kataszter által kifogások tetetnek a mérnöki munkálatok helyessége felett, ennél fogva a kiszálások és napidíjak is tetemesen emelik a tagosítási költségeket, tehát nemcsak a háromszögelési munkálat okozza a költségek emelkedését, de az általános többi költségek is emelkednek.

Zhenski Seilárd: A javaslat indokolásának e része beható tárgyalás alá vétetett a Magyar Mérnök- és Építész-Egyletben és az ott jelenvolt szakemberek, kik e téren hivatásszerűen működnek, odanyilatkoztak, hogy a javaslat indokolásának e része valami tévedésen alapulhat.

A javaslat ugyanis úgy tünteti fel a dolgot, mintha az állam a 20%-nyi szubvenzióval szemben, nemcsak egy térképet kívánna, hanem a szubvenzió terhére írja mindama munkálatok költségeit, melyek a terv előállításához szükségesek. Már pedig az állam lényegében nem kíván egyebet, mint egy másolatát ama térképnek, mely a tényleges állapot felvétele és egy térképet, mely a tagosítás végeredménye, oly célból, hogy annak alapján a kataszteri felvételt, — mely a községeket tetemesen megerhelne — mellőzhesse.

A javaslat indokolása a határfelvételek költségeit is úgy tünteti fel, mintha az az államnak imént említett kívánsága miatt volna szükséges, holott tudvalevő, hogy tagosítás határfelvétel nélkül nem lehet.

Amennyiben költségkülönbözést mutatkozik a mai felvételi munka és az 1892. évi XXIV. t.-cz. életbeléptetése előtti felvételi munka költségei között, az onnan eredhet, hogy azóta sokkal szakszerűbb és pontosabb mérnöki munkák képezik a tagosítás alapját, mint annak előtte. Tehát a drágulást csak a jelzett munka minősége közti különbség képezi.

De a javaslat indokolása még a határ háromszögelése által okozott költségeket is úgy tünteti fel, mintha azokat a községeknek kellene viselniök, bár ezt az állam végezteti mindenkor és a szükséges adatokat a tagosító mérnöknek rendelkezésére boesájtja, vagy ha a háromszögelés még meg nem történt volna, rögtön végezteti, amikor valamely község tagosítani kíván.

Az igaz, hogy a térképek mai nem készülhetnek bármilyen skálában, hanem csak abban a mértékarányban, amelyben azokat a kataszter közvetlenül felhasználhatja. Ebben a munka terjedelmére nézve rejlik ugyan egy különbség; de ez nem olyan nagy, mint aminőt a javaslat indokolása abban lát.

A kataszter által megkívánt skála megtartásánál lényegesebb ok gyarapítja a munkát, mely onnan ered, hogy a nevezett törvény életbeléptetése óta a tagosító térképnek olyannak kell lennie, hogy az az országos felvételbe beilleszthető legyen.

Az előtt a mérnök a felvevő asztalt úgy tájékozhatta és a felveendő határt úgy oszthatta be asztalokra, hogy a határ a lehető legkevesebb asztalon férjen el. Ma pedig ezt nem teheti, mert az asztalát a délő szerint kell tájékoztatnia, hogy az, mint előbb említve volt, az országos felvétel szelvényhálózatába közvetlenül beilleszthető legyen. De mindez nem okoz oly nagy munkatöbbletet, mint a minőt a javaslat e kívánságot rovására ír. S figyelmen kívül hagyja, hogy ez intézkedés oly hasznos és műszaki tekintetben oly fontos intézkedés, melyet kellőképpen méltányolni alig lehet, különösen az oknál fogva, hogy ily módon az egyes községekben az ismételt felmérések, melyek a községeket és az egyeket anyagilag ismételt terheltek, mellőzhetővé váltak a jövőben.

Tehát az indokolásban foglalt panasz, a tagosítás árának emelkedését illetően e részben nem helyt álló. Az áremelkedés egy része csak annak tulajdonítható, hogy a tagosításnál megkívánt mérnöki munkálatok a törvény életbeléptetése után pontosabbak és a céljuk jobban megfelelőek tartoznak lenni, mint annak előtte, de ez nemcsak az állam, hanem magának a tagosító községnek is érdekében áll, mert végre a tagosító mérnöki munka az ő vagyoni állapotukat érinti anyagilag közvetlenül.

Az 1892-iki t.-cz. legfőbb annak az árkülönbsözetnek az okozója, mely a pontos, a célirányos és a rendszerbe illeszthető munka árkülönbsözésében rejlik, de ez, mint kimutattuk, első sorban és közvetlenül a tagosítandó községek közönségének áll érdekében, de érdekében áll az ország tekintélyének is, amennyiben egy rendezett országban szükséges, hogy ilyen nagy jelentőségű felvételek és térképek egységes alapon és rendszerbe foglalhatóan készüljenek.

Amennyiben tehát a törvény életbeléptetése óta megkívánt pontosabb munka a tagosítás költségeit az azelőttivel szemben emelte, mi is indokoltnak láttuk az államot arra kérni, hogy a 20%-nyi szubvencziót emelje meg. E kérelem indokolása azonban ne az legyen, hogy az árkülönbsözet az 1892. törvényben az államtól kívánt térképek és a tagosításnál el nem kerülhető határfelvétel okozza, hanem miután a pontosabb munkák drágábbak, mint az azelőttiek és községeink a tagosítás költségeit azelőtt sem voltak képesek könnyen előteremteni, e nagyobb költségek pedig vagyoni állapotuknak még kevésbé felelnek meg, ennél fogva az 1892. törvény szellemében való végrehajtása a tagosításnak, indokoltá teszi az állami szubvenczió megemelését.

Az állami szubvenczió mai nagyságára nézve pedig megjegyzi még, hogy az nemcsak abból a 20%-nyi pénzbeli segélyből áll, melylyel az állam a tagosításhoz közvetlenül hozzájárul, mert az — az 1892-iki törvény értelmében — annál sokkal nagyobb. Mert ha a község a felvételt és a térképet a nevezett törvénynek megfelelően egy általánnyért egy szerződő mérnökkel készíti, akkor ez árban befoglaltatik minden mellékköltség is. A község nem tartozik a szerződő mérnöknek sem kocsit, sem napszámot, sem karót, sem másnemű természetbeni szolgáltatást teljesíteni. És az állam a készült térképet elfogadja a kataszter céljaira is, amiből az következik, hogy a község egy újabb kataszteri felvételtől menekült meg.

Ha azonban a község nem a törvénynek megfelelő módon eszközölte a felvételt és készíttette a térképet, akkor a községnek egy újabb kataszteri felvétele válik szükségessé, mely alkalommal a katasztert a község fuvarral, napszámossal és sok más természetbeni szolgáltatással tartozik támogatni. A kataszteri felvétellel újból felmerülhetők költségektől, az 1892-iki törvény értelmében való munkálat esetén, a község szintén felszabadul.

Tehát a sokszor nevezett törvény nem drágította meg a tagosítási munkák árát oly mértékben, mint azt a javaslat indokolása feltünteti és nem azoknál az okoknál fogva, melyek abban élesen kifejezésre jutottak és melyekről ki lett mutatva, hogy nem helyt állók, azért kéri a szóló a szakosztályt arra, hogy az indokolás e részét az általa előadottnak megfelelően átdolgoztatni sziveskedjék.

Seitovszky János elnök: Felkéri Torma Miklós szolnok-doboka-

vármegei alispánt, hogy a javaslat e részére megjegyzéseit megtenni sziveskedjék.

Torma Miklós: Ha a tagosításoknál a legfőbb momentumot a gazdasági cél tekintjük, az érdekeltekre nézve teljesen közönyös, hogy a mérnöki munkát a háromszögelés keretébe illesztetik vagy nem.

Tény, hogy mióta ez a munkát ezen keretbe illesztették, annak ára megkétszereződött; de ezzel szemben az sem tagadható, hogy azok feltétlenül precizitást nyertek; azonban ez a pontosság főképpen és első sorban nem a tagosító közönségre, hanem az államra nézve fontos és értékes, mert ezen pontosság által a hitellekkönyvi stb. állapotok nyerhetnek végleges rendezést, ami pedig állami cél és feladatot képez.

A pontos és nem kifogásolható hitellekkönyvi állapotot az államnak feltétlenül be kell állítania, tehát ott is, ahol nincsen tagosítás. Vajon méltányos-e, hogy azt a tagosítások révén olcsóbban érhesse el, mint azokon kívül?

Igazságos tehát, hogy az állami 50%-al járuljon azon tagosítási költségekhez, melyek állami cél elérése miatt emelkedtek majdnem kétszeresére az azelőtti állapotnak.

Pataky Viktor (Kolozsvár): Mint az Erdélyi mérnök-egyesület ezidőszerinti elnöke szól a kérdéshez. A Zielinski által felhozottakra megjegyzi, hogy azt műszaki ember nem tagadhatja, miszerint az országos háromszögelési munkálatok sokkal precízebbé váltak, mint eddig voltak; azt hiszi szóló, hogyha ezen háromszögelési pontok előbb ki lettek volna adva, a szakemberek tisztességesebb, jobb munkát végeztek volna. Az 1892. évi törvény azért is hézagos, mert ahol az állam érdekei lépnek előtérbe, csak itt adja meg az állam a háromszögelési pontokat.

De azon birtokosok, kik nem bírnak általános tagosítást eszközölni az urbéri viszonyból eredt kapcsolat alapján, mai napig sem kapnak háromszögelési adatokat.

Felvetett itt akérdés, hogy miért lett Erdélyben 1892. év óta a tagosítás drágább. Torma Miklós javaslata egy tételre vonatkozott, amennyiben felhossa a skálánként előállított többletmunkát. Ez tény, mert eddig 800 hold jött fel egy szelvényre, most pedig csak 500 hold. Műszaki emberek beláthatják, hogy az újra való beállítás stb. egyéb munkálatokkal több dolog van.

Mi az Erdélyi mérnökegyet tagjai — ugymond — örömmel üdvözöltük Torma kezdeményezését annyival inkább, mert a kidolgozott tervezetben az foglaltatik, amit az igazságügyi és földmívelésügyi miniszterek elé készülünk felterjeszteni, de vártuk, hogy a kezdeményezés innen történjék s ez hála az OMGE.-nek, meg is történik most, tehát kitűnik az, hogy e mozgalom megindítása nemcsak a mérnökök, de az összbirtokosság érdeke is.

Visszatérve arra, hogy miféle munkálatok drágították meg a tagosítást, ezeket az alábbiakban sorolja fel:

1. A nagyobb léptékben való kidolgozás.
2. Az 1888. és 1892-iki törvényekben kieserelés tárgyát nem képező belső felvétele, ahol 40 □-öles kis részleteket is be kell mérni. Ez indokoltan, mert a román a kertjét fölszántja egyik évben, de nincs mint szántó folytonos művelés alatt.
3. A részleges háromszögelésnek nagyobb mértékbeni kifejtése.
4. A térképek kiállításánál elrendelt pedantéria. A térképek kiállításánál még a betűnagyság is elő van írva. Azon példányon, melyet az állam kíván a maga részére azért a 20%-ért, kívántassék meg ez a pedanteria, de azon térképeknél, melyek a bírósághoz lesznek benyújtva, az hogy rondirással irattak-e a betűk, vagy a szinezés nem volt olyan jó, a dolog lényegére nincsen befolyással. Épen ez okból kívánja az Erdélyi mérnökegyet, hogy csak azon térképeknél tartassék be a legnagyobb szigor, amelyek az államhoz mennek be.
5. A határjárás. Szóló preciz adatokat tud szolgáltatni arra nézve, hogy a birtokosság a hiányos határjárásért egész évet elveszített. Ez a határjárás is egészen az új rendszer szerint történik.
6. Hasonlóképpen egy házzám-jegyzéket kell készíteni kataszteri szempontból, továbbá az új kiosztási térképekhez ezen háromszögelési pontokat állandósítani kell s ennek is preciz munkának kell lenni. Hasonlóan az ellenőrzési számítás, amely az általános és részletes tagosításnál más és más, szintén meg kell tenni. A kombinatoriumot is másképp kell előállítani, mint eddig előállítottuk.

Ezek mind kataszteri szempontból előírva kívántatnak.

Midőn ezeket felsoroltam, jelezni akartam azt, hogy nemcsak a nagyobb skálával való dolgozás adott nekünk többletmunkálatot, de a fentebb általam felsoroltak is, melyek elő vannak írva az utasításban.

Az 1892-iki törvény előtti ankéten először csak arról volt szó, hogy a hitelesítés adassék át a kataszternek, később azonban minden egyes részletekre kiterjeszkedtek, itt-ott be lettek szurva egyes oly intézkedések, a melyek költségeket idéznek elő a működő mérnököknek és hátramaradást okoznak a birtokosnak.

Az 1892. évi törvényben a kataszteri vizsgálatok sorrendje helytelenül lett megállapítva, amennyiben a vizsgálatok, csak a már teljesen kész munkálatok, nem pedig az azoknak alapját képező egyes munkarészekre vannak kiterjesztve, nevezetesen: az utasítás szerint az egyes részletek felmérése akkor vizsgálattik meg, midőn már az egész határ felmérése befejezést nyert s melyek csakis egy pár év múlva vizsgálattak meg: kimondandó lenne, hogy: a háromszögelési pontok megvizsgálása alkalmával, az időközökben már befejezett 2—4 szelvényen,

a részletes felmérés is vizsgáltsék meg, hogy így a felmérési munkálatok helyessége már előre biztosítva legyen. Hasonló téves eljárás gyakoroltatik a területi kiszámításoknál is, hol ismét a vizsgálat csakis az egész határ *összterületéről*, de nem egyszersmind az egyes részletek *kiszámítására* szorítkozik, kimondandó lenne itt is, hogy: az ellenőrzési számolattal egyidejűleg a részletes kiszámítás is vétessék vizsgálat alá, hogy így az alpmunkálatokban netán mutatkozó hibák ne tegyék kétségessé a már teljesen összeállított kész munkálatokat. Ezen módosítással sok idő és munka takaríthat meg.

Szólo egyébként az egyes pontoknál még meg fogja tenni észrevételeit.

Lázár Pálra a felszólalások azt az impressziót teszik, hogy a mérnök urak nem értik meg egymást. Konstatalja szólo is, hogy az 1892. évi törvény előírt oly munkálatokat, melyek az előbbi árnak kétszeresét érik. Ebből következik, hogy a gazda nem kötelezhető, hogy ezen munkálatokat megfizesse. Szólo indokoltan látna, hogy az OMGE. olyan álláspontot foglaljon el, hogy az állam viselje a költség 50%-át.

Dr. Csillag Gyula: A tagosítások ügyét most már nem annyira a magánjogok és magánérdekek érvényesítése szempontjából tekintik, hanem inkább úgy, mint a mezőgazdasági technika és kultúra fejlesztését s mivel a tagosítással igen sokszor tulajjavítások, öntözések lecsapolások keresztülvitele, köz- és dűlőutak rendezése, a gazdálkodási produkció előbbrevitele is összekötöttébe hozatik: az egész műveltnél az egyetemes közigazgatás érdeke mindobban előtérbe lép. Ezen szempont a művellet költségeinek viselésénél is figyelembe veendő. A javítások közhasznúsága, az adóalapnak emelése, a mezőgazdaság erősítésének szükségessége elismert közérdek és ez vezette az államot akkor, midőn a kulturmérnökséget az azt igénybevenni kívánó földbirtokosoknak anyagi áldozat árán is rendelkezésre bocsátotta. Azonos közérdek a tagosítás is s így kívánatos, hogy ennek eszközlése körül a birtokosokat az állam minél nagyobb mértékben támogassa anyagi hozzájárulása, a költségek viselése által. Több állam törvényhozása érvényesítette már bizonyos tekintetben ezen elvet. Legtöbbnyire az érdekeltségek által viseltetnek ugyan a tényleges kiadások, de az eljáró közegeket az állam díjazza, a felmerült ügyleteknek díj- és illetékmentességet biztosít, sőt a tényleges kiadásokhoz is bizonyos mértékben hozzájárul az állam Bajorországban. Néhol a földmérési költségeket viseli vagy megtéríti az állam, ha a tagosítási felmérések a kataszternél használhatók pl. Badenben az 1852-iki törvény szerint. Ezen elvet, ha például Erdélyre czélszerűen alkalmaznók: a költségeknek legnagyobb része az állam által volna viselendő, eltekintve a javításokhoz fűződő tekintettől is, mely kétség-telenül közigazgatási érdek. Az állam jelenlegi pénzügyi viszonyai közt a javaslatba hozott 50%-nál magasabb hozzájárulást az államtól azonban nem kíván, de a fönnebbi közigazgatási szempontokat a munkálatokban kifejezetten kéri.

Zielinski Szilárd: Csak azt óhajtotta előbbi felszólalásával elérni, hogy a szubvenzió emelése hathatósabban indokoltassék. Most hallottuk dr. Csillag előadásából azt, hogy vannak nyomósabb és általánosabb okok, a melyeket a kormány elé terjesztve, indokoltabbá teszik a szubvenzió felemelését.

Scitovszky János elnök: Méltóztatnak abban konkludálni, hogy ezen tapasztalatok a tényeket állítják szemünk elé. A tagosítási költségek mostan tetemesen megsaporodtak, ennek indokolása van előadva. Hogy miért szaporodtak meg, azt hallottuk az Erdélyrészi mérnökegylet kiküldöttje szavaiból és Zielinski ur előadásából. A nagyobb lépték, kertek felvétele, részleges háromszögelése és a térkép kiállításánál elrendelt precizitás, a határjárások precízebb megisméllése, a házszámjegyzék új beosztása, a térképen fix pontok megjelölése stb., ezek mind fontosak s az indokolás során előterjesztendők.

Úgy látja, hogy a közigazgatási szakosztály hozzájárul ahhoz a javaslatához is, hogy a kérelem támogatásánál a közigazgatási jelentőségére a kérdésnek súly fektetessék és a melyet a szolnok-dobokai felirat magában involvál, hogy a 20%-os állami hozzájárulás 50-re emeltessek fel. Itt hivatkoztunk lehet a külföldi példákra is s ezeket felhasználnánk az indokolás összefoglalásánál.

Antalfy Andor: Kifejti, hogy az 1892-iki törvény életbeléptetésénél az irányadó szempont az volt, hogy Erdélyen segítessék, nem pedig hogy az állam öt illető feladatot a birtokosságra hárítson. Az állami hozzájárulás a birtokosságra nézve előnyösen állapított meg. Adatokat sorol fel, melyek szerint helyt nem áll az, mintha az állam részére munkarészek készítése szöktetné fel a mérnöki munkadíjakat; mert hisz részleges tagosításnál, mely teljesen régi eljárás szerint hajtatik végre mérnökiileg, ugyancsak jelentős áremelkedést tapasztalunk. A munkálatoknál kataszteri szempontból kívánt kellekek a költségek tekintetében nem eshetnek oly súlyos beszámítás alá, mint az erdélyi birtokrendező mérnökegylet elnöke jelezte.

Gróf Desseuffy Aurél: Ahol a kataszteri térképek megvannak, miért nem adják a háromszögelési adatokat és miért nem kiméltetnek a költségek, ezt szólo a maga részéről nem tudja megmagyarázni. Kérné a memorandum arra is kiterjeszkedni, hogy a költségek kiméllése végett, ahol a kataszteri felvételek megvannak, ezek a részleges munkálatok elkészítéséhez rendelkezésre bocsájtassanak.

Scitovszky János elnök: Megjegyzí, hogy ahol már van felmérés, ott nem szükséges, a részletes tagosításnál már meg vannak a fixpontok, ott meg van a térkép és bárki hozzájuthat, de ott, ahol még nincs

tagosítás, ha ott részletes tagosítás akar létesülni, ott adatnak-e fix-pontok azt szólo nem tudja.

Antalfy Andor: Megjegyzí, hogy az 1892-iki törvény csak Erdélyre és a kapesolli részekre vonatkozik. Ott ingyen adják általános tagosítás esetén a háromszögelési adatokat.

Hertelndy Ferencz: Azt kíváná, hogy ezek a háromszögelési pontok kiadassanak részleges tagosításnál is.

Antalfy Andor: Ez részlet kérdés; az 1892-ik évi törvény létrejötténél a súly főként az általános tagosításra helyeztetett, de megengedi szólo, hogy ha határozottabb alakban jut kifejezésre előtte szólonak intencziója, úgy az akkor is már törvénybe juthatott volna. Nézete szerint egyébként műszaki tekintetben az egész országban kataszteri alapra lennének a birtokrendezések fektetendők s a mérnöki munkálatok akként volnának megejtendők, hogy a földmérési munkálatok ismétlése elkerültessek: vagyis az 1892. évi kérdéses törvénynek az egész országra való általánosítása kívánatos.

Székelly Ferencz: Még csak annyit jegyez meg, hogy Magyarországon mindenki megkapja a fix pontot 2 forintért.

Scitovszky János elnök: Már előbb kimondta a szakosztály határozatát s most még csak azt jegyzí meg, hogy a szakosztály javaslata betervezésénél a közigazgatási szempont is mérlegelendő lesz.

Forster Géza előadó olvassa a szolnok-dobokamegyei gazdasági egylet javaslatának első pontját:

«1. A tagosítások megengedhetőségénél eddig kétfoku felebbezés létezett. Véleményünk szerint teljesen elegendő az egyfoku felebbezés; mert hiszen a törvényszék csakis azon esetben mondja ki a megengedhetőséget, ha a törvényben előírt terület megvan, ellenkező esetben azt hivatalból visszautasítja, amiből következik, hogy az eddigi kétfoku felebbezés csak indokolatlan munkaszaporodást és időfecsérlést idéz elő, mert ha a megkívántató terület megvan, a tagosítás megengedhetőségét a felsőbb bíróság sem tagadhatja meg.»

Előadó azt tartja, hogy kétfoku felebbezés nincs, mert hogyha a törvényszék megengedhetőségét kimondotta az csak a tábláig mehet.

Scitovszky János elnök: Miután mi közszempontból tartjuk fontosnak, hogy a tagosítások mielőbb befejeztessenek, azt a módosítást ajánlja, hogyha az elsőbírósági fok a tagosítás elrendelését mondja ki, ez ellen felebbezésnek helye ne legyen, ha pedig azt mondaná ki az első bíróság, hogy a tagosításnak helye nincs, ez esetben az ítélet felebbezhető legyen.

Torma Miklós: Azt tartaná, hogy akkor rendeltessék el a tagosítás, ha a határnak egynegyedrészre kívánja.

Forster Géza előadó: Miután Erdélyben az $\frac{1}{4}$ -rész van kimondva a tagosítás elrendelésénél, ezt általánosítandónak tartja Magyarországra is.

Lázár Pál: Ezen kérdés eldöntése bírói kompetencia alá nem esik s kérdi, hogy miért tartozik ily gazdasági kérdés ide s nem-e lehetne ezt közigazgatási utra terelni.

Dévai Ignác: Megengedi, hogy a tagosítás nem szükségképen bírósági ügy s erős garranciák mellett nem ellenezné, hogy a tagosítás más és pedig olyan forumhoz utaltassék, mely szabadabban mozoghat és nagyobb mértékben veheti figyelembe a czélszerűséget. Amyi azonban kétségtelen, hogy amíg nálunk a közigazgatás általánosítása nincs, abba nehéz volna belemenni, hogy ily kérdések közigazgatási utra tereltessenek, mert igen sok vitás jogi kérdés merülhet fel az eljárás folyamán, mely okvetlenül bírói eldöntést követel; bifurkálni a dolgot pedig nem lehet, mert ez meghosszabbítaná az eljárást. Szó lehetne még bírói, közigazgatási s esetleg gazdasági s technikai szakértő elemekből alakított vegyes forumról, noha ilyenekkel próbát tettek Horvátországban, ahol azonban ez nem vált be.

A megengedhetőség kérdésére nézve azt jegyzí meg, hogy ez nem tisztán matematikai kérdés, melynek eldöntése kizárólag attól függne, hogy a tagosítást kérőknek s a törvényes vélelem szerint hozzájuk esatlakozóknak a birtoka kiteszi-e az érdekelt területnek egynegyed részét; a megengedhetőség más körülményektől is függ. Így meglehet, hogy már egyszer tagosították a határt, midőn Magyarországon az 1836. évi XII. törvényczikk 19. §-a értelmében másodsor tagosítani kényszer útján nem lehet. De kérdéses lehet az is, hogy kié a birtok és ki van szavazatra jogosítva; megjegyzí még, hogy az erdélyi részekre nézve is kizártnak tartja, miszerint másodsor is kényszer útján lehessen tagosítani. A törvényben kimondott birtokossági egynegyedrésznek elegendő volna csak az első tagosításra szólhat. Mert megszorítás nélkül s bármily rövid időközökben ismételve engedni meg a kényszer tagosítást egyenesen lehetetlen tenné az okszerű gazdálkodást, tehát meg-hiusítaná a tagosítás czélját. Ki tenne beruházásokat, ha attól kellene tartania, hogy rövid időn belül akarata ellenére is megfosztják intenzíve megművelt, tehát drága pénzen meliorált birtokától?

Székelly Ferencz: Szerinte az oka a második tagosításnak abban rejlik, hogy a gazdák belátják, hogy sokkal jobban gazdálkodhatnak, ha tagban van a birtokuk.

Torma Miklós: Felemlít egy vármegyében előfordult esetet, midőn az egyik birtokos a parasztoakat akarta megpumpolni azzal, hogy tagosítást kért. A parasztoak összegyűjtötték az illető birtokos részére azt a pénzt a mit kívánt és ez kiegyezett velük s a tagosítás megindí-

tása elmaradt. Ha tehát a tagosítási eljárás jó lenne, egyetlen érdekelt se félne attól s nem fordulhatnának elő hasonló esetek.

Scitovszky János elnök: Szerinte a tagosítás és birtokelkülönítés között különbség van. Közgazdasági fontosságú kérdés az, hogy a birtokosok stabilitást élveznek, mert ha a Damokles-kard folyton a fejük felett lebeg, ez éppoly káros az államra mint rájuk s még károsabb hatása lenne mint a mostani állapot. Ezen törvényből indulva ki, méltóztatassanak ezen szempontot, hogy mennyiben vonatkozhatnak ezek a magyarországi viszonyokra, mérlegelés tárgyává tenni, s a hol még elkülönítés nem volt, mi is kérjük az $\frac{1}{4}$ -rész kimondását.

A további tagosítást nem érinti s csak ahol a birtokelkülönítés még nem történt, hogy arra nézve ugyanazon törvény alkalmaztassék, mint Erdélyben. (Helyeslés.)

Solymos Gusztáv: Azt látja, hogy újabb eszmét hozott a vita felszínére s azt t. i. hogyha a tagosítás megtörtént, hogy az rövidebb idő múlva ismétlődhessek. Törvényeink ezt az újabb tagosítást nem engedik meg, pedig indokolt volna, ha az értekezlet e mellett állást foglalna.

Scitovszky János elnök: Kéri az értekezletet, hogy a másodszori tagosítás kérdésére most ne terjeszkedjék ki, hanem az egész anyag leforgatása után tegye ezt megfontolás tárgyává. (Helyeslés.)

Most következnek a javaslat 2. pontja.

Forster Géza előadó olvassa:

„2. A megengedhetőség kimondása után elrendeli a törvényszék a telekkönyvi adatok beszerzését, de itt nem történik intézkedés az iránt, hogy a kívánt másolatok mennyi idő alatt készítendőek el; és ez az oka, hogy sokszor 6—10 hó is eltelik, amíg a másolatok elkészülnek. Ezért intézkedés szükséges, hogy a telekkönyvi másolatok záros határidő alatt szolgáltatandók ki.»

Előadó: A javaslat e pontját azzal kéri kiegészíteni, hogy mondassék ki, miszerint a telekkönyvi másolatokból még rendkívüli erők alkalmazásával is a szükségelt példányok azonnal adassanak ki.

Elnök: A közgazdasági szakosztály a javaslat e pontjának előadó indítványával való módosítását elfogadja.

Forster Géza előadó olvassa a 3. pontot:

„3. Az adóajstromokat a törvényszék eddig az adóhivataltól szerezte be, az adóhivatal pedig a 200 koronánál kevesebb adót fizetők lajstromát a községtől kérte és csak azután teljesítette a törvényszék kívánságát.

Tekintettel arra, hogy e községeknél az összes adókra vonatkozó adatok megvannak, időnyerés céljából jövőre mellőzhető volnának az adóhivatalok, tehát az adóra vonatkozó adatok záros határidő alatt közvetlenül a községektől szerzendők be.»

A közgazdasági szakosztály a javaslat 3. pontjához hozzájárul.

Forster Géza előadó olvassa a javaslat 4. pontját:

„4. Mihelyt a törvényszék illetékes helyre bejelenti egy község tagosítási szándékát, intézkedés teendő arra nézve, hogy a háromszögelési munkát azonnal elrendeltessék, sőt annak keresztülvitele záros határidőhöz kötendő.»

Előadó: E ponthoz azon megjegyzést teszi, hogy a háromszögelési munkálatok azonnal keresztülviendők, mielőtt az elsőbírság megindítja a végrehajtás keresztülvitelét.

Pataky Viktor: E pontnál megjegyzi, hogy a háromszögelési munkálatok nyáron történnek s azt csak egy év múlva kapják kézbe.

Torma Miklós: Itt e pontban arról van szó, hogy bejelenti tagosítási szándékát a község, de a megengedhetőség nincs kimondva. De ha a megengedhetőség előre látható, akkor a kataszter készüljön előre az ilyek kiszolgáltatására.

Kollár Dániel szerint azt nem lehet kimondani, hogy a háromszögelés záros határidő alatt elvégezzék, mert télen és ősszel háromszögelést végezni nem lehet.

Antalfy Andor: Megjegyi, hogy amint kérik a tagosítás elrendelése, azonnal el lesz rendelve a háromszögelés.

A közgazdasági szakosztály a szolnok-dobokai javaslat 4. pontját, mint tárgyalant elejti.

Forster Géza előadó olvassa az 5. pontot:

„5. A tagosító mérnök bevezetésénél a község határának megállapítása körül nagy hibák fordulnak elő, ugyanarra, hogy tévedésből vagy rossz indulatból a szomszédos községek területéből idegen birtokot, néha nagy területet bevonnak a tagosításba; ami csak az esetben történhetik meg, ha a szomszédos községek előjárói nem jelennek meg a határbejáráshoz. Ezen okok miatt a mérnök bevezetésénél a határ megállapítása oly módon történjék, hogy a szomszédos községek összes érdekelt földbirtokosai meghívandók arra, a szomszédos községek előjárói pedig a határbejárásra büntetés terhe alatt kötelezendők.»

Torma Miklós: Ez által utja lenne vágva, hogy másnak tulajdona eltagosítottassék. Pl. a megyében fekvő Kecskés községbeliek panaszták, hogy a szomszéd megyebeli Náprádon tartott tagosításkor tőlük 200 hold oda tagosított.

Előadó: E ponthoz azon észrevételt füzi, hogy állítólag az összes

földbirtokosok meghívása nagy költségeket involválna, de azt a felvilágosítást nyerte szülő, hogy az eljáró bíró köteleztessék a határbejárásnál a megjelenésre, hogy minden munkálatnál jelen legyen. (Helyeslés.)

A közgazdasági szakosztály Forster Géza módosításával fogadja el az 5. pontot.

Forster Géza előadó olvassa a 6. pontot.

„6. Mérnök a bevezetés után köteles legyen azonnal munkához fogni és záros határidő alatt azt befejezni. Ez érdekében a vállalkozó mérnöknek a segédjeihez való viszonya szabályozandó, melyben a segédnek felelősségre vonása is kimondandó.

Az olyan vállalkozó tagosító mérnök, aki rosszul végzi a teendőjét, a törvényszék által a hitelesítést végző kataszter meghallgatása mellett eltiltandó a működéstől. Kívánatosnak tartjuk még, hogy a vállalkozó tagosító mérnökök, pár ezer forint kauczió letételére köteleztessenek, mely kauczióból a törvényszék ítélete alapján az érdekelt tagosítók kárpótolhatók legyenek.»

Előadó szerint záros határidőhöz bajos kötni a mérnök munkálatának befejezését, mert az időjárás is nagyban hátráltathatja őt a terminus betartásában. Az óvadék ellenében fölhozható, hogy ekképen a tökével rendelkező mérnökök monopóliumot üzhettek. Talán helyesebb volna azt kimondani, hogy nagy előlegben nem részesülhetnek a mérnökök.

Lázár Pál: Nem tartaná helyesnek, hogy törvénybe jöjjön a mérnöki kart és a funkciót meglehetősen kicsinyítő és semmibe vevő kitétel. Mert az a mérnöki reputáció alásása volna, ha az „eltöltés” és „kauczió” kimondatnék.

Pataky Viktor: Szerint a megölője az erdélyi munkálatoknak a segédzemélyzet. Mi, ugymond, kénytelenek vagyunk a műszaki munkát végezni segédeikkel, melyet nem tudunk kellően ellenőrizni. Erről a törvény is tudomással bír, mikor intézkedik az utasításban s azt mondja, hogy köteles a működő mérnök úgy rendezni be a segédzemélyzetével a munkálatokat, hogy ezek egy év alatt befejeztessenek.

Daczára, hogy 1880-ban az Erdélyi mérnök-egylet megalakulásakor házi szabályokat alakítottunk, nem tudunk semmire sem menni, mert a segédzemélyzet nagyon vegyes társaságból áll s a mérnökök teljesen ki vannak nekik szolgáltatva. Bár van köztük nem egy, aki 30 éve dolgozik, a munkálatot érti, de önálló vállalkozó nem lehet. 25 év alatt a régi generáció elhal s a segédzemélyzetet nem tudjuk jó munkárával szaporítani. Ép ezért a segédzemélyzet viszonya, kötelezettsége rendezendő lenne a vállalkozó mérnökkel szemben.

Zielinski Szilárd az első pontot helyesli. A segédnek a mérnökkel szemben való felelősségére nézve felhívja a szakosztály figyelmét arra a nagyszabású mozgalomra, melyet egyesülete a múlt évben megindított, a midőn a magánmérnökök működésének szabályozását beható tárgyalás alá véve, javaslatot terjesztett a kormányhoz a mérnöki műszaki rendtartásra vonatkozólag s azt az ügyvédi kamarák rendszerére kívánja bázisozni. A kormányzat részéről biztatást nyertek arra nézve, hogy javaslatuk törvényerőre fog emeltetni s akkor a közönség bizalmából dolgozó mérnökök működése fegyelmi hatóság útján lesz szabályozva. E javaslatban gondoskodva van a segédzemélyzetről is. E rendtartásban nem terjeszkedtünk ki az erdélyi részek földmérőire, mivel ott speciális viszonyok vannak. A Kolozsvárt működő bizottság földmérővé kvalifikálhat valakit anélkül, hogy az illető valamely tanintézetet látogatott volna. Mi nem akartuk az igazságügyminiszternek ezt az expediensét támadni, de kimondtuk, a földmérőül alkalmazottak lajstromozását, akik ugyanazon felelősséggel tartoznak személyes bírságuknak, mint tartozik a kamarai tag az ő fegyelmi hatóságának. Kéri a szülő, hogy a mérnök-egylet memorandumában foglaltakra való utalással terjesztessék fel a javaslat e pontja.

Az óvadékra nézve azt jegyzi meg, hogy a mérnöki munkálatok bizalmi kérdések, mert azt nem lehet munkaközben közvetlenül megállapítani, hogy úgy dolgozik-e a mérnök, hogy munkája érdemes és értékes.

Szülő a tagosító s egyáltalán az ilyen, a közönség bizalmából eredő mérnöki megbízások biztosítását indokoltnak találja óvadékhoz kötni és pedig oly értékű óvadékhoz, hogy a megbízó az esetlegességeknél kártalanítható legyen.

S miután a bizalom sokkal nagyobb s a keresettel arányban nem áll, igenis szükséges oly értékű óvadék, amely a megbízással arányban áll. Szükséges, hogy az ily, a közönség bizalmából működő mérnök pár ezer forint óvadék letételére köteleztessék...

Lázár Pál: Az ily mérnök, ha pénze nincs, uzsorást keres fele haszonra!

Zielinski Szilárd: A földolog, hogy a köz ne károsodjék.

Lázár Pál: Előtte szülő melegen védi az óvadékokat. Ezzel pedig kizárjuk a szegény mérnököket. Előtte szülő tagtársa ellenkezésbe jön a saját logikájával, előbb azt mondja, hogy nem szükséges külön intézkedés, mert ott lesz a mérnöki kamara, mely a mérnök megbízhatóságáért szavatol.

Az óvadék szülő szerint a mérnöki funkció megalázása volna, azért az teljesen mellőzendő. Ép ezért lesznek felállítva a mérnöki kamarák, hogy az előforduló visszaélés vagy tudatlanságból eredő kárért meg legyen a forum, amely igazságot szolgáltat.

Scitovszky János elnök: Egy kérdést vet fel; miután a sorrendre nézve annak megváltoztatását, illetve helyesbítését mondjuk ki, tehát a felül-

Az országos

Net
Egész évre 20

Vén

A kivá-
dése a nagy
nagyobb mér-
zeti kérdésre.
csak sopánko-
addig az ujal-
kivándorlási
zását a legszé-
napra újabb
vánosság elő-
életrevaló es-
lására. Az ed-
teseknek és
nem mondhat-
tak, hogy a k-
egyáltalában r-
vándorlás oka
s ameddig a k-
vidékek gazda-
tozik. De az is-
sal szemben a-
csak az a k-
csökkentését s-
idegenben levő
véreinknek egy-
gulását megkör-
visszatértüket.

Ha az eo-
ményük nem e-
tán megállapító
követendő eljár-
a kivándorlás
vándorlás irán-
idegenben való
visszatértük elő-
kell fölhasználni
konstatálhatunk
dorlás kérdésé-
néhány theoret-
szövetneken ki-
be. A világossá-
vándorlókat ny-
az idegenbe kü-
a gyakorlati él-

MAGYAR

